

PRETTIGE:
DAGEN.

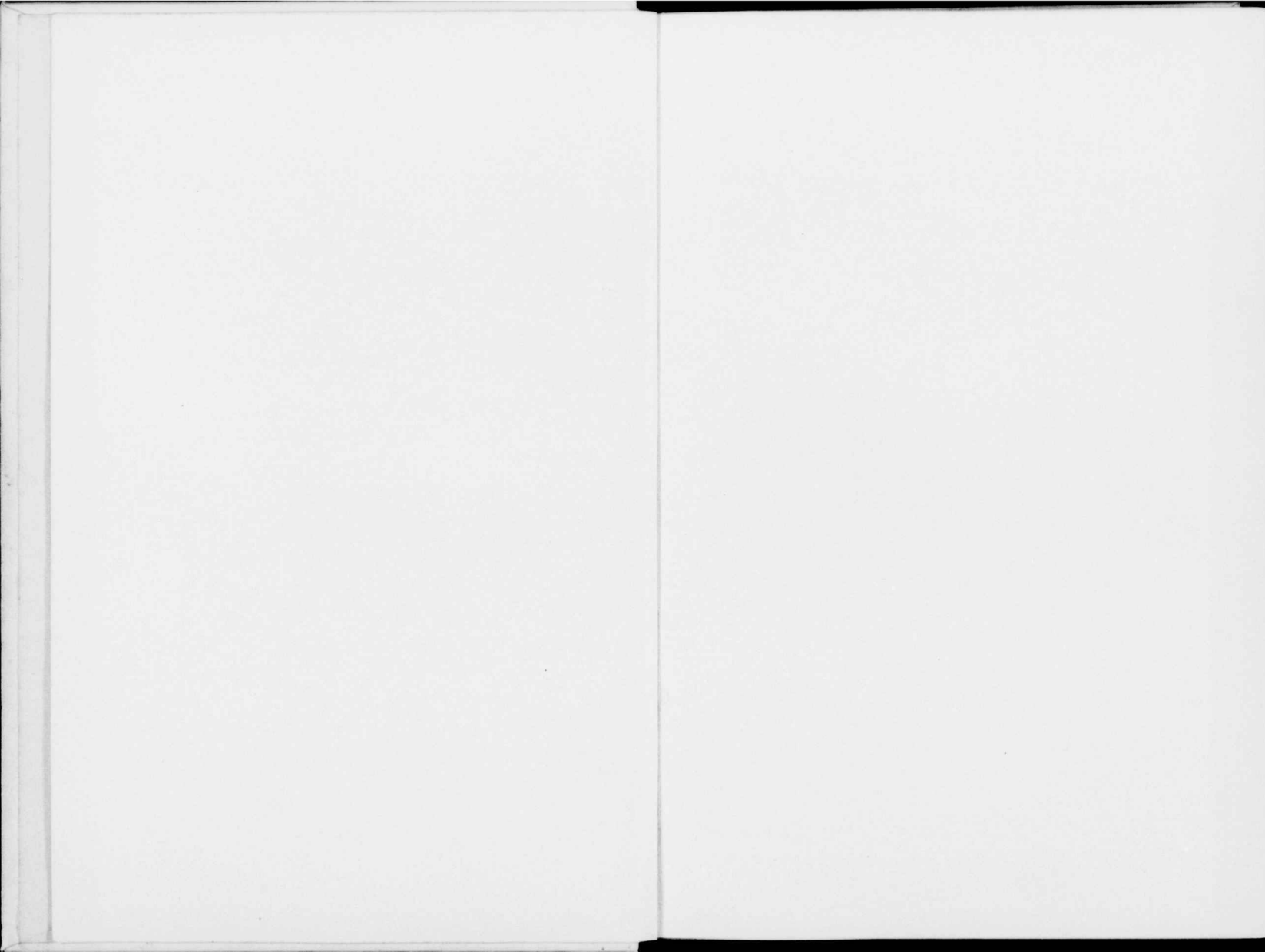
DOOR CH. KRIENEN

A. W. BRUNA & Zⁿ UTRECHT.

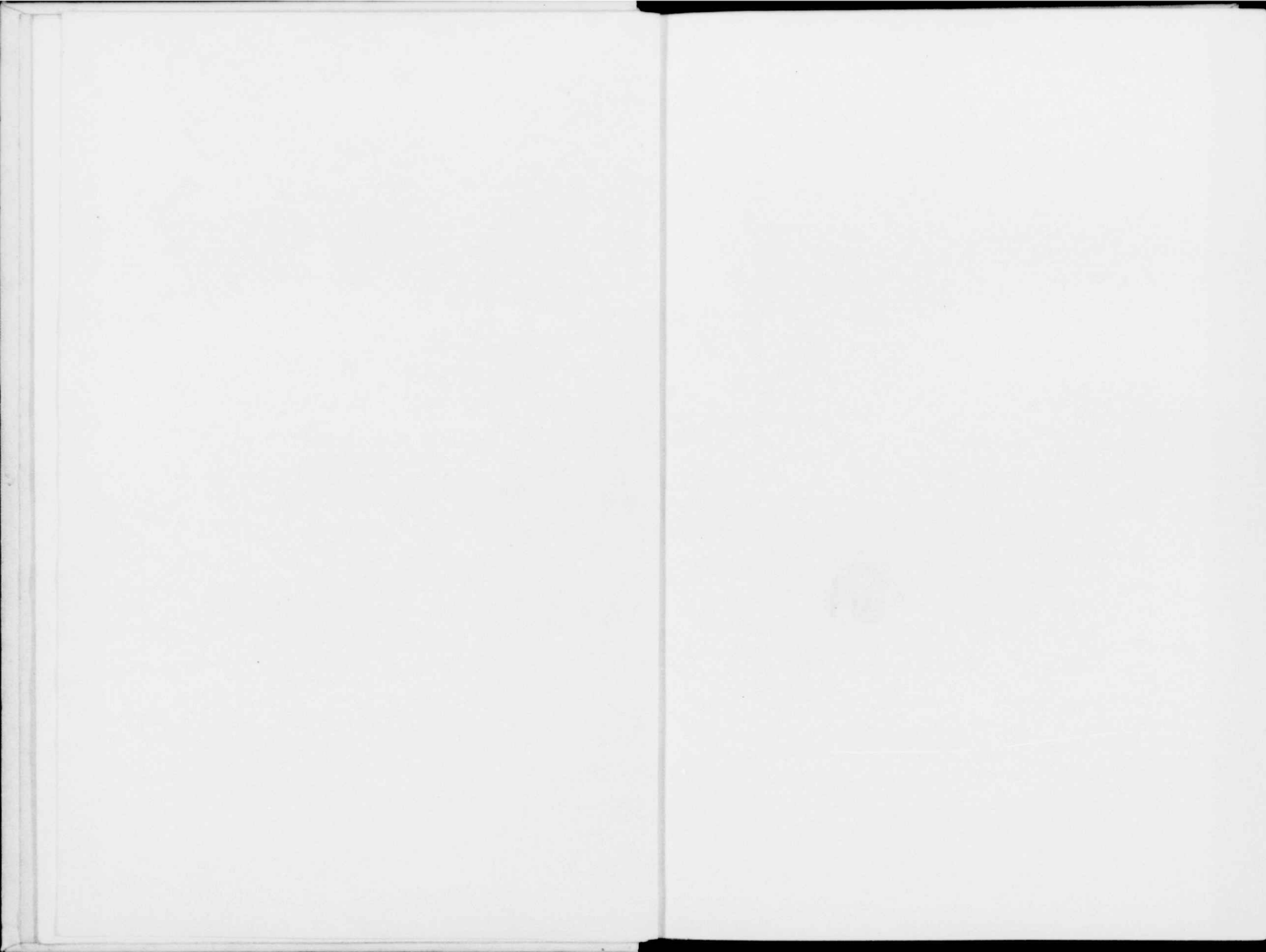
Emy Ross

92.80
42.50

PRETTIGE DAGEN

krü 1C-0

PRETTIGE DAGEN

DOOR

CH. KRIENEN

TEKENINGEN VAN JAN RINKE

TWEDE DRUK.

UTRECHT

A. W. BRUNA & ZON

GEMEENTEBIBLIOTHEEK
ROTTERDAM

P 148 35 226 x
B 1001 288 510 5

INHOUD.

HOOFDSTUK I.

Bladz.

Een reis op den rug van den ouwe! — Waarom Jaap zijn vader in den nek kriebelt en de tolbaas lacht. — Een nachtelijk verblijf op den hooizolder. 1

HOOFDSTUK II.

Een verschrikkelijke nacht! — Een aanval van een muis en twee Zigeuners. — Een bladzijde uit het levensboek van den onnoozelen Hannes. 37

HOOFDSTUK III.

Waarin bewezen wordt, dat melken een kunst is. — Verder van een kip, die weg-legt en een heel diepe put. — Een avontuurlijke dag 67

HOOFDSTUK IV.

Waarin we leeren, dat Frans een aantrekkelijken neus heeft en een fijn velletje. — De Lumey-club. 102

HOOFDSTUK V.

Bladz.

Waarom ze Frans voor dief scholden, en de stier met langgerekten hals loeide. — Een stille begaoven en een hevig onweer met een verschrikkelijk gevolg . . 140

HOOFDSTUK VI.

Van een woedenden veldwachter en een huilend jongske. — Toch met de Zigeuners in aanraking. . . 165

HOOFDSTUK VII.

Een Stoppelhaan-avond. — Waarom oom Haverkamp de glazen en flesschen wegschuijt en boer Bles zijn oogen wijd openspert. — Een comédie! — Afscheid en einde. 191

HOOFDSTUK I.

Een reis op den rug van den ouwe! — Waarom Jaap zijn vader in den nek kriebelt en de tolbaas lacht. — Een nachtelijk verblijf op den hooizolder!

„De ouwe staat klaar.”

Met deze woorden kwam
smid Hovink
de huiskamer
binnen, waar
zijn vrouw en
kinderen met

Willem, den knecht,
om de tafel zaten.

„Klaar!” juichte
Jaap, „dan ga ik hem
dadelijk kijken.”

„Hij ziet er weer
patent uit,” ging de
smid voort, „’k heb
hem heelemaal afge-
spoeld en afgewas-
schen en hem zoo-
veel olie in ’t lijf

gegeoid, dat hij er nog van staat te druipen.

Prettige Dagen.

„Als hij dan maar geen buikpijn krijgt, vader,” schertste Anna.

„Ja, en dat zou dan raar worden,” voegde moeder er lachend aan toe, „want, misschien ging hij onderweg liggen, en konden vader en Jaap den lekkenden zieke op hun nek meedragen naar oom.”

„Dan kreeg oom nog een logé d'r bij en daar zou hij weinig op gesteld zijn,” verzekerde Anna.

„Dat denk ik ook,” stemde Willem in, „want ze zullen de peentjes daar opscheppen, geloof dat maar.”

„Wie?” vroeg Jaap, als begreep hij er niets van.

„Hou-je maar van den domme,” zei moeder, „'t zal me daar een huishoudentje worden, jij met je drie vrienden. En ze zijn 't op de boerderij zoo stil gewend, je oom en tante. Maar zeg, hoe laat komen de bazen?”

„Wel moeder,” zei Jaap, „dat weet u toch. Ze komen Maandagmiddag tegen twee uur aan in den vrachtwagen van den ouwen Kramers.”

„Denk u er vooral om mijn goed mee te geven.”

„Maak je niet ongerust, jonheer,” spotte Anna. „Alles ligt al klaar.”

„Zeg,” vroeg Willem, „gaan die vrienden van jou ook als vrachtgoed mee?”

„Ja, bij 't pond,” antwoordde Jaap lachend.

„Jonge,” zei moeder, „dan zal dikke Frans heel wat moeten betalen. Die weegt wel tweehonderd.”

„Nee, kilo,” lachte Anna, „dat wordt tegen twee cent het pond, acht gulden.”

„Een goeie zaak voor den vrachtrijder,” zei vader.

„Maar, maak voort Jaap, 't wordt tijd. 't Is al bij

tienen. Als we zoo laat vertrekken, wordt het al te warm.”

„Ik ben al klaar,” riep Jaap, die zijn boterham naar binnen had gewerkt, „maar ik ga even den ouwe bekijken.”

En weg liep Jaap, de deel over naar buiten.

Ja, daar was hij, de ouwe. Precies zooals vader gezegd had: geen spatje vuil op zijn heele lichaam. Hij stond daar met zijn kop tegen de pomp en zijn rug geleund tegen de lage, houten schutting, die om de varkensloop was gebouwd. Twee zadels op zijn hoogen rug: het voorste voor vader, het achterste voor Jaap.

Jaap wreef zich vergenoegd de handen.

„Ja, ouwe,” zei hij zoo, terwijl hij bewonderend zijn oogen langs hem heen liet gaan, „je moet er aan, hoor. Hou-je taai, jonge!”

En toen, denkend aan de heerlijke week, die daar voor hem lag, de heerlijke zomervacantie-week, die hij met zijn vrienden ging doorbrengen op ooms boerderij, sprong hem de vroolijkheid in 't hart en danste en jubelde daar rond. Het was ook zoo heerlijk, dat zijn drie beste, echte, flinke vrienden, zijn Jan en zijn Hein en zijn Frans ook komen zouden — vandaag nog niet, vandaag nog niet, want dan reed de vrachtwagen van den ouden Kramers niet, maar Maandag — Maandag...

En Jaap danste van plezier in 't rond... want o, dat plan, dat heerlijke, geheime plan...

„Kom je!” riep eensklaps de stem van Anna in de deur, „vader staat klaar. Maar — wat is dat? Ha-ha-ha, die staat in zijn eentje te dansen. Ha-ha-ha!”

„Lach je me uit,” riep Jaap, „wacht!”

En hij vloog Anna na, die zich echter haastig uit de voeten maakte.

De ouwe bleef daar echter doodbedaard staan, alsof al dat dansen en die vroolijkheid hem niet aangingen. Ik schrijf ouwe, omdat de smidsfamilie, die ik heel goed gekend heb, hun groote, houten velocipède, met de ijzeren hoepels om de zware wielen en 't ijzeren stuur met de dikke, houten handvatsels zoo noemde. En die velocipède verdiende wel dien naam te dragen! Want, toen Jaap nog een klein boksekéreltjen was, die ternauwernood onder en boven uit „zien boks” kwam, was die velocipède er al. Hij was dus wel oud. Want Jaap was elf jaar, en een broekemannetje kan niet ouder dan drie zijn. Want is hij dien leeftijd te boven, dan kan hij geen broekeman meer heeten. Een broekeman toch moet immers onhandige beentjes hebben en driemaal in een minuut vallen en vier keer in de week een blauwe plek tegen 't voorhoofd en even zoo vaak een dikken neus hebben?

Als jelui zeggen, dat ik liever fiets schrijven moet dan velocipède, dan antwoord ik, dat ik zulks onmogelijk doen kan. Het woord fiets is een nieuwmodisch woord, dat niet past als naam voor die velocipède. Het woord fiets hebben de menschen uitgevonden in latere jaren, toen alles even gejaagd en snel moest gaan, toen er, eigenlijk gezegd, geen afstand meer was en geen tijd. En Jaaps ouwe reed in de dagen, toen er op 't kleine Geldersche dorpje nog zware vrachtwagens knarsend en krakend voortgingen over den

steenweg, getrokken door een paard met breede schoften en dikke beenen, bestuurd door een goedmoedigen, meestal slapenden voerman. Toen reed daar de ouwe rond, dien een ieder in de gansche buurt kende.

Ik weet wel, dat ik, vertellende van die velocipède, „zij en haar” schrijven moet. „Velocipède is vrouwelijk,” zeggen meesters en woordenboeken. Maar daar heeft Jaap nooit iets van kunnen begrijpen.

Eens had hij in een opstel op school van een ritje verteld, dat zijn vader met hem op den rug van den ouwe had gemaakt.

„Een aardig opstelletje,” had meester na 't lezen gezegd, „maar — velocipède is vrouwelijk, Jaap. Verander de woorden hij en hem eens vlug in zij en haar.”

Dat had Jaap toen gedaan, maar zijn opstel overlezende, had hij zoowaar wel kunnen huilen.

„Ik klom op haàr rug, en zij bleef bedaard, toen ik haàr...”

Neen, dat stond te gek. Was die velocipède niet groot en sterk en verdiende hij dus niet even goed als groote en sterke dieren met hij en hèm te worden aangeduid?

Jaap kon die veranderingen niet verdragen en was blij, toen hij den ouwe weer zijn oorspronkelijke aanduidingen had teruggegeven.

Maar meester nam daar natuurlijk geen genoegen mee.

„Jaap,” vroeg hij, „weet je niet, wat ik je gezegd heb?”

„Jawel meester, maar dat doe ik niet. Dat staat te gek. Onze fielsepé is groot en sterk — 't is, 't is een mán, meester.”

Toen begon Jaaps meester te lachen.

„Eigenlijk heb je gelijk,” zei meester — „maar 't zijn toch fouten.”

Nu, dat kon Jaap niet schelen, en hij begreep er niets van.

Jaap was, zooals ik zei, weer naar binnen gegaan, en daar vader 't ontbijt had genuttigd en zich gewaschen en gekleed had, waren beide reizigers voor 't vertrek gereed.

„Haal den ouwe maar voor!” zei vader.

In een oogenblik was Jaap met den ouwe voor de smederij, waar alle huisgenooten vereenigd waren, ook de kleine, eenjarige Marietje, die in 't kinderstoeltje zat.

Dries nam den ouwe van Jaap over.

„Alles klaar?” vroeg vader; „allo Jaap, je gaat voor acht dagen weg, zeg ze allemaal goeiendag.”

Jaap gaf moeder en Anna en Dries een hand, de kleine een zoen en zei toen: „Klaar, stap maar op, vader.”

Stevig hield Dries den ouwe bij 't stuur vast en toen vader was opgeklommen, zei Jaap: „Willem, een beentje.”

Willem ging naast 't achterwiel staan, de handen in elkaar over zijn buik.

„Stap maar in,” zei hij.

Zijn linkervoet zette Jaap op Willems in elkaar geslagen handen, pakte toen vaders schouder beet en wip! daar zat hij op 't zadel.

„Duwen!” riep vader.

Willem duwde, Dries liet 't stuur los en daar ging het, 't langzaam hellende zandvlak af en den steenweg op.

„Goed oppassen!” riep moeder, die bij den weg gekomen was, Jaap na.

„Ja, moeder!” schreeuwde Jaap terug.

„En de complimenten!” riep moeder verder.

„Ja, moeder!” schreeuwde Jaap nog harder.

„Je hebt mij nog geen zoen gegeven!” riep Willem.

„Zaterdag, als ik terug ben, krijg je d'r zes!” schreeuwde Jaap.

En Jaap wuifde met zijn pet.

Daar ging het, de koele, donkere, schaduwrijke beukenlaan over, die dwars door het dorp leidde.

Menschen kwamen naar buiten geloopt of drukten hun neuzen tegen de ruiten en een troepje jongens voor de dorpskerk staande, vloog het rijwiel tegemoet, met drukke gebaren en wild geschreeuw, als wilden zij den ouwe bang maken.

Maar recht door ging de ouwe, en de jongens stoven naar twee kanten opzij, om niet onderstboven gereden te worden.

Drie jongens, de drie jongens, Hein en Jan en Frans, zaten op 't hek, dat den tuin tegenover de herberg omgaf, en ze wuifden met hun petten en schreeuwden een keer „hoera!” maar bleven toen zitten en zeiden niets meer, maar ze knipten heimelijk Jaap, die even omkeek, oogjes toe en zwaaiden hem hun petten nog toe.

„Wat zijn die kalm?” vroeg vader verwonderd.

„Ik dacht dat zij wel spektakel zouden maken. Maar zoo stokstijf bleven ze daar zitten!”

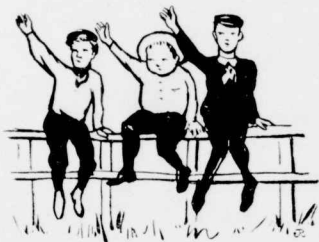
„Hm!” antwoordde Jaap, „ze hadden 't zeker druk over 't een of ander en ze schreeuwden toch hoera en

zwaaiden toch met hun petten! Nee — daar is niets tusschen ons."

Vader vroeg niet meer.

De dorpsstraat, met haar hockige, bonkerige straatsteenen waren ze doorgereden. Nu waren ze op den grintweg.

In lang had het niet geregend, zoodat het pad tusschen 't wagenspoor en den met gras begroeiden berm, steenhard en effen was. Echt voor den ouwe en echt voor vader! O, wat was 't heerlijk op dien dijk, vooral

voor Jaap, die geen werk had te doen, die daar zat als een prins op 't zachte zadel, met steunsels onder de voeten. Heerlijk, heerlijk!

Boven hen de egaal blauwe hemel, die zich als een reuzenkoepel welfde over de lage weilanden voór en terzijde van de twee reizigers. Wat een genot voor Jaap, daar voort te gaan, zonder schokken, zonder stooten over den hoogen grintweg-dijk, die in de verte als een steeds smaller wordend, wit gouden lint scheen te liggen op een kleed van frisch-donker groen.

Boven de hooge hemel, waaraan de groote zon oppermachtig straalde op de verre weilanden, met hier en daar een rustige boerenhoeve tusschen hoog geboomte en een wit glinsterend hek, en in de wazige verte de

hooge heuvels, blauw-zwart van donker dennengroen oprijzend van den vlakken grond en zich scherp afteekend met een golvende lijn tegen de blauwe lucht.

Onhoorbaar scheen de ouwe voort te glijden. Alleen zoo nu en dan knarsten even de wielen, schurend over een op 't pad liggend kiezelsteentje.

Niemand zag hen; alleen die domme koebeesten lichtten hun stompe koppen traag op, als Jaaps en vaders schaduwen over hun lijven gleden, en een enkele grasmaaier in de verte, die hen toevallig zag, liet even de zeis rusten en keek hen na.

Behalve een enkele, nijldige schorre schreeuw van een hond op een der boerenhoeven, verbrak geen enkel geluid de stilte, die scheen te liggen in dit landschap van zonnige rust. Het was heerlijk, zooals ik zei, heerlijk vooral voor Jaap, die daar zat als een gelukkige werkelooze!

Niets had hij te doen dan te denken. En te denken had hij zooveel. Want, o dat plan, o dat plan met die drie stille vrienden daar op het hek voor de dorpsheberg, wat zou dat echt en eenig en leuk worden. Van vreugde klapte Jaap in de handen.

„Wat doe je?” vroeg vader, even omkijkende.

„Niets vader; ik klap van plezier in de handen, omdat 't zoo echt gaat.”

„Dat wil ik gelooven,” lachte vader, „jij zult geen zweetje halen.”

„Als mijn beenen maar wat langer zijn, zal ik u voorttrappen.”

„Later dan,” zei vader, „die tijd zal wel komen. Maar vooreerst kan ik 't zelf nog wel.”

En als om Jaap dit te toonen, trapte vader nog harder voort.

O, wat ging de ouwe er van door, voortgedreven door de stevige beenen van vader.

Hè, dacht Jaap onwillekeurig, wat is vader toch sterk! Nu hij daar zoo zat en er op lette, zag hij 't eerst goed. Die breede rug, dan die vierkante schouders, daarop de krachtige, gespierde nek, die 't forsche hoofd droeg! Ja, vader was wel sterk. Zeker was hij de sterkste van 't dorp, al beweerde Kees van den timmerman, dat zijn vader het in kracht won.

Neen, dat kon immers niet. Nu zag Jaap 't eerst goed. Zoo'n man was er niet meer op 't dorp, en Jaap was daar trotsch op.

„Wat ben je stil!” riep vader eensklaps, „je zegt boe noch ba en je zingt ook niet. Ben je niet in je schik.”

„Nou, zeker vader,” riep Jaap uit den grond van zijn hart, en om hem dat te toonen, sprong Jaap zoo-
waar op en neer.

„Hei, hei, stil!” riep vader, „zò gaan we de sloot in.”

Nu dat had kunnen gebeuren. De ouwe maakte een onverwachte beweging naar rechts, zoodat 't voorwiel reeds in 't gras van den berm terecht was gekomen.

Doch stevig hield vader 't stuur vast en door flink met zijn beenen te werken, was de ouwe spoedig weer op 't goeie pad. En verder ging het weer over het van licht stralende landschap onhoorbaar voort.

Wat had Jaap te doen? Denken aan de heerlijke voor hem liggende week, en denken aan zijn vrienden en hun heerlijk plan! Maar dat is immers niet genoeg

voor een gezonden, vroolijken jongen, die daar rustig zit achter den breeden rug van zijn vader, die hem niet zien kan, omdat hij geen oogen heeft in zijn dikken nek.

En dus! Dus vader in dien dikken nek kriebelen. Prachtige gelegenheid! Vlug haalde Jaap een touwtje uit zijn jaszak, vlocht dit eenige keeren in elkaar, tot 't samengevlochten touw wat stevigheid had, en bracht het toen voorzichtig dicht bij vaders nek.

Nog een klein eind en het touwtje had het nekkevel bereikt. Een seconde later kriebelde er iets boven vaders liggende boord.

Vader wierp het hoofd in den nek en tusschen zijn hoofd en het boord trachtte hij die lastige kriebelmug of wat 't zijn mocht, dood te drukken. Nu — vader kon tevreden zijn, het gekriebel had opgehouden. Doch — dat is geen wonder, want zoodra Jaap zag, dat zijn vaders hoofd een beweging achterover maakte, had hij het touwtje gezwind weggetrokken.

Vaders hoofd stond weer rechtop, en ten tweeden male begon Jaap te krieuwelen.

't Scheen vader te vervelen, tenminste hij sloeg driftig met het plat van zijn hand in den nek en krabbelde het nekkevel met twee nagels van zijn vingers.

Klaar was 't weer. Maar — vaders rust zou maar een oogenblik duren, want ten derden male bewoog Jaap het einde van het touwtje van links naar rechts en van rechts naar links langs dien dikken, verleidelijken nek.

„Jaap, zit er wat in mijn nek? Kijk toch eens. Dat kriebelt daar maar zonder ophouden.”

Jaap deed of hij een heel gewichtig onderzoek instelde, keek en keek, voelde zelfs met zijn vingers, maar antwoordde: „Ik zie niets, vader.”

„’t Was vervelend,” zei vader, en reed door.

Een minuut later — pats! Als er een mug of vlieg gezeten had, zou die ’t krabbelen wel hebben verleerd. Jaap schoot er van in een luiden lach.

„Te deksel! Lach je nog!” riep vader. „’t Is niet uit te houden met dat gekriebel. Zie toch eens goed, of er niets zit.”

Toen stak Jaap het touwtje langs vaders rechterwang tot voor zijn gezicht.

„Die deed het,” lachte Jaap.

„Als je dat weer doet,” dreigde vader, „dan rij ik den berm af en de sloot in. Pas op! Kijk liever eens links over die wei. Wat een grappig gezicht is dat nou!”

Jaap keek in de door vader aangeduide richting en schoot in een lach.

Ja, wel was dat grappig. Daar kwamen lui en loom een twaalftal koeien aansjokken, heur domme koeien-oogen wezenloos op vader en Jaap gericht. Ze kwamen zeker de voor haar zonderlinge equipage opnemen.

Maar vader en Jaap waren vlugger dan zij, en toen ’t voertuig de wei al voorbij was, stonden de koeien voor het hek, de loome koppen doodstil naar de menschen gericht.

„Die begrijpen er niets van,” zei Jaap tegen vader.

„Nee,” antwoordde vader, „en weet je, wat ik niet begrijp? Dat jij zoo stil bent. Waarom zing je eens niet?”

„Dat zullen we hebben vader,” zei Jaap en hij stemde het liedje in, dat vader zelf hem leerde en dat tot titel had:

Ons Velocipède-lied.

Dat lied hoorde vader graag. Vader leerde het van zijn vader, die ook een velocipède bereed. ’t Was dus een oud erstuk, dat zou overgaan van vader op zoon, en dus in de familie graag werd gehoord.

Daarom zong Jaap het nu.

Het weer is zoo heerlijk, haal d’ouwe van stal.

Het is nu zoo echt om te rijden;

Op d’ouwe zijn rug

Gaat het vroolijk en vlug

Door bosschen en velden en weien.

Trip-pel-de-trap, trip-pel-de-trap, trip-pel-de-trap, trip-pel-de-trap,

Daar vliegen wij voort met ons beien.

Het zonnetje schijnt, en de grintweg is hard

De ouwe gaat voort zonder leven.

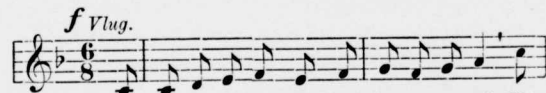
Wij hebben plezier

Nu het goedige dier

Ons voert door de heerlijkste dreven.

Trip-pel-de-trap, trip-pel-de-trap, trip-pel-de-trap, trip-pel-de-trap,

Wat zal dat een vreugde weer geven.

d'ou - we zijn rug gaat het voo - lijk en vlug Door

bos-schen en vel-den en wei - en. Trip-pel de

trap, trip-pel de trap, Trip-pel de trap, trip-pel de trap. Zoo

vlie - gen wij voort met ons bei - en.

„Lekker zoo voort te trappen,” riep vader uit, toen 't lied ten einde was. „'t Is of het tweemaal zoo licht gaat.”

„Dan zullen we nog meer zingen,” stelde Jaap voort.

Het eene na 't andere lied werd nu ingestemd, en vroolijk als fladderende vogeltjes vlogen de lichte, luchtige liedekens met hun snel elkaar volgende tonen de zonnige, verre ruimte in.

Een klein dorpje waren ze inmiddels doorgereden. Niet ver waren ze van den tol. Rechts van den weg, in de richting der blauwe heuvels, stonden op eenigen afstand de kleine, armoedige hutten der menschen, die hier hun kost verdienden met het steken van plaggen, het binden van bezems, het zoeken van bramen en boschbessen.

Voor de deur van een huis, dicht bij den weg, stond

een kleine jongen, haveloos gekleed, 't gelige haar in een breeden plak over voorhoofd en slapen.

Hij liep naar den weg, toen hij 't voertuig in de verte naderen zag. Met wijd open oogen en wijd open mond staarde hij de langzaam naderende velocipède aan, doch toen het vreemde ding meer en meer naderde, scheen de kleine jongen plotseling met schrik geslagen.

„Moe—der, moedér!” gilte hij met een langen uithaal. „Kom is — twee kerels baoven op een rad, ze vliegen veuruut.”

Vader en Jaap schoten in een luiden lach, waarop het ventje beenen maakte.

„Die begrijpt er ook niets van,” zei vader, „zoomin als de koeien straks.”

Ze waren dicht den tol genaderd.

„De tolboom is dicht, we zullen er dus even af moeten,” zei vader. „Nu rij ik zacht en dien dikken boom daar zal ik beet pakken. Als we stil staan, spring jij er maar 't eerst af.”

Vader reed langzaam — al langzamer tot dicht bij den boom. Zijn hand greep — maar gleed uit en daar rolde de ouwe opzij.

Een schreeuw van vader — een schreeuw van Jaap — en daar lagen beiden onder hun voertuig, de buiken op den grond.

Een oogenblik bleven ze stil liggen. Toen keken ze, even omkeerende, elkaar aan, en schoten in een lach.

„Hei, hei!” klonk het dicht bij hen, „moeder, kom is kieken, daor liggen die twee kerels onder 't rad. Lekker! Lekker!”

„Zoo'n strop!" zei vader, onder de velocipède te voorschijn kruipende en 't ding oplichtende „zoo'n strop."

Jaap sprong eveneens op.

De tolbaas was inmiddels buiten gekomen.

„Kom maar hier," riep hij, „ik zal ow wel d'r op helpen."

„Die licht ook al," zei vader, „hij heeft er ook al plezier in."

„'t Was daar niks zacht, hè," meesmulde de tolbaas, toen vader en Jaap bij hem waren. „Maar, kom hier, ik help ow d'r op."

Vader zei niets, stapte op, Jaap klom hem na en een oogenblik later reden ze verder.

„Als je menschen wilt zien lachen, moet je vallen," zei vader.

De weg, dien ze nu overgingen, was beplant met berken, wier witte stammen tegen de donkergroene eikenboschjes zich scherp afteekenden.

Heerlijk was 't ook hier. Wel geen prachtig vergezicht, zooals in den aanvang van den tocht, maar in plaats daarvan boomenlommer, en de prikkelende geur der dennen, die het koeltje aandroeg van ver, waar de donkere dennen stonden op de heuvels. Diep uit 't bosch klonken helder de jubelende klanken van vogeltjes en bijwijlen lachte een ekster, in golvende lijnen vliegend over de eikenboschjes heen.

Nog drie kwartier rijdens — en daar zagen vader

en Jaap eensklaps het wijde veld voor zich, met zijn gelend koren en bloeiende aardappelpollen, en daar midden op dat veld, een kwartier loopens van den rijweg af, stond oom Hendriks boerderij, zoo rustig en zoo stil, als verlaten. De witte muren van een oud klooster in de onmiddellijke nabijheid ervan schitterden hel in 't zonlicht.

Rechts lag 't dorpje, tegen een hellend terrein opgebouwd: allemaal kleine huisjes, met hun roode daken laag liggend, als onder bescherming van den hoogen stompen toren, die als een stille wachter daar scheen te staan, bespiedend met zijn groote, vierkante oogen den omtrek.

„Nu stil zitten, Jaap," zei vader, „hier moeten we links af het zandpad op."

Muurvast en stokstijf bleef Jaap zitten, zijn oogen recht op 't achterhoofd van zijn vader, die handig de ouwe stuurde, het smalle, effen voetpad op, dat zich kronkelde naar ooms boerderij.

Vier minuten later stonden vader en Jaap op 't stille erf, waar een bonte menigte kippen pikkend rondliep tusschen eggen en ploegen en karren. Hier en daar liep een kalkoen, zijn log lichaam hoog boven de kippen uit, zijn roode hang-lellen slap onder zijn dommen kop.

Een pauw troonde op 't bankje van een stortkar, zijn trotsch kopje even knikkend als van welbehagen, zijn kleurrijke waaierstaart wijd uitgespreid in het zonlicht.

Even keken Jaap en vader naar hem, toen gingen
Prettige dagen.

ze de koele, donkere deel op, welks breede, dubbele deuren dicht waren.

De stallen waren leeg, alleen de stier stond aan den reppel, nijdig schurend met zijn dikken, vleezigen nek langs 't paalhout.

Vader en Jaap gluurden even in de varkenshokken, vol slapende varkens, groote en kleine.

„Wat is 't hier lekker koel,” zei Jaap.

„En wat heerlijk ruikt 't versche hooi,” liet vader volgen, zijn hoofd oplichtende en zijn neus ophalende. „Maar kom, laten we naar de keuken gaan. Daar zullen we de familie wel vinden.”

De gang gingen ze door, de deurklink lichtten ze op, en daar stonden ze in de groote, koele keuken.

De boerenfamilie zat om de tafel aan het middagmaal.

„Wel, ben je daar!” riep de boerin, vaders zuster uit, „jammer, dat je niet hebt geschreven, hoe laat je hier zou zijn, dan hadden we met eten gewacht.”

„Hindert niets,” zei vader, „hoe staat het hier.”

„O, best, en bij jou.”

„Wel de complimenten.”

Handen werden gegeven, een paar stoelen bij geschoven en vader en Jaap namen plaats. Dientje, de meid, zette een paar borden, legde messen en vorken, en tante zei: „Tast toe, je kunt meeën, zoolang tot 't op is. En als er niet genoeg is, maken we wat beslag en gooien een paar pannekoeken met spek in de pan. Wat zeg jij, Jaap?”

„Nou tante!” antwoordde Jaap, die hoopte, dat er geen eten genoeg was.

„En nou blijf je acht dagen, hè Jaap,” aldus wendde oom zich tot onzen jongen, „ik hoop, dat 't je bevallen zal.”

„Maar ik ben er niet bang voor. Vooral, als je vrienden er Maandag zijn, zul je je wel te goed doen, hier.”

„Ze hadden nu best kunnen komen,” zei tante, „maar ik zit met de bedden, begrijp je. Daar in de opkamer staat een ledekant; nu had ik wel een kermisbed kunnen maken, maar dan heb ik nog maar ligplaats voor vier personen. En je drie vrienden en jelui beiden maken vijf.”

„Nou, als ze nu Maandag bijtijds hier zijn, kunnen ze tot Zaterdag nog genoeg plezier hebben,” zei Jaaps vader.

„O, gaan jelui Zaterdag weer weg?”

„Ja,” zei Jaap. „Zaterdag is Jans moeder jarig. Dan moet hij weer thuis zijn.”

„En als ze het te bont maken,” zei Jaaps vader, „dan stuur je dat viertal weer terug.”

„Wanneer komt je goed, Jaap?” vroeg tante.

„O, tante, dat gaat Maandag met den vrachtrijder mee, gelijk met de andere jongens.”

„Nou, als ze 't je te lastig maken,” zei vader weer, „je stuurt ze gerust met den vrachtwagen terug.”

„We zullen geen last van ze hebben,” verzekerde oom. „Ik wed, dat ze zooveel niet thuis zijn. Jaap kent hier den weg in de buurt. Ze zullen wel alles opzoeken.”

„Ja, hoor,” zei Jaap, die inmiddels zich te goed

deed aan de aardappels met gebakken spek en tersluiks naar de borden der twee knechts keek, vreezende, dat zij den vork zouden neerleggen, als zij een leeg bord hadden. Want o, Jaap verlangde zoo naar die heerlijke, dikke boeren-spek-pannekoeken. Maar gelukkig, de knechts aten nog door, en vader ook nog en oom nog en Jaap wilde zich juist weer opscheppen, toen tante zei:

„Dientje, laten we maar gauw beslag maken, d'r is niet genoeg.”

Toen legde Jaap zijn vork op zijn leeg bord.

„Lust je niet meer, Jaap?” vroeg tante verwonderd.

„Jawel, tante,” antwoordde Jaap. „Ik wacht liever op de pannekoeken.”

Oom en vader lachten.

„Hou je daar zoo veel van, Jaap?”

„Nou, oom!” riep Jaap uit den grond van zijn hart.

Terwijl tante en Dienneke aan 't werk waren met 't maken van 't beslag en later met 't bakken, had Jaap 't wel druk over zijn vrienden en hun plannen voor de komende week, die ze op de boerderij zouden doorbrengen, maar zijn oogen gingen tante en Dientje na, die bedrijvig af en aan liepen, druk in de weer met 't bereiden van de pannekoeken.

De knechts aten intusschen door, tot alles op was, want ook zij verlangden naar een pannekoek, en daarom bleven zij zitten.

„Jongens,” vroeg tante aan de twee knechts, „lusten jullie er ook een?”

„Graag, vrouw,” antwoordden ze alle twee, en ze likten zich de lippen.

Onderwijl de pannekoeken werden klaar gemaakt, bleven vader en oom druk praten over allerlei zaken, die Jaap geen belang inboezemden, en Jaap zelf keek tersluiks den nieuwen, hem onbekenden knecht Hannes aan, die naar Jaaps opvatting een zeer komiek, en heel zonderling gezicht had.

Met Dries, den oudsten knecht, sprak hij onderwijl druk, want Dries kende hij heel goed. Die was jaren op de boerderij, en Jaap haalde met hem oude herinneringen op uit voorbijzijnde vacantedagen.

Het bakken begon.

De eerste pannekoek was voor Jaap: een dikke pannekoek met drie platen spek en bruine randen. Dat was een heerlijkheid! Gauw de drie platen er uit gelicht en de randen om de openingen afgesneden. Die in den mond! Heerlijk, hartig! Toen kouwe sla op 't bord, de pannekoek in drieën gesneden, op ieder stuk een plaat spek en aan 't smullen, tot sla en pannekoek en spek op waren.

„Was 't lekker, Jaap?” vroeg tante.

„Nou,” antwoordde Jaap met een zucht, „lekker hoor.”

„Nog een, Jaap?”

„Dank u tante,” zei Jaap, en hij meende het.

Na het eten gingen de knechts een middagslaapje doen, de meid ruimde op, en tante en oom bleven zitten praten.

„De droge rogge is binnen,” zei oom, „ik heb vandaag niets te doen, we blijven nu maar gezellig wat praten, we drinken een kop thee en dan gaan we straks eens 't land en de weiden rond. Ga je ook mee, Jaap.”

„Ja oom, maar hoe laat komen we terug?”

„Waarom vraag je dat?” zei vader.

„O, ik vraag 't maar zoo,” antwoordde Jaap en hij voelde, dat hij een kleur kreeg. Maar dat zagen vader, oom, noch tante.

Jaap ging dien middag mee naar de akkers en de weiden en hij lette wel op alles, wat oom hem aanwees en vertelde, maar met zijn gedachten was hij elders, was hij bij de drie vrienden, die daar zoo stil zaten dien morgen op 't hek voor de dorpsheberg.

Het was acht uur geworden.

Op een bank tegen den achtermuur der boerderij zaten oom en tante, vader en Jaap.

De kinderen waren naar bed; de knechts naar het dorp om hun Zaterdag-avond-inkooopen te doen; de meid zeefde de melk.

Wat was het stil! Aan den diep-blauwen hemel, die zich welfde over 't langzaam naar de zijde van het dorp oplopende landschap, was geen wolkje te zien. Alleen de groote, bloedroode zon scheen daar in de verte te rusten op de golvende heuvelkruin, die zich een eind langs den hemel als een gouden lijn afteekende.

Het rood der avondzon vervloede langzaam in steeds zachter tinten in 't diep-blauw van den avondhemel.

„Wat een rust, wat een rust!” zei Jaaps vader.

„Zoo stil is 't op ons stille dorpje nooit. Je ziet niemand, geen mensch of geen jongen.”

„Ja toch wel!” zei Jaap zacht, „kijk eens,” en hij wees met den vinger in de richting van het klooster.

Daar schreden onhoorbaar langs den witten, hoogen kloostermuur in paren van twee eenige zwarte zusters voort, met gebogen hoofden, als in gebed.

Voor Jaap, die zulke menschen nog nooit gezien had, — het klooster stond er slechts korten tijd — waren het wonderlijke verschijningen, geheimzinnig als 't geheimzinnige klooster, dat haar voor menschen-oogen verborg.

„Lachen die menschen nooit en praten ze niet?” vroeg Jaap zacht aan oom.

Oom lachte.

„'t Zijn beste menschen,” zei hij. „Waar hulp noodig is, zijn zij te vinden.”

„Maar die kleeding, zoo zwart, zoo naar,” merkte Jaap op.

„Hun godsdienst verplicht haar, die kleeding te dragen,” legde oom uit, „en te wonen in het klooster. Maar, goed zijn ze. Ze doen meer dan de menschen weten”.

Achter de hooge olmen, die op den hoek van 't klooster stonden, waren ze verdwenen, de zwarte, geheimzinnige verschijningen, die Jaaps bijzondere opmerkzaamheid hadden opgewekt.

Maar niet lang kon hij aan die zusters blijven denken. Hij was onrustig, tuurde aldoor maar over 't verre veld, sprong telkens op, liep een eind weg, maar kwam dan weer terug om voor een oogenblik zijn plaats op de bank in te nemen.

„Jaap,” zei tante, „je verveelt je zeker. Je zult wel

blij zijn als je vrienden Maandag hier zijn? Maar, als je het dorp eens in wilt loopen, binnen een uur kun je terug zijn. Misschien ontmoet je de knechts wel."

"Wel ja," zei vader, "doe het."

"Nee, nee," aarzelde Jaap, "ik zit hier goed."

"Nou, dat weet ik ook zoo precies niet," lachte oom, die Jaaps ongeduld ook had opgemerkt.

"Maar, ik kan 't me best begrijpen. Stil zitten is geen jongenswerk. Wil je absoluut loopen, dan kun je wel een boodschap voor ons doen. Ginds in de verte, links langs die hooischelf, zie je een klein huisje. Daarin woont onze daghuurder Boonstoppel. Zijn vrouw is ziek. Vandaag hebben we nog niets van 't mensch gehoord. Als je er eens heen wilt gaan, om te vragen, hoe 't gaat?"

"Ja ja best," riep Jaap, maar zich bedenkend: "Moet ik zoo loopen, denzelfden weg, dien wij van morgen gekomen zijn?"

"Precies," antwoordde oom.

"Enne, enne, kun je langs een anderen weg nog hierheen komen?"

"A, hij wil een eind om," riep oom lachend.

"Wel zeker, dan ga je den grintweg op tot het dorp en je komt van dien kant daar achter 't klooster langs, hier terug."

Jaap aarzelde nog even, wilde nog iets vragen, maar bedacht zich.

"Ik ga," riep hij kortaf en weg liep hij.

"Is hij niet wat vreemd, broer," vroeg tante, toen Jaap een eindje weg was.

"Vreemd!" herhaalde vader. Ja, wat zal ik zeggen. Hij is wat onrustig, dat doet hem zeker de stilte. Jongens willen leven om zich heen."

En vader, overtuigd dat 't zoo was, dacht verder over Jaap niet meer.

Het was ruim negen uur. De zon was weg achter de heuvelkruinen. Het donkerde op het landschap.

De knechts waren thuis gekomen, de boerenfamilie, ook Jaaps vader zat in de groote keuken, waar de schotel met brokken wittebrood wachtte.

"De jongen kon al wel thuis zijn," zei vader op 't horloge kijkende.

"Kom, maak jij je ongerust over dien jongen," zei de boer. "Hij zal heusch niet in zeven slooten gelijk loopen. 't Is helder weer, en water is op zijn weg niet te vinden."

"Nee, nee," zei vader, "dat niet. Maar hij was toch wel wat onrustig van middag. Nu was hij hier, dan daar."

"Maar als hij wat heeft, zal hij het toch wel zeggen," merkte tante op.

"Zeg dat niet te hard," zei vader. "Alles, wat er met hem is gebeurd, zal hij altijd eerlijk vertellen. Maar geloof niet, dat hij ooit klagen zal. Laatst bijvoorbeeld." . . . .

We laten vader heel breedvoerig vertellen van de dagen, toen Jaap kiespijn had, maar met geen geklaag of gejammer een der huisgenooten lastig viel, en gaan liever eens kijken, waar onze held op dat oogenblik toch uithing.

Jaap was den zandweg opgegaan, had de hooischelf,

naar ooms aanduiding, rechts laten liggen, en was op 't huisje van den daghuurder Boonstoppel toegestapt.

Na de vele complimenten van dezen voor den boer en de vrouw in ontvangst genomen te hebben met de „boodschap terug”, zooals Boomstoppel zei, „dat de vrouw opree begon te komen, maar nog een beetje kwakkelde”, liep Jaap denzelfden grintweg op, waarover hij en vader dien morgen gereden waren.

Telkenmale bleef Jaap staan en luisterde. Waar bleef nu dat heerlijke plan met die drie stille vrienden van dien morgen? Weg — dat mooie plan! Ze lieten hem in den steek. Ze kwamen niet.

Tegen „den donker”, was de afspraak, zouden ze zorgen bij de boerderij te zijn, waar Jaap hen zou opwachten.

En nou was 't heelemaal avond — een enkele ster schitterde reeds aan den hemel — en nog waren ze niet gekomen.

Of zouden ze — Jaap schrok bij de gedachte — den grintweg geheel afgeloopen hebben tot het dorp! Maar dat zou dan toch dom zijn, verschrikkelijk dom. Had Jaap 't hen niet duidelijk gezegd? Het eerste zandpad, voorbij 't bosch, links afgaan, dat pad bracht hen bij de boerderij? Of wilden ze Jaap een kool stoven, hem laten wachten, wachten, om dan Maandag, als ze hier zouden zijn, met hem te spotten en te zeggen, dat hij er in was geloopen.

Als dat waar was! Het waren zijn beste vrienden, die Jan en die Hein en die Frans, maar als dat waar was, dan was 't in eens uit. Dan nam Jaap drie andere kameraden. Er waren jongens genoeg op 't dorp. En

dan zou hij wel maken, dat ze niet mochten blijven logeeren. Jaap stond stil en luisterde weer.

Nog niets, nog geen voetstappen, die de nadering der drie vrienden aankondigden, en zoover zijn oog kon zien over den in schemering liggenden grintweg, geen levend wezen.

Verdrietig, verdrietig! Maar hij zou het hun betaald zetten. Had hij daarom voor hen gevraagd, of ze ook mochten logeeren!

Jaap was juist van plan terug te keeren, toen zijn luisterend oor in de verte geluiden meende te hooren als van stappende voeten.

Zouden ze dat zijn! Als ze 't eens waren. Ja, het moest wel, dat zij kwamen. Het waren immers alle drie echte jongens, en ze hadden 't hem beloofd, vast beloofd te komen?

Jaaps hart klopte van nieuwsgierigheid en onrust. Nader en nader kwamen de voetstappen. Jaap tuurde en tuurde! Eindelijk, daar zagen zijn verlangende oogen, drie rechtopstaande, smalle schaduwen in het donker. Ja, ze moeten het zijn.”

„Frans, Hein, Jan!” wilde Jaap roepen, maar hij bedacht zich. Als 't eens vreemde jongens waren! Zoo licht konden ze hem aflossen hier op den stillen weg.

Nader en nader kwamen de gestalten!

Eindelijk — weg was Jaaps onzekerheid.

Ja, ze waren het, hij zag het duidelijk aan Frans, het korte, dikke Fransje, dat snel voortstappende, altijd zoo potsierlijk schommelende met zijn bovenlijf.

Gelukkig!

„Hei, jongens, hei!”

Even bleven de kameraden staan.

„Hei,” riep Jaap andermaal, „hei, ik ben het Jaap!”

Toen kwamen met luide kreten van vreugde en opgewondenheid de drie vrienden aanstormen.

„Ben je daar, ben je daar,” riepen ze. „Laat, hè? Ja, Frans hier, had zoo lang werk met het rondbrengen van brood. 't Is laat geworden.”

„'t Is niets, 't is niets;” antwoordde Jaap. „'k Ben blij, dat jelui er zijn.”

„Weten ze er wat van?”

„Ben je mal? Niets hoor.”

„Waar slapen we?”

„Ook een vraag? Als ik dat wist, moest ik immers alles verteld hebben.”

„Maar — we blijven bij elkaar.”

„Natuurlijk. Zooals afgesproken is.”

Zoo pratende liepen de jongens op de boerderij af, zich verknouterende van inwendige pret over 't blijje vooruitzicht.

„Hoe lang heb jelui er over geloopt?”

„'t Is nu negen uur,” antwoordde Jan. „Dat is dus ruim drie uur.”

„Niets bijzonders onderweg?”

„Nee — alleen daar ginds, een klein eindje hier vandaan, schrokken we nog even. Daar kwamen ineens een paar kerels uit de struiken. Ze zeiden niets. 't Waren stellig Zigeuners. Een eind verderop hebben we tenten gezien.”

„Weet je vader wat?”

„Ook niet! Geen mensch weet iets.”

„Waar zouden ze nu zijn?”

„We hebben een tijdlang buiten gezeten op de bank. Ik denk, dat ze allemaal nu wel binnen zullen zijn.”

„Zouden je tante en je oom niet boos zijn?”

„Ben je mal.”

„Hoe leggen we 't aan?”

„Wel, we maken er een grap van. Stilletjes sluipen we de deel over. Ik zal eerst wel loeren of er niemand is. Precies weet ik den weg. Van de deel gaan we de gang op. Daar is een stoepje, denk er om. In de donkere gang gaan we liggen.

Jij, Frans, kruipt op mijn rug, en Hein op den rug van Jan. Ik ga voor. Frans tikt op de deur, en als er dan een „binnen” roept, gaan we de keuken in. Dan zitten ze stellig op mij te wachten.”

„Leuk, goed zoo. En dan?”

„Dan . . . dan . . . dan zul je die gezichten zien. Ik wed dat Hannes, dat 's een van de knechts — hij is er pas, zoo'n halve onnoozele — een gezicht zal zetten, of de wereld vergaat. Maar — niets zeggen meer. We zijn dicht bij 't erf. Mond!”

„Sst . . .” zeiden de vrienden en uit was 't nu met alle geredeneer.

Behoedzaam — Jaap voor — slopen de vrienden 't erf over.

Hektor kwam nog even snuffelen, maar Jaap herkennende, sloeg hij niet aan.

Voorzichtig opende Jaap de deel deur.

„Stil, zachtjes,” fluisterde hij. „Ginds is de gangdeur;

houd mij maar bij de jas vast, dan kom jelui er van zelf."

Behoedzaam schuifelden de vrienden voet na voet de deel over. Het was donker hier; alleen door de kleine ruitjes der varkenshokken viel wat licht naar binnen. Stil was 't hier ook, doodstil; alleen de varkens, de zware, vette mestvarkens knorden en snorkten en kreunden; de stier schuurde zijn nek langs den repel en deed de ketting rammelen.

„Bè!" schreeuwde het kleine kalfje in den leegen koestal.

Ze kwamen, Jaap op den voet volgende, bij de gangdeur.

En daar gaan ze, zooals Jaap gezegd had, liggen, plat op hun buik. Ze moesten zelf lachen, maar drukten hun gichelende monden in hun jasmouwen, en onderwijl kroop Frans boven op Jaap en Hein boven op Jan.

„Als de jonge nu niet gauw komt," zegt vader in de keuken, „dan ga ik hem toch zoeken. Ik begrijp er niets van."

„Kom, kom," zegt de boerin, „Zoo'n gezonde jonge; hij loopt niet in zeven slooten gelijk!"

„Nee, maar hij is al zoo lang weg, je kunt nooit weten."

Stilte in de keuken; stilte ook in de gang, waar de jongens liggen, gichellachend, met schuddende buiken op den vloer.

„Toe dan, Frans," fluisterde Jaap, „als je 't niet gauw doet, is 't misschien te laat. Zoo komt oom, of een van de knechts, of..."

„Bons!"

Dat was geen tik, dat was een slag.

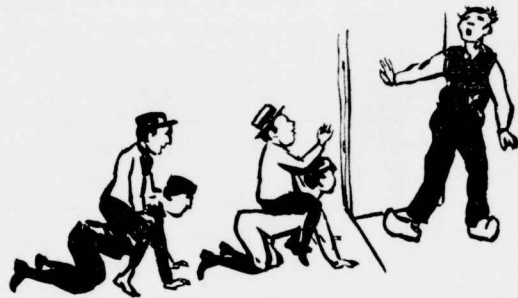
De mensen in de keuken schrikten, sprongen op.

„Wat 's dat nou?" roept Jaaps vader.

„Dries, doe open!" roept de boer.

Dries, gezwind naar de deur loopende, opent deze, en daar komen, achter elkaar, ieder een jongen op den rug, Jaap en Jan aankruipen, op voeten en handen.

„O — o.... bewaar me!" roept Hannes angstig

en hij springt achteruit en loopt Dientje onderst boven, die in gebogen houding de koude karnemelk staat te roeren, en vallende, een lepel vol in haar gezicht krijgt.

„Je—me—né!" roept de meid angstig uit. „Wat 's dat nou?"

Vader heeft dadelijk de vrienden herkend, en blijde, dat hij Jaap weer ziet en eensklaps het zwijgen der vrienden dien morgen op 't hek begrijpende, roept hij uit: „Leuk zoo, jongens. Dag, hoor! Welkom hier."

De boer was blijven zitten, met wijd open mond,

niets begrijpende van alles, wat daar werd afgespeeld.

„Zwager,” vroeg hij, „wat gebeurt daar, wie zijn dat?”

„Wel, een leuke grap,” antwoordt Jaaps vader, „dat zijn nu de vrienden, die Maandag zouden komen, en nou heb je ze al thuis.”

„O,” zegt de boer, „dat 's handig; nou, dag, jongens, welkom hier.”

Jaaps tante is inmiddels op de jongens toegestapt. Met geveinsde verontwaardiging roept ze uit:

„Wat denk jelui wel, dat je hier zoo maar kunt binnenloopen en ons den schrik op 't lijf jagen. Marsch, de deur weer uit.”

De boerin staat 't dichtst bij Frans en duwt dezen haar vuist vlak onder zijn neus, en Fransje krijgt het benauwd, vliegt achteruit en grijpt de klink van de deur vast.

Maar toen barstte de boerin in schaterlachen uit.

„Tante,” vraagt Jaap nu met smeekende stem, „tante, och, wees maar goed op hem. En hij wijst naar Frans, trekt dezen dan naar zich toe en vervolgt: „Hij is nog zoo klein en zoo dik, tante.”

Allen barstten nu in lachen uit.

„Nou dan,” zegt tante, „'t is, dat ik met dat stakkertje meelij heb; hij is van zoo ver gekomen, laat hem dan maar blijven en mee eten.

Maar, een bed heb ik voor jelui vieren niet. Als jij bij je vader slaapt, kan ik wel een kermisbed voor twee van de drie klaar maken.”

„Dat is niets, dat is niets!” roept Jaap juichend uit, „dan gaat het precies, zooals we afgesproken hadden.

We blijven samen, en samen kruipen we op den hooizolder. Mag dat, oom?”

„Mij best,” antwoordt oom, „daar is plaats genoeg!”

„Hoera dan!” roept Jaap. „Jongens, schreeuwen! Allemaal drie keer hoera!”

En de vrienden, nu gerustgesteld en blijde met het heerlijke vooruitzicht, dat ze, zooals ze gehoopt hadden, samen den nacht zouden doorbrengen op den hooizolder, roepen dat het klinkt door de keuken een driewerf hoera uit.

„Jelui bent er zoo blij mee, dat je op 't hooi mag,” zegt tante, „maar ben jelui niet bang voor muizen?”

„Die eet ik op,” roept het dikkertje.

„Daar gaan we mee knikkeren,” zegt Frans.

„Dan 't hooi maar op,” zegt de boer, die schik in de jongens begint te krijgen. „Boven den paardenstal is nog ruimte.”

„Dat zijn nog eens goedkoope logé's,” zegt tante, „als ze nu ook maar niet eten.”

„Ik heb honger,” zegt het dikkertje.

Dientje kijkt angstig in den pappot. Hannes en Dries ook.

„Als 't op is, maken we nieuwe,” antwoordt de boerin, „eet maar gauw, jongens.”

Het dikkertje kijkt tante met blijdschap aan.

„'n Lief mensch,” denkt hij.

De jongens schuiven bij en terwijl vader vertelt, hoe hij nu begrijpt, waarom de jongens op 't hek dien morgen zoo stil waren, en Jaap dien heelen middag en avond zoo onrustig was, zitten de vrienden te

smullen van de koude karnemelk met wittebrood en beschuit, met suiker goed doorzoet, en ze merken niet eens op, dat Dries schuin over zijn lepel naar het dikkertje loert, die te gauw naar zijn zin, de eene lepel voor, de andere na, verdwijnen doet in zijn smakenden mond.

Tante heeft met Dientje onderwijl een tweeden pot melk aangemaakt, en toen die ook bijna leeg was, had een ieder genoeg — ook Dries en ook het dikkertje.

En Dries keek het dikkertje nu met andere oogen aan.

Na den maaltijd gingen de knechts de rondte doen, en de jongens bleven met oom en tante nog wat praten.

Dientje nam de tafel af.

„Je bent toch een drommelsche rakker,” zei vader zoo. „Nou moet je begrijpen: van morgen zaten die drie op 't hek. Even goeiendag zeggen zoo met de pet, maar niet schreeuwen, hoor! Kun je begrijpen! En gezichten! Als halve manen zoo effen.”

„Jaap,” zeg ik zoo. „Hei je wat met je vrienden; ze zijn zoo stil.”

„Hm,” zegt hij, „Nee, niets vader.”

„En van morgen thuis hebben ze 't nog er over, dat de vrienden Maandag zouden komen, en of hij zich goed hield. Ze komen met den vrachtrijder Kramers, moeder, zei hij en vergeet niet mijn goed mee te geven. Ja, dat zei hij. En toen was 't al beklonken, dat ze van avond zouden komen.”

De jongens lachten van plezier.

„Maar van nacht zal er niet veel van slapen komen,” meende oom.

„Ja — jawel — me-m'nheer,” zei Frans haastig. „Wij hebben slaap en we zijn moe. We gaan gauw onder zeil.”

„Zeg eens,” riep tante, eensklaps opspringende, alsof ze Frans te lijf wilde. „Begin jij met m'n man voor den gek te houden.”

„Ik?” vroeg Frans verschrikt.

„Ja, jij!” riep tante, weer met geveinsde verontwaardiging.

„Ik! ik weet niet . . . wat . . .”

Tante begon te lachen.

„Dat's al de tweede keer van avond, dat we het te kwaad hebben,” zei ze oolijk. „Maar 't is nog al niet erg. Weet je wat jelui doen moet? Mijn man daar dat is geen m'nheer en ik ben geen mevrouw. Als jelui hier logeeren wilt, zijn wij je oom en je tante. Vin-je dat goed?”

„Best,” antwoordden de vrienden.

„En help je nu druk op de boerderij?” vroeg oom.

„Neen, neen, oom!” riep Jaap haastig. „Dat hebben we al afgesproken. We zullen niet veel op de boerderij zijn. Als ik alleen hier logeerde, kon ik moeilijk weg, maar nu we met ons viere zijn . . .”

„Best!” riep oom, „Hoe minder hier, hoe liever!”

„Alleen zijn we er, als er gegeten en gedronken moet worden, oom,” zei Jaap openhartig; „den overigen tijd zijn we van honk.”

„Best,” zei oom. „Maar een dagje help je mij toch wel aan de rogge, als 't noodig is.”

„Zeker,” antwoordde Jaap, heel grootmoedig. „Wanneer is dat?”

„Dat weet ik nog niet. Dat hangt er van af, of onze daghuurder Boonstoppel ons helpt. Maar daar is Dries met de luchter.”

„Dries, wijs den vrienden even hun ligplaats. Boven den paardenstal is de meeste ruimte.”

„Goed, baas,” zei Dries.

De jongens wenschten allen goedennacht en volgden Dries met de luchter.

De deel gingen ze over en klommen de ladder op, die tegen den paardenstal stond.

„Slaap ze lekker,” zei Dries, hen even bijlichtende, tot ze lagen. „Ruimte is hier genoeg en licht heb je ook. Zie die maan daar eens helder staan.”

„Wel te rusten,” riepen de jongens en ze vleiden zich neer op 't hooi, vlak naast elkaar.

Dries verdween met de luchter — en de vrienden bleven alleen.

HOOFDSTUK II.

Een verschrikkelijke nacht! — Een aanval van een muis en twee Zigeuners. — Een bladzijde uit het levensboek van den onnoozelen Hannes.

„Hè, hè,” zuchtte Frans, toen ze daar naast elkaar lagen, „ik voel mijn beenen, hoor.”

„Ik ook,” zeiden Jan en Hein.

„Ik niet,” zei Jaap.

„Ook een wonder!” verzekerde Hein. „Jij hebt met je beenen den heelen dag niets uitgevoerd op de fielsepé, maar wij! Twee en een half uur gemarcheerd, 't is geen kleinigheid. Maar zeg, wat doen we nou alzoo op de boerderij.”

„Zeg!” riep Frans, „hou jelui je monden, ik heb slaap en ben zoo moe als een hond. Laten we daarover nu morgen maar praten.”

Jaap, die niet moe was, wilde nog wel wat over een en ander redeneeren, maar, begrijpende, dat zijn vrienden moe waren, zweeg hij.

En dus werd het doodstil op den hooizolder. Alle vier lagen ze met gesloten oogen en luisterden naar de geluiden in de stille boerderij.

Op het kamertje, waar de knechts sliepen, was

gestommel: een stoel werd heen en weer geschoven; een koffer dichtgeworpen; de meid op haar kamertje was ook nog in de weer; de varkens in de hokken ronkten en snorkten; de drie paarden beneden hen zuchtten en snoven; de stier rammelde den ketting heen en weer; tusschenbeide schreeuwde, heel zacht en gedempt, het kalfje een zeurig mè-mè door de stilte.

Zoo nu en dan deden de vrienden, behalve Frans, die al sliep, de oogen open en keken naar de maan, die tegenover het dakraampje in den buitenmuur stond, en haar zacht zilverlicht wierp één lange, breede streep over het hooi heen.

Jaap wilde weer wat zeggen. Hij was klaar wakker en had 't gevoel, alsof hij den ganschen nacht den slaap niet zou vatten.

Frans' regelmatig snurken was 't eenige geluid op den hooizolder, want onbeweeglijk bleef Jaap, al was hij klaar wakker, liggen en keek naar de in 't maanlicht liggende beenen der vrienden. Een half uur later sliepen Hein en Jan ook. Jaap alleen bleef wakker.

Dat was vervelend.

„Zou ik ze maar niet wakker maken?“ dacht Jaap telkens.

Maar hij liet ze slapen — ze waren zoo moe van den verren tocht.

Wat was 't stil! Nu hij daar zoo alleen lag, beangste die doodsche stilte hem, waarin hij allerlei zachte geluiden hoorde, nu een zacht knarsen, dan weer een zwak gestommel of licht gesnerp . . . 't was akelig.

„Maar kom,“ dacht Jaap, „niet flauw, hoor. Slapen wil ik.“

En hij legde zich op èen zij en begon van een te tellen tot honderd en weer terug, en zijn oogen, die in den aanvang zich telkens openden, werden van lieverlede zwaarder en zwaarder, en eindelijk, toen Jaap misschien wel twintig keer den ladder van een tot honderd en terug was opgeklommen en afgedaald, sliep hij ook naast de drie vrienden rustig en vast.

En heel wat uurtjes bleef 't zoo doodstil op den hooizolder.

Maar, toen de maan reeds ver was weggezakt naar den Westelijken horizon, werd Hein wakker. Waardoor, dat wist hij zelf niet.

Maar vervelend vond hij 't wel. Want nu lag hij daar zoo alleen in de stilte, en hij hoorde allerlei zachte geluiden: stommelen, zuchten, snerpen, kraken. Die geluiden, waarvan hij de oorzaak niet kende, beangstten hem.

Werd een der vrienden maar wakker.

Zou hij Jan, zijn buurman, wakker porren. Reeds dacht hij er aan, toen hij plotseling iets kils voelde op zijn gezicht.

Met een schreeuw sprong hij overeind, doch verloor 't evenwicht en tuimelde omver. Boven op Jan kwam hij terecht en zijn hoofd bonsde vrij onzacht op den buik van dikken Frans.

„Au, au!“ gilden Jan en Frans en ze wilden opspringen, maar konden niet, want Hein lag boven op hen.

„Au, au!“ schreeuwden ze weer. „Au, wat doe je, wat doe je!“

Maar van Hein kregen ze zoo dadelijk geen antwoord. Hein, die dat kille gevoel op zijn gezicht aan een muis had toegeschreven, trachtte nog verder weg te krabbelen van die onveilige plaats.

Maar de twee jongens, onder hem, werkten zich overeind en schudden den voortkruipenden Hein van zich af.

Jaap was natuurlijk ook wakker geworden en ook hij stond al recht overeind.

„Zeg dan toch, zeg dan toch, wat er is?” vroegen angstig de drie vrienden aan den nog verder naar den buitenmuur voortkruipenden Hein.

„Wat . . . wat . . . wat er is, een muis was er; op mijn gezicht zat hij; hè, zoo koud, zoo kil, brrr . . . hè . . . eng, hoor. Ik voel hem nog kriebelen . . . hier over mijn wang . . . Eng!”

„Heb je 't soms gedroomd?” vroeg Jaap, die zich gerust voelde, nu er geen ander onraad was, dan zoo'n simpele muis. „Heb je 't soms gedroomd?”

„Gedroomd,” antwoordde Hein. „Gedroomd! Kun je begrijpen.

Of ik hem voelde! Hè, 'k ben d'r koud van.”

„Sst . . . ik hoor hem, stil, daar, luister maar,” fluisterde Frans, eensklaps wijzende naar den versten hoek.

De vrienden luisterden, en hoorden natuurlijk in den donkeren hoek 't droge hooi zacht ritselen.

„Hij zit daar wel,” zei Jaap, „maar wat geeft dat; ik ben niks bang voor muizen.”

„Ik ook niet,” zeiden de anderen, maar Hein voegde

er bij: „Als ze anders zoo op je gezicht loopen, schrik je er van.”

Stil bleven nu de vrienden weer liggen en ze waren niet bang, maar hun ooren lagen te luisteren — en die ooren hoorden aan alle kanten om hen, zacht ritselende, sjerpende geluidjes, wel niet veroorzaakt door muizen, maar de jongens geloofden stellig, dat 't om hen van muizen wel wemelen moest.

Had tante 't ook niet gezegd!

En heel stil bleven ze liggen en ze zeiden niets, want ze wilden voor elkaar heele helden zijn — maar hun harten klopten angstig en snel. En zoo bleven ze heel lang stil liggen, en ieder van hen meende, dat hij alleen nog wakker lag.

Eensklaps in die stilte hoorden ze alle vier voetstappen buiten.

„Slaap je?” fluisterde Jaap Frans toe.

„Nee — jij?”

„Nee — hoor je niks buiten?”

„Ja! — voetstappen!”

De twee andere jongens, die ook niet sliepen en ook 't geluid hadden gehoord, richtten zich op.

„Ja, voetstappen, hoor je ze?” fluisterde Jan. „Wat zou 't zijn?”

„Ik zal eens kijken,” zei Jaap, opspringende en zijn hoofd voor 't glas plaatsende.

„Jongens — ja — daar komen twee lui 't erf op. Twee groote kerels.”

„Wat moeten die?” vroeg Jan. „Laat mij ze eens kijken en hij ging ook voor 't venster staan.”

„Jan — Hein! kijk jelui eens? Dat zijn die twee Zigeuners van vanavond. Weet je wel, die daar uit de struiken kwamen en — Frans en Hein keken gelijk-tijdig en ja, ook zij zagen 't duidelijk, dat de twee over 't erf aanstappende mannen de Zigeuners van dien avond waren.

„Die komen stelen,” zei Jaap angstig. „Vast en zeker. Zigeuners zijn dieven. Alles stelen ze.”

„En ze moorden ook,” zei Jan.

„En brandstichten,” voegde Hein er bij.

„En ze nemen jongens mee en meisjes en . . . .”

„Wat moeten we doen?” vroeg Jaap.

„Zouden ze — zouden ze ons soms gevolgd hebben?” vroeg Frans. „En nu ze weten, dat wij hier zijn. . . . Zigeuners stelen jongens en . . . .”

„Zullen we schreeuwen?” vroeg Jan.

„Nee — o nee,” riep Frans gejaagd. „Als je dat doet, weten ze, waar we zitten. In Godsnaam — hou je stil, schreeuw niet.”

Op een kluitje stonden de vrienden, dicht hun hoofden bij elkaar in 't maanlicht.”

„Ze zijn vlak bij, zie je wel?” zei Jaap.

„Buk, buk!” riep Frans, die op zijn teenen stond. „Ze kijken naar boven, als ze ons zien!”

De jongens bukten snel.

„Laten we gaan liggen — en hooren, wat ze doen,” stelde Hein voor. „En als ze aan de deur rammelen, dan gaan we naar beneden en roepen je vader en de anderen.”

Vlak naast elkaar in den donkeren hoek gingen de

vrienden zitten, vlak tegen elkaar, om elkander te voelen met beenen en schouders en armen en handen, en met kloppend hart luisterden ze naar de voetstappen buiten.

De beide mannen naderden; hun voetstappen klonken vlak bij de muur. Toen hoorden de vrienden hun schoenen kleppen op den steenen omloop langs de hoeve.

„Ze gaan 't huis om,” fluisterde Jaap.

„Ze zoeken zeker een deur, die open is.”

„Zou alles dicht zijn?” vroeg Frans.

„Sstt . . . . stil — hoor je — ze rammelen aan de deur, die in den zijmuur zit . . . . hoor . . . .”

Ademloos luisterden ze alle vier; hoog klopte de angst in hun benauwde kelen.”

„Nee — ze gaan zeker door — 'k hoor niets meer,” zei Jaap.

„Nemen ze jongens, zoo groot als wij ook mee?” vroeg Frans.

„Nou — zeker — wel jongens van veertien.”

„En — en — zeker sterke jongens en groote eerder dan kleine?” vroeg Frans verder.

„Alles nemen ze mee, maar dikke jongens 't liefst,” zei Jaap, ondanks zijn angst een lichte spot- en plaag-zucht in zich voelende.

Frans drong verder naar den donkeren hoek.

Geruimen tijd hoorden de jongens geen geluid meer, dat de aanwezigheid van de twee mannen verried.

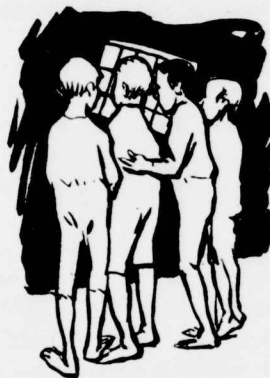
„Zouden ze weg zijn gegaan, omdat ze alles gesloten vonden?” vroeg Jaap.

„Misschien wel; zeker wel,” zeiden de anderen verlicht.

Maar toch bleven ze zitten in den hoek, vlak naast elkaar, Frans 't verst naar achteren, en ze luisterden scherp toe, langen tijd.

En hoewel heel lang geen voetstap meer om de hoeve klonk, bleven de vrienden dicht op een gedrongen, staande of zittende luisteren, of ze de twee roof- en moordzuchtige Zigeuners niet hoorden.

Maar, 't was en bleef stil om en op de hoeve, en alleen het vee in stallen en hokken lag rustig te snuiven, te zuchten en te snorren, onwetend, dat daar twee Zigeuners liepen om de hoeve, en vier jongens angstig boven op 't hooi bijeen zaten.

En zoo bleven daar langen tijd de jongens zitten; de maan was al heengegaan, en 't eerste morgenlicht bleekte naar binnen. En zoo verstreek het eene na 't andere uur.

Maar, daar plotseling hoorden de jongens een gestommel, niet buiten, maar in de hoeve.

„Ze... ze zijn d'r in!” stamelde Frans, en angstig greep hij Jaap en Jan beet. „Ik... ik hoor ze.”

„Ja, ja,” zuchtte Hein, „hoor eens, ginds aan den overkant van de deel zijn ze; ze zitten op den zolder.”

„Ze zoeken ons,” jammerde Frans zacht.

„Wat zullen we?” vroeg Jaap, „zullen we schreeuwen?”

„O, nee, nee,” waarschuwde Frans. „Niet schreeuwen. Dan weten ze, dat wij hier zijn.”

Krakende en stommelende geluiden klonken door de stilte.

Hector in de schuur sloeg aan.

De stier loeide.

En dicht tegen elkaar aan, wachtten de jongens, bevend van angst.

Op de trap tegen den muur aan de overzijde der deel klonken stappen.

„Ze... ze komen naar beneden,” zuchtte Frans.

„Stil, stil,” vermaande Hein, „misschien gaan ze weg.”

Voetstappen klonken op de deel.

Weer loeide in langen keel-schreeuw de stier, scherend langs den reppel.

Voetstappen naderden.

Angstig hielden de jongens elkaar omklemd.

Voeten werden op den ladder gezet, die naar den zolder leidde.

Trap... trap...

De roover kwam naar boven. Hij moest de schuilplaats ontdekt hebben.

Op een kluitje zaten de jongens, bevend van angst.

Daar eensklaps verscheen een hoofd boven 't hooi uit.

„Help, help!” gilte Frans, die zijn angst niet langer inhouden kon.

De vrienden vlogen uit elkaar naar alle hoeken, en drukten hun hoofden in het hooi weg.

Daar klonk het eensklaps: „Ben je bang voor me?”

Heb ik jelui wakker gemaakt? Ik kom hooi halen voor de paarden."

't Was de stem van Dries, den knecht.

"Dries, Dries, ben jij het?"

"Ja, ik, wat dacht je?"

"Dries, ben jij, ben jij het?" herhaalden allen als in koor.

"Ja, zeker, was je geschrokken? Wat dacht je dan?"

De vier vrienden kwamen op Dries toe.

"'t Is bij vieren," zei Dries. "Ik sta altijd tegen vieren op. 't Vee moet eten hebben, en we moeten melken."

De jongens haalden weer adem, maar geen van hen vertelde van zijn angst.

"Was je wakker geschrokken," vroeg Dries.

"Ja," zei Jaap, "leelijk ook."

"Als je nog wat slapen wilt, ga dan maar liggen. Maar zeg eens, wat dacht jelui wel daar net?"

"Niks," antwoordde Jaap haastig, "we schrokken alleen maar van jou, dat is alles."

"Zoo," zei Dries, "nou, ga dan maar weer slapen."

Dries wierp hooi af. Zwijgend legden de vrienden zich neer en ze ontwaakten niet voor acht uur, toen de vroolijke stem van Jaaps vader hen wakker riep.

Toen sprongen ze op, maar spraken nog gauw af, dat ze niets zouden zeggen van hun angst voor muizen en Zigeuners.

En ze hielden alle vier trouw hun afspraak, want ze schaamden zich wel een beetje over hun kinderachtige vrees voor een muis en twee mannen, van wie ze eerstens niet wisten, of ze Zigeuners waren en tweedens

niet, met welke bedoeling ze over 't erf der boerderij waren gekomen.

Dus zwegen de vrienden van het nachtelijk voorval, en dat was heel verstandig.

Wat zou die vroolijke, goedlachsche tante het uitgeproest hebben.

Aan 't ontbijt, dat door allen reeds was gebruikt, vroeg Jaap: "Wat doen we vandaag, oom?"

"Jaap," zei de boer, "je vader rijdt om zes uur op de fielsepé weg; we eten bijtijds, om half twaalf. Na den eten rij ik met je tante en je vader in 't karretje wat rond. Een van jelui kan nog mee."

"Een is geen," zei Jaap, "dan blijven wij maar hier; met mekaar zullen we wel plezier hebben."

"O," viel tante in, "en Dries zal wel eens wat op de harmonika spelen, dat kan hij goed."

"En met Hannes gaan we knikkeren," schaterde Hein.

"Hannes is zoo'n beste vent," zei oom, "dood-goed en..."

"Goed dood is beter," viel Jaap in.

"St-st," zei vader, en hij wierp een bestraffenden blik op zijn zoon.

"'k Zei het zoo maar," vergoelijkte Jaap.

"Ja, die heeft een treurig leven achter zich," ging oom door, "maar dat vertel ik je van middag in 't karretje wel. Kom, steek een sigaar op."

De mannen staken op, de jongens aten hun brood en gingen daarna 't erf op.

Dien morgen bleven ze op en bij de boerderij, om onder geleide van Jaap, die hier van alles 't rechte

wist, zooals hij vertelde, een en ander in oogenschouw te nemen.

Na den maaltijd spande oom in en reed met zijn vrouw en Jaaps vader in 't karretje weg.

De vrienden bleven dus achter met Dries, Hannes en Dientje.

Maar van Hannes zagen ze niet veel. Die was, zoodra het karretje weg reed, de trap opgeklommen naar zijn kamertje, om zijn middagdutje te doen.

„Wat 'n slaapkop,” zeiden de jongens.

De meid was in 't waschhuis, waar ze de vaten spoelde. Dries was met de vrienden op de deel, welks dubbele deuren openstonden.

„Wat doen jelui van middag?” vroeg Dries.

„Wij? Och, niets,” gaf Jaap ten antwoord. „'t Is haast de moeite niet, van honk te gaan. Om vier uur is 't karretje terug, want om vijf uur rijdt vader op den ouwen weg. Maar, speel jij eens op de harmonika, Dries?”

Dries lachte. „Met die warmte,” zei hij; „pu! 't Is om een zweetje te halen.”

„Tante zei, dat je het zoo mooi kunt,” lachte Hein.

„Ja, de vrouw heeft goed praten; die hoeft dat zware ding niet in en uit te trekken. Maar enfin, we zullen zien. Maar voorloopig blijf ik hier maar zitten.”

En Dries zette zich op de leemen deel neer, vlak bij den wanmolen, ging er tegen liggen en stak het korte, kromme pijpje op met de kwast, die hij gestopt in zijn binnenzak droeg.

De jongens, dicht bij hem, gingen eveneens liggen of zitten; ze keken naar buiten.

„Wat een warmte!” zei Dries weer.

Wel mocht hij 't zeggen. Hoog stond aan den strakblauwen hemel de zon en ze deed verblindend schitterend haar licht trillen boven de gele korenakkers en de bloeiende aardappelvelden, die als onder een zonnzee amechtig schenen neer te liggen.

Geen levend wezen was op de verre zonnevlakte te zien; de menschen hielden zich binnen, in de schaduw.

Loom lagen de kippen neer in 't warme zand, half duttend, haar pooten onder haar slap uitgespreide vleugels, haar kop lodderig omlaag; de domme kalkoenen alleen stapten bedaard voort over het erf, druk kokkelend; de haan stond op den boom van de stortkar, maar hij gooide niet zijn nijdige kukle-ku-schreeuwen over het erf, maar zweeg, keek neer, droomerig en suf op de kippen beneden hem. De hond lag bij de schuur in de schaduw, zijn lenig lijf lang uit, de kop tusschen de gestrekte voorpooten, met knippende oogleden; vogels vlogen niet, maar zaten stil op de lage, schaduwrijke boomtakken of in de struiken; Hannes dutte reeds boven; de stier op de deel lag neer, loom en lui; 't kalfje bulkte niet, alleen de rusteloze bedrijvige meid rommelde met het vaatwerk op 't waschhuis.

„Dat vrouwvolk is nooit klaar,” zei Dries, even opschrikkend uit zijn droomgesoes.

„Maken ze je wakker?” spotte Jaap, „je sliep haast.”

„Nou, met die warmte ook!” was Dries' antwoord.

„Zeg, speel maar eens wat,” vroeg Hein, „je hoort hier niks dan dat akelige muggengebrom, vlak voor de deel deur buiten; hè, wat een warmte.”

„Kom,” zegt Frans, „wij hebben van morgen lang geslapen, laten we gaan spelen — of zoo iets.”

„Wel ja,” antwoordt Jan, „hier zoo te liggen, wat is daar nou aan.”

De jongens springen op.

„Allo, Dries, jij ook.”

„Nou, vooruit, als je maar zegt wat, ik wil wel, dan ga ik van avond slapen.”

„Zeg, als we Hannes eens in 't ootje namen,” stelt Jaap voor.

„Hannes!” roept Hein uit, „ja, Hannes, die moet er eens aan; zoo'n halve.”

„Nee, neen,” tracht Dries te bedaren.

„Ja, zeg Dries, doe je mee. Die Hannes moeten we eens echt er tusschen hebben, doe je mee!” roept Jaap uit.

„Nee, Hannes niet,” zegt Dries bedaard, „niet Hannes.”

„Hannes niet? Waarom Hannes niet?” vraagt Frans verwonderd, „hij is er juist zoo echt voor.”

„Jongens,” zegt Dries, „jelui blijft nog enkele dagen hier en je komt zoo vaak nog met Hannes in aanraking, en daarom is 't goed, dat ik jelui eens wat vertel. Maar vooraf moet ik je zeggen: Je praat er

met Hannes niet over. Je doet, of je niets weet; hij hoort er niet graag over praten. Hij loopt zelfs weg, als je er over beginnen wilt.”

„We zullen niets zeggen,” belooft Jaap, nieuwsgierig te weten, wat bijzonders Dries toch wel van zijn makker te vertellen had. Dat kon immers toch niets zijn, niets dat de moeite waard kon zijn, zoo'n dommen, eenvoudigen, half onnoozelen boerenknecht.

„Dat zal ik je vertellen,” zei Dries en hij stopte zijn pijp en stak die aan, en Dries, in de zonnige middaghitte, toen alles sliep en droomde en soesde en dutte, vogels en menschen en beesten om en op de hoeve, vertelde aan de vier jongens om hem heen het verhaal, uit 't leven van den onnoozelen Hannes, dat ik hieronder geheel vrij navertel.

UIT 'T LEVEN VAN DEN ONNOOZELEN HANNES.

(Een ware vertelling.)

Hannes, de boerenknecht van boer Haverkamp, was een stadsjongen van geboorte.

In Den Haag had zijn vader een betrekking op een bankierskantoor. Het vaste salaris, aan deze betrekking verbonden, was met de bijverdienste, die Hannes' vader in de avonduren had, ruim voldoende voor 't gezin, om onbezorgd te leven.

Het gezin leefde stil en rustig in de groote stad, en geen der burens, die ooit overlast van de familie Wouters ondervond.

Zeker, er kwamen tusschen man en vrouw wel eens

kleine onaangenaamheden voor: kleine strubbelingen, zooals Wouters, die, zooals ik zeide een buitenman was, die kibbelingen noemde.

Die kleine onaangename voorvallen werden in den regel veroorzaakt doordien Hannes' vader heel driftig en Hannes' moeder erg zenuwachtig was.

Kleine voorvallen, die vader hinderlijk waren, deden hem soms in woede ontsteken en dan was hij leelijk tegen zijn vrouw en leelijk tegen zijn kinderen. Maar o, als zijn woede-drift was bedaard, dan was er geen mensch ongelukkiger dan vader zelf.

O, als hij leelijk was geweest tegen een der kinderen, en als hij een van hen een klap had gegeven! Dan kwam hij, zoodra de woede weg was in hem, op zijn kind toe en legde zijn handen op den schouder van den kleine en de tranen, die dan liepen uit zijne oogen, vroegen vergeving aan het kind. Lag de kleine te bed, en sliep hij, dan kwam vader op zijn kousen telkens naar het ledikant en keek er in, bezorgd, dat door zijn schuld het kind onrustig slapen zou.

Soms, als hij leelijk was tegen zijn vrouw, liep hij driftig de deur uit naar zijn arbeid. Maar had hij dien verricht, dan kwam hij dadelijk terug in de woning en hoopte niets liever dan dat zonder een woord meer over de zaak, hem alles reeds was vergeven.

Hannes' moeder was een heel goede vrouw, alleen erg zenuwachtig. Over 't minste maakte ze zich ongerust; een kleine tegenvaller verlamde haar kracht en haar moed, een onverwacht geluid in de stilte van den nacht deed haar gejaagd opvliegen en dan bonsde

haar hart van zenuwachtigheid en angst. Daarom ging Hannes' vader heel zelden zonder noodzaak de deur uit. Moest hij naar zijn avondwerk, dan moest zijn vrouw wel alleen zijn met de kinderen; doch zelden of nooit ging hij voor eigen genoegen weg.

Eens op een avond had Hannes' vader geen werkzaamheden te verrichten.

„Vrouw,” zei hij, „ik ga een paar uurtjes de stad in. Ik ga een kijkje nemen in Scala; daar is een nieuw program, dat heel mooi moet zijn. Vin-je dat goed?”

„Zeker, man,” antwoordde zijn vrouw, „ga gerust je gang. Hoe laat denk je thuis te zijn?”

„O, vrouwtje, niet laat hoor; 't is zulk naar, guur Novemberweer, ik ben gauw weer bij je.”

En Wouters zoende zijn vrouw en zijn kinderen en hij ging heen.

Voor 't raam hield moeder de twee kleintjes in de hoogte en dezen wuifden vader goedendag, al zagen ze vader niet eens in de donkere straat.

Moeder kleepte nu de kinderen uit en legde ze te bed.

Willem was de oudste zoon van vijf jaar, Hannes ruim twee en een half, de kleine Kobi een jaar.

En toen de kinderen sliepen, was moeder alleen in de woonkamer aan de straat. Maar ze nam werk onderhanden, breiwerk en naaiwerk en zoo verstreek zonder dat ze het zelf wist, 't eene uur na 't andere.

't Was een gure avond. Buiten woedde een hevige wind. Die hilde en gierde en loeide door de straten en boven de huizen, hij vloog tegen de lantaarnruiten, die rammelden in de losse ramen. Moeder hoorde het

wel, maar ze werkte ijverig en dacht aan haar man en kinderen.

Hij zou wel spoedig komen, dus gauw koffie gezet. Een kopje zou hem goed doen, als hij thuis kwam uit dat weer.

De koffie was klaar — moeder zat weer in de voor-kamer, die op den hoek van 't huis was, kil en leeg door de vele ramen, links met een erker ertusschen, een glazen kast gelijk.

't Was doodstil in de stille buitenstadsstraat. Bij wijlen klonk de korte, driftige voetstap van een man, die zich haastig naar zijne woning spoedde.

Moeder keek op de pendule.... elf uur.

Al drie uur alleen, drie lange, eentonige uren in de stilte, de nare stilte van dat holle vertrek op den windhoek.

Maar nu zou vader wel gauw komen; hij had 't immers beloofd, vroeg terug te zullen zijn.

En ijverig werkte moeder weer voort.

Wat een weer buiten! Elk oogenblik die woedende windrukken, die kletterend de regenvlagen joegen tegen de breede raamvlakken, aldoor die nare, droefgeestige, huilende geluiden van den storm, die alleen heerscht

en alleen zich hooren laat in de doodsche verlatenheid der open buitenstraat.

Half twaalf! Kwam vader maar. Moeder is zoo alleen. Hoor toch die wind — hoor, hoe hij giert in den schoorsteen, kermend kreunt langs de hoeken en straten, uithuilt met lang nageklaag zijn woede in den nacht.

Twaalf uur.

Heviger huilt de storm om de holle hoekkamer, woester tiert en giert en brult hij, losbandiger wordt hij nu de nacht genaakt en nijdiger smakt hij de weerlooze regen neer tegen de vlakke glasplaten.

Daar hoort moeder eensklaps de kleine Kobi boven huilen. Haar dreunerige, lange klaagtoontjes klinken droef door de stilte van 't huis. Moeder springt op, loopt naar de keuken, warmt een fleschje, schroeft er een speentje op en gaat naar boven. De kleine zit op beide knieën in haar bedje, maar liet zich vallen lang uit, als ze moeder ziet met 't fleschje melk in hare handen vooruit. Moeder buigt zich over 't openstaande ledikant-hekje, en de kleine hapte gretig naar 't speentje en neemt het in zijn mond en drinkend kreunt het zachtjes van begeerigheid en vreugde. Als zij de flesch heeft leeggedronken, verbreedt haar klein zuigmondje zich tot een lach.

Moeder streelt het rozige wangetje van de kleine en gaat dan naar beneden, weer terug naar dezelfde stille kamer aan de hoekstraat.

Voor 't erkerraam gaat ze staan, doet weg de dunne vitrage-gordijnen, veegt de waterdamp weg van de ruit, en tuurt — tuurt — de lange, sombere straatgeul in.

De straat recht voor haar ligt daar in doodsche verlatenheid en waar lantaarnlicht valt ligt zij vochtig te glimmen van regenplasjes. Geen mensch er in.

Half een! De pendule tikt....

„Maar vader dan — vader waar blijf je?”

Dat zijn de eerste geluiden in die holle hoekkamer, de eerste geluiden die vallen in de nachtsilte van 't vertrek.

Buiten loeit door de storm.

„Vader dan — vader, waar blijf je nu?”

De onrust stijgt met iederen gejaagden harteklop — angstig loopt moeder rond de tafel, ze raakt de meubels aan, ze zet stoelen neer, waar ze niet moeten staan, en zet ze weer op de rechte plaats. Dan gaat ze opnieuw naar 't raam en tuurt, tuurt recht voor zich de straatgeul in, en links en rechts de dwarsstraten over, maar ze ziet noch hoort iets.

Geen lantaarn brandt meer.

„Vader dan, vader....”

Boven huilt plotseling de kleine Hannes.

Recht op in zijn bedje staat 't kleine ventje en steekt zijn verlangende armpjes tusschen zijn blond blozend kopje op en vraagt: „Mee — ma-ma — mee?”

„Wou je bij me komen?” zegt moeder, „goed hoor, kom maar bij ma-ma. Ma-ma is zoo alleen.”

Moeder schreit. Ze gaat met haar kind op den arm de trap af.

„Schrei je, ma-ma?”

Moeder antwoordt niet.

„Schrei je, ma-ma?”

Moeder is binnen in 't kamerlicht.

Vragend, met een angstig snoetje, kijkt Hannes zijn moeder aan.

„Ma-ma. Waar is pa-pa?”

„Pa-pa, mijn kindje, pa-pa is....” barst moeder uit, maar ze bedwingt zich. Willem is al zoo groot en zoo wijs; als hij eens wakker werd.

„Brengt pa-pa koekjes voor ma-ma mee?”

„Ja, ja....” zegt moeder, „ja, mijn kereltje.”

De kleine Hannes wischt met zijn ronde kogelvuistjes de tranen van moeders wangen af.

Een tik uit de pendule — één uur.

„Komt pa-pa gauw?”

„Ja — ja — pa-pa komt zoo.”

Angstig loopt moeder weer rond — de kleine Hannes op haar arm, en voor 't zelfde raam blijft ze staan en tuurt, tuurt.

Niets!

Het wordt haar te angstig in 't hart,

Ze zet Hannes op den grond.

Ze tikt op de ruiten — al harder en harder — ze tikt vader.

„Vader dan, vader, kom dan — vader — wij wachten allemaal, vader kom dan — moeder en de kinderen — vader....”

De stormwind loeit, de regen klettert.

„Ma-ma — haalt pa-pa koekjes?”

„Kind — stil — stil nu toch....stil — stil zeg ik je.” Wanhopig roept moeder rond....

„Ma-ma....wat zeg je....?”

„Kind — stil.... Ik wacht vader..... ik ben hier alleen.... hoor dien wind....”

„Ma-ma — ga je spelen met Hannes....”

Met verwilderde oogen kijkt moeder de kleine aan.

„Kind!” roept ze in wanhoop uit, „.... stil dan.... stil, zeg ik je....” En harder roept moeder, steeds harder, trachtend weg te schreeuwen haar onduldbaren angst, haar angst over vader, die daar is in dien naren nacht van windgehuil en regengeraas.

„Ma-ma, ben je boos op Hannes?”

Met wijd open oogen kijkt moeder de kleine weer aan, en dan verteedert zich bij dien aanblik van dat onschuldige, vragende gezichtje haar blik, en in een groote behoefte dat kind te zeggen, wat er is in haar ziel, kermt en klaagt ze:

„Mama — als pa-pa dood is — pa-pa is dood, pa-pa is dood — hij komt — nooit — zoo laat thuis — ik heb — — vandaag niet — een enkel slecht woord tegen pa-pa gezegd — als.... pa-pa....”

Het kind bepriijpt niets.

„Waar is pa-pa? Haalt pa-pa koekjes?”

Een regenvlaag vliegt fel op tegen 't raamvlak; de klok tikt half twee!

Moeder weer naar 'traam, weer haar oogen de straatgeul in — nog niets.... en dan is haar radeloze angst en haar wanhoop, die niet denkt, niet redeneert, schreeuwt ze het uit:

„Vader — vader — vader dan....” en vliegt de kamerdeur uit en de trap af naar beneden.

De deuren sluit ze niet achter zich — kleine Hannes blijft op zijn bloote beentjes, bibberend van kou en schreiend.

Moeder loopt de donkere storm- en regennacht in.

Daar eensklaps om den hoek der straat, daar komt een man aanhollen....

Moeder ziet hem.

„Vader, vader!” schreeuwt ze, zoodra ze den man ziet, „vader.... ben jij dat.... vader.... ben jij dat?”

De man heeft haar roepen verstaan.

Hij vliegt aan.

„Ja, ja,” schreeuwt hij, „ja, moeder, ja, ik ben het, ik!”

En hij is de arme vrouw nabij gekomen.

„Was je bang, moeder, was je zoo bang?” schreeuwt hij.

Maar moeder sust hem, bang voor burengerucht.

„Kom,” zegt ze en ze neemt vader, die te veel heeft gedronken — de eerste maal in zijn leven verleid door een toevallig ontmoeten van een ouden kennis — met zich het huis in.

De straatdeur staat open, de smalle gang stappen ze in.

„Moeder!” huilt vader.

Boven op de trap staat kleine Hannes, bevend en schreiend. Doch hij hoort nauw zijn vaders stem, of hij doet zijn blij-juich-stemmetje klinken: „Pa-pa — ben — je daar — pa” — en dan, één seconde later, dan klinkt een gil....

't Gelukkige jongske heeft nog één stap gedaan om nader bij zijn vader te zijn, en — ploft naar beneden.

Een gil van moeder, een angstgeschreeuw van vader.... Voor dood ligt 't kleine ventje aan 't benedeneind van de trap.

— — — — —
„Hannes, Hannes,” gilt moeder, en ze tilt het ventje op, en drukt het in haar armen, „Hannes, heb je pijn, heb je pijn!”

Doch het jongske antwoord niet. Stil blijft het liggen in moeders armen, ongevoelig voor haar angstkreten, ongevoelig mede voor haar teedere kussen.

Als wezenloos staat vader er bij. Hij kan geen woord spreken, doch angstig slaat hem het hart in de keel en stom staart hij voor zich uit.

„Vader, vader, haal den dokter, gauw, gauw, Hannes sterft; Hannes is al dood. Vader dan, gauw toch.”

Zonder een woord te spreken vliegt vader de deur uit en moeder klimt met het kind de trap op.

„Hannesje, Hannesje,” fluistert zij, toen zij het kind boven op de canapé heeft gelegd, de kleine in het oor: „Hannesje, zeg eens wat. Hannesje, wees eens groot. Hannesje, moeder staat bij je. Kom, Hannesje, doe je oogjes eens open. Hoor je me niet, hoor je wel. Hannesje, Hannesje.”

Doch de kleine blijft onbeweeglijk liggen, de oogen gesloten.

Moeder weet niet, wat ze nu nog doen kan. In haar radeloosheid vliegt ze naar het raam en bonst er tegen dat de ruiten rammelen in de keuken en schreeuwt het uit: „Vader, dokter, Vader, kom toch, kom toch gauw bij Hannesje. Toe dan, loop dan harder, loop, loop, anders is Hannesje dood.”

Buiten over de glimmende straat giert de nachtwind.

Dan vliegt moeder weer naar het kindje, dat is blijven liggen, onbeweeglijk, en knielend naast het ventje legt ze haar gloeiend hoofd op zijn koud wangetje en sprakeloos schreit ze een langen tijd.

Plotseling gaat de deur open, vader en de dokter vliegen de trap op.

Ze vinden moeder geknield bij het stervend kindje.

„Sta op, moeder,” zegt de dokter kalm; „laat me het kindje eens zien.”

Moeder heft zich zwiijgend op en de dokter onderzocht de kleine.

„Water,” zegt hij zacht.

Moeder brengt wat water aan. De dokter, die den

kleinen Hannes inmiddels ontkleed heeft, begint hem te wasschen en te besprenkelen.

Hannes opent de oogen, doch vader noch moeder zien het.

„Ziezoo,” zegt de geneesheer kalm, „uw kindje leeft, doch moet zeer, zeer rustig gehouden worden. Het is zelfs niet wenschelijk, dat hij vervoerd wordt. Laat hem hier dan stil liggen en dek hem toe met dekens. Vroeg in den morgen kom ik terug.”

Toen ging de dokter heen.

Moeder knielde nu weder naast Hannes, na hem warm te hebben toegedekt. Ze luisterde en hoorde zijn zachte ademstooten.

„Moeder,” fluisterde vader zacht, „ga jij maar slapen, ik zal wel opblijven en waken bij Hannes.”

Doch moeder antwoordde niet. Ze maakte een ongeduldige beweging en beduidde daarmee vader, dat hij heen zou gaan, weg van zijn kind.

Vader antwoordde niet, doch drong niet verder aan. Maar stil in den kamerhoek bleef hij zitten op een stoel.

En den ganschen nacht tot de komst van den dokter bleven ze beiden in de kamer, de een geknield voor het onrustig slapende en pijnlijk kreunende jongske, de ander zwijgend stom starend voor zich uit, gepijnigd door zelfverwijt.

De dokter gaf hoop, doch schreef rust, absolute rust voor als 't eenigst geneesmiddel voor het arme patiëntje.

Dien middag voor 't eerst opende Hannes voor langen tijd de oogen.

Moeder knikte hem toe; ze lachte tegen hem, ze streelde zijn wangen, ze zoende zijn mond.

Doch starend bleef hij moeder aanturen, zonder één lach.

„Dag Hannes, dag kereltje, dag,” fluisterde moeder, „heb je nog pijn, heb je nog pijn ergens? Zie je moeke wel? Ik ben bij je. Heb je nog pijn?”

Doch de kleine oogjes van Hannes bleven onbeveeglijk staren naar zijn moeder, die hij niet meer scheen te kennen. Een kleine rimpel als van nadenken legde zich tusschen zijn oogen, als trachtte hij zich te herinneren het gebeurde, als zocht hij den naam van haar, die daar geknield voor hem lag.

Wat de dokter gezien, doch aan de arme ouders niet gezegd had, gebeurde. De arme kleine Hannes herstelde wel, na maanden van lijden. Zijn lichaam werd weer gezond als vroeger, doch het kleine hoofdje met de teere hersentjes had te veel geleden door den val. Voor gansch zijn verder leven zou Hannes onnoozel blijven. Moeder had het wel gezien, doch ze durfde het nimmer vragen aan den dokter, vreezende van dezen de bevestiging van haar verschrikkelijk vermoeden te vernemen. Ze had het wel gezien, zij, de liefdevolle, zorgvolle moeder, die alles opmerkt met haar zorgzaam, scherpziend oog! Ze had wel gezien, hoe die schittering heen was uit de oogen, die nu dof stonden en glansloos, als staarden ze en zochten ze naar de herinnering aan wat gebeurd was in dien verschrikkelijken nacht.

Drie maanden later, nog voor Hannes weer vrij

mocht rondloopen door het huis, stond een zwarte koets voor het huisje en daarop werd een kist gezet met het lijk der arme moeder, voor wier zwak gestel de schok van dien nacht te hevig was geweest en die ten leste was bezweken onder het verpletterend wicht der bange zekerheid, dat haar kind een stumperd blijven zou, een onnoozelen stumper voor geheel zijn verder leven.

En vader, gekweld, gemarteld en vervolgd door de verschrikkelijke gedachte, dat hij, hij zelf de moorde-naar was van 't geluk van zijn kind, dat door één jammerlijke en roekeloze daad ongelukkig zou zijn en blijven, vaders levensvreugde en levenskracht en levensmoed vlood ook spoedig heen en spoedig rustte hij in de groeve, naast die van zijn arme vrouw.

Toen werden de kinderen, nu zonder verzorgers, nu alleen op de wereld, alleen, tengevolge van één roekeloze daad, uitbesteed bij familie van vader en moeder.

Hannes, het arme onnoozele kereltje, kwam bij een neef van vader, die buiten een klein boerderijtje dreef. Bij deze lieden leerde hij, grooter geworden, wat hij leeren kon van het boerenbedrijf en werd ten slotte, den boer opgestuurd, om in zijn eigen onderhoud te voorzien.

Wie zou zich verder over 't lot van den onnoozelen knaap bekommeren?

Voor korten tijd kwam hij op de boerderij, waar de jongens nu logeeren, en daar werkt hij nu, stil en eenzelve, den eenen dag na den ander — en spreekt weinig. Hij heeft een vage herinnering aan

zijn droevig verleden overgehouden, doch nimmer spreekt hij er over en jenever wil hij niet gebruiken.

Toen Dries deze geschiedenis had verteld, glansden vochtig zijn oogen en de jongens wischten heimelijk hun tranen weg van hun wangen, en ze keken naar boven, want de trap kraakte en Hannes kwam aan, 't arme slachtoffer van één zonde!

„'t Is te werm baoven,” zei hij, toen hij op de deel was.

„Kom hier wat zitten,” ried Dries, „'t geet hier nog al.”

„Jao, kom hier wat,” verzochten de jongens en ze schikten wat op en lieten voor Hannes plaats over, en telkens moesten ze dien middag Hannes aankijken, den armen, onnoozelen, goeien Hannes — dien ze nooit zouden bespotten — dat voelden ze diep in hun ziel.

Na een korte poos haalde Dries de harmonika en hij speelde vroolijke wijzen, en de jongens zongen er bij, en toen ook Hannes eindelijk instemde, waren de jongens blij, dat ze hem aan 't zingen hadden gebracht.

O, als ze voor Hannes iets konden doen in de komende dagen!

Om vier uur was 't karretje binnen, en om vijf uur reed vader weg op den ouwe. De jongens draafden een eind naast vader mee, maar toen ze op den grintweg waren, gaven ze 't op. Ze riepen Jaaps vader veel goedendags en complimenten na... en gingen toen liggen op den berm en keken zoolang tot achter een kromming vader en de ouwe waren verdwenen.

Toen gingen de jongens terug naar de boerderij, Prettige dagen.

druk sprekend over den armen, onnoozelen Hannes.

Het boeregezin bleef dien avond geruimen tijd buiten zitten, en de jongens spraken druk met Hannes en vertelden hem van hun lotgevallen en avonturen, die ze in hun vroolijk en jolig dorpsleven al hadden beleefd, en ze waren gelukkig, dat Hannes met hen lachte.

Oom en tante keken er wel wat verwonderd van op.

Toen allen naar de keuken gingen om de avondpap te nuttigen, vroeg oom zacht aan Jaap:

„Weet je van Hannes?”

„Ja,” antwoordde Jaap, „Dries heeft alles verteld.”

Nu, dat had oom al begrepen.

Aan 't avondmaal vroeg oom: „En wat zal 't morgen zijn, jongens. Welke plannen heb jullie?”

„O, zooals 't uitkomt, oom,” antwoordde Jaap.

„Ga mee melken,” zei Dries, „dat is wel aardig voor jelui?”

De vrienden keken elkaar eens aan en knikten.

„Best,” zei Jaap.

„Maar vroeg op,” verzekerde Dries, „om half vijf.”

„Best,” zeiden de jongens, „roep ons maar.”

„Goed,” zei Dries, „en dan dadelijk eruit, want niet later gaan we weg, Dientje en ik.”

„Dan maar naar de kooi, als 't eten op is,” waar-schuwde tante, „anders kun je er morgen niet uitkomen.”

De jongens deden wat tante had voorgesteld, gingen dadelijk na den maaltijd naar 't opkamertje — en ze sliepen dien nacht als marmotten.

HOOFDSTUK III.

Waarin bewezen wordt, dat melken een kunst is. — Verder van een kip, die weg-legt en een heel diepe put. —

Een avontuurlijke dag!

Den volgenden morgen waren de jongens op tijd present. Dries had hen om vier uur reeds geroepen. Het was half vijf, toen Dries, de meid en de jongens op de kar zaten, waarvoor Bles reeds gespannen stond. Een „vooruit” van Dries en daar ging het in lichten draf het erf over en toen de zandweg op, die langs een korenveld ter eene en een wei met wilgen er langs ter andere zijde liep. 't Was een heerlijke morgen! In de verte kwam de zon statig op, en haar rozig licht kleurde met een zacht gouden gloed den oostelijken hemel, die in zijn diep blauw strak zich welfde over het rustige landschap alom.

Vogels zongen in de morgenstilte: de vink schalde blij zijn lied, zittend in de hooge, slanke populieren bij 't klooster, musschenzwermen sjilpten druk als wilde, woelige pretmakers in 't malsche weidegras; een leeuwewerik steeg op boven 't bloeiend aardappelveld en zijn heldere fluittonen tjolden jubelend door de reine, prikkelende morgenlucht.

De stortkar hotste over den oneffen weg; de vaten rinkelde en rammelden met heldere metaalgeluiden.

Voor op de stortkar zat Dries en hij liet zijn beenen slungelen langs de linkerboom van het voertuig en floot een deuntje, terwijl hij telkens met lichte stokklappen het paard tot spoed aanspoorde. Dientje zat achterop, de beenen naar omlaag en ze zei niets, de jongens stonden rechtop tusschen de melkvaten en keken naar 't zonlicht in de verte en luisterden naar 't vogelenlied boven hen en in hen was een heerlijk warm gevoel van vacantieweelde.

Na een kwartier rijdens kwamen ze in de wei.

De koeien, die van verre de kar hadden zien aankomen, stonden reeds, hunne lijven dicht bij elkaar, tegen 't hek te wachten. Zoodra Dries dit opende, sjokten ze weg ter zijde, maar toen de kar een eindje de wei in was, kwamen ze weer nader, begeerig naar het brood en de lijnkoek, die ze zouden krijgen.

Dries en Dientje, ieder met een emmer, liepen het melkhok in; de koeien sjokten hen na.

Uit den emmer nam ieder van hen het brood en de koek, dat ze in brokken braken en ter zijde in de halfgeopende, breede bekken staken.

„Ziezoo,” zei Dries, toen ieder van de beesten zijn deel had ontvangen, „ziezoo, 't paard staat voor aan 't hek. Dientje en ik gaan melken; gaan jelui nu maar rollebollen in 't gras.”

Dries op de dichtst bijstaande koe af. Het dier bleef staan, zette zijn rechter voorpoot wat vooruit, de knecht bukte zich, zette den emmer tusschen de knieën

en — 't melken begon. De meid deed als de knecht en een oogenblik later stroomde in iederen emmer in twee stralen de melk neer.

De jongens keken er naar tot Jaap zei: „Zou dat moeilijk wezen?”

„Ik weet 't niet,” antwoordde Frans, „probeer jij 't eens.”

„Nou!” zei Jaap, „ik wil wel; als Dries 't goed vindt.”

„Vraag 't hem,” zei Hein.

„Zeg Dries,” vroeg Jaap vroolijk, „mag ik eens trekken.”

„Aan mijne pijp?” vroeg Dries, die deed of hij er niets van begreep.

„Nee, melken,” verduidelijkte Jaap.

„Nou — als deze koe uitgetrokken is, mag je 't wel eens probeeren. Als het dan goed gaat, kun je mijn werk doen, en rook ik een pijpje. Maar heb je 't al meer gedaan?”

„Nee, nog nooit.”

„Nou, probeer het dan even. Maar, 't zal je niet meevallen, melken is ieders werk niet.”

Zoo pratende was de koe, die Dries melkte, uitgetrokken, zooals Dries 't had genoemd, en deze de inhoud van den emmer in het dichtst bijstaande vat gietende, zei: „Allo dan, die daar bij je is een mak beest.”

„Vooruit,” riep Jaap, „jongens houdt hem vast.”

„Ben je mal!” zei Dries, „wou je dat doodgoeie beest vasthouden?”

„Ja, jongens, toe maar hoor, je kunt nooit weten.

Met zes handen grepen de jongens de horens van Bles vast en 't beest verroerde zich niet, maar met een weinig verwondering in zijn domme oogen keek hij de knapen aan.

„Niet te lang probeeren,” riep Dries, die onderwijl zijn pijp stopte, „dat is niet goed voor 't beest.”

„'t Zal wel gaan,” snoefde Jaap, „jongens, houdt hem maar goed vast.”

Nu dat deden de jongens; zoo hard ze konden, als hadden ze een wild beest te temmen, drukten ze de stijve, stugge horens, — maar dat voelde de koe niet.

Jaap trok — en trok, maar melk kwam er niet.

„Die is al leeg,” riep hij Dries toe, die naderde.

De knecht lachte: „Je kunt het niet.”

„Jawel, maar . . .”

Eensklaps! daar schoot een straaltje uit den tepel — en nog een — en nog een.

„Hoera!” riep Jaap, maar te vroeg, want in plaats van in den emmer schoot de straal in 't gras.

„Die is er voorbij,” riep Dries.

„'k Zal wel oppassen,” pochte Jaap, „stil maar.”

Nu Dries was stil en de koe ook, en schuiner dacht Jaap, schuiner den emmer in, en hij hield schuiner aan, maar daar — striets! — vloog een dikke straal melk zijn jasmouwen in.

Dries lachte. „Schei maar uit, je mouw is de emmer niet, baasje.”

„Nog een keer,” zei Jaap en weer trok hij, trok hij, dat hij er van steunde, maar de straal, die nu te voorschijn spoot, schoot in zijn vuist en de

druppels lekten tusschen de vingers door op het gras.

„Nu, ik schei er uit,” riep Jaap, „dat gaat niet.”

„Wil ik eens?” vroeg Frans.

„Zoo straks bij een ander,” antwoordde Dries, „die moet ik eerst uitmelken.”

De volgende koe was voor Frans.

„Ik kan 't best,” zei hij, „wat zou daar aan zijn?”

Frans ging zitten en trok.

Waarlijk met den tweeden trek schoten twee stralen te voorschijn.

Een kreet van voldoening en vreugde ontsnapte Frans.

„Zie eens, zie!” riep

hij, toen de stralen

met iederen trek te

voorschijn kwamen,

„hoor, ze rinkelen in

den emmer.”

Frans had schik

en de jongens keken

hun oogen uit — en Frans trok, wat hij kon.

„Een eerste melkboer,” zei Dries, „zie hem trekken.”

„Niks aan, niets aan,” juichte Frans en hij weerde zich wat hij kon.

Maar — och, och! Die kleine dikke beentjes van het dikke Fransje waren niet gewoon zoo wijd uit te staan, met zoo'n dikken emmer tusschen zich in, en de beentjes begonnen te beven, te rillen, de voeten schoten uit en daar rolde achterover de kleine dikke melkboer.

Over zijn buik rolde de melk, in strepen uit naar twee kanten.

„Hei-la” riep hij, toen hij viel, en meteen gaf zijn rechtervoet een onverwachten stoot tegen de linkerachterpoot van de koe, die schichtig wegsprong voor uit en de jongens bij den kop een stoot gaf, waardoor ook deze drie bazen op 't gras rolden, de beenen in de hoogte.

Dries schoot toe, zette eerst een emmer overeind, waarin nog een weinig melk was achtergebleven, trok toen Frans op — keek hem aan en zei: „Dat is raar afgeloopen.”

„Ik kon 't anders wel,” blufte Frans nog, de melk van zijn buik wisschende.

„Ja, dat zag ik,” lachte Dries, en zich tot de drie jongens wendend, vroeg hij spottend: „Wou een van jelui soms nog eens melken.”

„Nou, ik wel,” antwoordde Hein, maar Dries gaf ten antwoord: „Nee hoor, dat doen we niet meer, ik wil jelui zoo straks wel wat melk geven, dat is lekker op je nuchtere maag. Heb je dat wel eens gedronken?”

„Neen,” verklaarden de vrienden.

Dries melkte de koe uit, waarmee Frans al bezig was geweest en zei, op een ander beest toestappende: „Kom, wie melk wil?”

„Uit den emmer drinken?” vroeg Jaap.

„Wel neen, zoo kersvers uit de koe, dat 's je ware.”

„Maar hoe kan dat?” vroeg Jaap.

„Wel, eenvoudig,” antwoordde Dries, „je moet op je rug liggen een voor een. Doe je mond open

en ik spuit zoo jelui monden vol. Allo, wie 't eerst?”

„Wel ik,” zei Hein, „nou ik 't eerst,” en hij ging liggen.

„Pas op,” waarschuwde Dries, „goed den mond open, juist — zoo; ik zal even de richting bepalen.

Dries hield den tepel wat schuin, mikte, trok — en een dikke straal melk vloog den wijd-open mond van Hein in.

Maar deze, in plaats van stil te blijven liggen, sprong op. Die lauwe, vettige melk was zijn keelgat ingeschoten en nu stond hij daar te hijgen naar adem.

„Stik je d'r in!” vroeg Dries spottend, maar meteen gaf hij Hein een klap op den rug, zoodat de melk uit de verkeerde keel vloog en Hein weer op adem kwam.

„Je hebt ook zoo'n grooten mond,” lachte Dries, „en die hou je zoo ver open. 't Is anders echt op je nuchteren maag. Wie wil nog?”

Jan lag al onder de koe.

„Spuit maar op,” riep hij, wijd zijn mond openzettende.

„Pas op,” waarschuwde de knecht, „stil — o 't is zoo lekker.”

Jan trok — aandachtig keken de jongens — stil lag Hein daar — Jan trok nog eens — en een straal melk vloog uit, regelrecht tusschen de twee oogen van den wachtenden jongen in.

Van schrik was Hein in een seconde overeind.

„Verkeerd gericht,” zei Dries droogjes.

De drie andere jongens lachten, en Hein wreef zijn oogen uit en zijn gezicht af en betoogde: „Nou, je

bent ook een melker — ook een melker. Als je — en hij wees op den emmer — in zoo'n groote opening kunt spuiten, gaat het goed, maar hier in dit kleine gaatje van mijn mond, daar kun je de straal ook niet in krijgen."

Dries, alsof hij Heins gepruttel niet hoorde, vroeg: „Nog iemand zin?"

Maar de jongens bedankten.

„Wacht dan maar, tot je thuis bent," zei Dries, „dan krijg je thee van de vrouw, en nu melk ik door."

De meid, die telkens onbedaarlijk had gelachen, was reeds met vier koeien klaar, en ze knipoogde tegen Dries, die haar een oogje terug gaf. „Lekkertjes beetgehad," beteekenden die knipoogjes. Maar de jongens zagen het niet. Ze gingen de melkbocht uit en de wei in en ze sprongen slootje en buitelden over het gras, tot Jan hen met een lange „Hei"-schreeuw terug riep.

De melkvaten stonden vol op de kar, Dries en Dientje zaten reeds, de jongens klommen op en daar ging het weer hotsend den weg op naar de boerderij.

De zon was inmiddels reeds hooger gekomen en haar gouden licht vloeiende mild en rijk over de aarde, die daar nu lag te bloeien in gouden graanaren, en witte en roode en blauwe bloemen, waarboven vroolijke vogels liederen kweelden, eere-liederen voor de heerlijke, rijke en schoone aarde beneden.

Dientje, de frissche deerne lachte telkens nog schaterend, helder en hoog, om de grappen van Dries met de jongens, Dries zelf blies kalm den rook weg in de lucht, terwijl de jongens hoog uit boven Dries en de meid,

vroolijke versjes zongen, die recht kwamen uit hun zorgeloze, gelukkige jongensharten, waarin de vacantiemoed en de vacantiemoede samen stoeiden en lachten en prettige plannetjes maakten. De kar hield bij 't achterhuis stil; de jongens sprongen 't eerst af.

„Gauw een kopje thee pakken, jongens," zei Jaap, „dat zal beter smaken dan die versche koemelk in onze oogen."

Dries lachte.

„Verslik je maar niet, Hein," riep hij.

De jongens draafden de deel over en de keuken in, waar tante reeds wachtte.

Tante schonk thee in en Jaap vertelde van de grappen. „Dat begint al goed," zei tante, „als 't nu de heele week maar zoo doorgaat. Goed eten en veel plezier, dan zal 't wel gaan."

Toen Dries en Dientje de melkboel aan kant hadden, kwamen ook zij binnen; een oogenblik later door Oom en Hannes gevolgd, die op het erf werkzaamheden hadden verricht.

„Dag jongens," zei oom.

„Dag jongens," groette Hannes, heel vroolijk en gemoedelijk.

Toen oom gezeten was, zei hij: „Nu geloof ik vast, dat die spikkelkip met die lange hangkam, je kent d'r wel, vrouw, weg-legt."

„Hé, waar zou die zijn nest dan hebben?" vroeg tante.

„Ja, ga dat vragen," antwoordde oom, „ik heb in de schuur gekeken en om den hooiberg, maar ik vond

niets. Maar zeg, jongens, dat is nu net zoo'n karweitje voor jelui; als je eens met z'n vieren op je zoek ging."

"Best," zeiden de jongens, „waar moeten we zoeken?"

"Ja, als ik dat wist, dan had ik jelui niet nodig. Kippen leggen soms zoo ver weg."

"Nu, oom, we zullen het wel vinden," verzekerde Jaap, we zijn met ons vieren en hebben den tijd."

Na het ontbijt gingen de jongens het erf op.

„Eerst de schuur in," stelde Jaap voor, „en die afgezocht."

Dat ging aan.

In een wip waren de jongens op het hooi en stroo; in alle hoeken en gaten kropen ze; ze werden er warm van, maar vonden geen kippenest.

Toen ging het naar buiten.

Om de schuur stond wat kreupelhout, dat vrij dicht groeide aan de achterzijde, waar een smalle sloot liep.

„Nu die kreupelboschjes afgezocht," riep Hein; „daarin kan best het nest zitten."

De jongens kropen op handen en voeten in verschillende richtingen de kreupelboschjes in.

Geruimen tijd zochten ze, zonder een ei te vinden.

En juist wilden ze, — ze waren de boschjes in alle richtingen door geweest — hun onderzoekingen staken, toen Hein riep:

„Hoera, gevonden, gevonden! Kom hier, een groot nest, vol eieren, er liggen er wel vijftig in."

De drie andere jongens, die nog op den grond rondkropen, sprongen overeind, en vlogen, zoo hard ze konden, naar den schreeuwenden Hein toe.

Eerst kwam Jaap aan.

„Ja," schreeuwde hij, „daar liggen ze, een nestvol."

Toen Frans. Die riep hetzelfde. En na Frans kwam Jan aanloopen, maar die schreeuwde nog niet; hij had het nest ook nog niet gezien, want Frans stond hem in den weg en daarom duwde hij Frans op zij, en schoot toen zelf vooruit, — maar — maar —

Jan struikelde over Frans' been en Jan viel, viel voorover, met zijn gezicht vlak op het nest met de eieren.

„Hei," schreeuwden de drie jongens gelijktijdig, „hei, lomperd, lomperd," en ze bukten zich en grepen Jan beet en sjouwden hem overeind. Maar toen ze hem rechttop hadden, schaterden ze het uit. Het struif droop Jan langs het gezicht. Wit en geel door elkaar vloeide van zijn voorhoofd, over zijn oogen, neus, wangen, mond en kin tot op zijn jaskraag. En hij trok een heel sip gezicht, want hij was vrij onzacht op de eieren neergekomen.

„Wat een gezicht!” riep Jaap, „je lijkt wel een getatoueerden Nieuw-Zeelander.”

Plotseling kwam het gezicht van oom, die het geschreeuw had gehoord, om den hoek.

„Wat gebeurt hier?” vroeg hij.

De jongens keken naar den kant, van waar het geluid kwam, draaiden zich toen naar oom toe, en Frans zei, op Jan wijzende: „Die heeft de eieren gevonden.”

Oom schoot in een lach.

„Zoo,” zei hij droogjes, „heb jij de eieren gevonden; nou, dat kan ik zien.”

„Hij is een eierdief,” spotte Hein.

„Maar geen goeie,” zei Frans, „ze hebben hem dadelijk in de gaten. Zijn heele diefstal heeft hij aan zijn neus hangen.”

Allen lachten — en oom mee.

Jan was onderwijl druk bezig, met gras en bladeren, die hij aftrok, zijn struif-gezicht af te vegen.

Oom was naderbij gekomen, en vroeg, in het nest kijkend: „Zijn er geen goeie meer bij?”

„Jawel, oom,” zei Jaap. „daar liggen er nog drie, waar Jan zijn neus niet aan geroken heeft,” en dit zeggende, haalde hij de gawe eieren uit het nest.

„Een stuk of zeven kapot,” zei oom, in het nest glurende. „Jan, dat kost je je centen.”

Onze vrind was er intusschen in geslaagd, zijn gezicht schoon te wrijven en oom aanziende, zei hij: „Ik kan het niet helpen, oom, ik viel over Frans zijn been.”

„Dat begrijp ik,” liet oom volgen, „voor je plezier val je niet met je neus op den grond, dat de struif over je gezicht druipt, ha-ha-ha.... Ik moet er nog om lachen. Wat een gezicht had je!”

„Nou!” zei Jaap, „en ’t is er nog niet heelemaal af. Kijk, daar zit nog een groote, gele vlek op de punt van je neus.

„Ja, en op zijn wangen ook nog. Ga maar gauw naar binnen en wasch je af,” zei oom, „want anders droogt het heelemaal vast.”

Jan droop af.

„Eierdief!” riep Frans, nog lachende, hem na.

„Wacht maar,” zei Jan en, eenmaal uit het gezicht van de jongens, liep hij haastig naar het waschhuis om zich schoon te boenen.

De boer was inmiddels naar de keuken gegaan met de drie eieren en vertelde daar aan zijn vrouw, wat er gebeurd was.

Toen Jan zich schoongewassen had, ging hij het erf over en kwam bij de jongens aan, die hem achter de schuur stonden op te wachten.

„Genezen?” vroeg Jaap.

„Ja,” antwoordde Jan, „dat hebben we al weer gehad. Nou, ’t was zoo erg niet.”

„Niet erg!” riep Frans, „je heele gezicht was een en al struif.”

„’t Is al weer over,” zei Jan haastig, die voelde, dat hij een gek figuur had gemaakt, en dat erg hinderlijk vond. „’t Is al weer over, maar zeg, wat doen we?”

„Laten we wat gaan lopen,” stelde Frans voor.

„Goed,” zei Hein, „hier de sloot over en de wei in.”

Dat voorstel werd goedgevonden en achter elkaar wipten ze de sloot over en kwamen in de wei, waar koeien en kalveren en een enkel schaapje graasden.

„Van wien is deze wei?” vroeg Jan aan Jaap.

„Ja, dat weet ik niet zoo precies,” gaf Jaap ten antwoord. „Maar wat geeft dat? Je mag er toch wel doorloopen.”

Ze liepen een eindje verder den slootkant langs. Een

kalfe stond op hun weg, maar het dier bleef staan.

De jongens bekeken het en streken het over den rug. Het rekte zijn hals en likte Frans over zijne hand.

„Die heeft zin in je,” spotte Jan.

„Dat kan wel,” antwoordde Frans onverschillig, „maar zeg, wil ik eens met jelui wedden, dat ik harder loop dan een van jelui?”

„Jij?” vroeg Jaap lachend, „jij met je korte beentjes?”

„Ja, ik.”

En de vrienden lachten.

„Waarom wil je wedden?” vroeg Hein.

„Om alles, wat je maar wilt.”

„Goed, zeg maar op.”

Frans dacht en dacht, maar kon niets vinden.

Eindelijk riep hij: „Ik weet wat.”

„En dat is?” vroeg Hein.

„Als ik het win, moet jelui doen, wat ik voorstel. Doe je dit?”

„Dat zou je wel willen,” zei Jaap lachend.

„Je kunt wel eischen, dat we ieder op een kalf het dorp doorrijden.”

„Nou,” zei Hein, „maar ik weet het goed gemaakt.

Wij zullen eerst

doen, wat jij

vraagt, maar dan

moet jij het zelf

ook doen.”

„Dat is ook wat!” riep Frans uit, „neen, die is goed.”

„Maar vooruit, ik doe het.”

„Wat vraag je dan?” vroeg Jan.

„Dat weet ik nog niet,” antwoordde Frans, „dat zal ik dan nog wel eens zien. En als ik niets leuks weet, vraag ik niets.”

„En nu de wedloop!” riep Jaap.

„Ja, allo,” schreeuwde Frans, het kalfje steeleende, dat nog altijd heel kalm bij de jongens stond. „Allo.”

„Ga daar staan vlak achter mij. Ik tel tot drie en loop weg. Als een van jelui me krijgt, heb ik de weddenschap verloren.”

De jongens gingen op een rij staan.

„Drie pas achterwaarts,” commandeerde Frans.

„Een, twee, drie, zie zoo, sta je? Ja? Pas op dan!

Prettige Dagen.

Een, twee," maar voor Frans „drie" telde, greep hij de staart van 't kalf beet, trok er aan, riep: „hoe-a, poe, br. . . ." en voort rende het kalf, zoo hard het kon. Stevig hield Frans de staart vast, en al waren zijn beentjes kort, met groote springpassen bleef hij het rennende dier bij.

Wat rende het kalf, wat sprong Frans, wat holden de jongens. Maar geen van drieën kon zoo hard loopen, als het rennende dier.

In een ommezien was Frans hen zoover vooruit, dat ze den wedloop moesten opgeven.

Hijgend en blazend kwamen ze stapvoets aanloopen op Frans toe, die op het einde der wei lag — niet minder hijgend.

„Hoe was die?" vroeg Frans, toen de jongens bij hem waren.

Dat hij goed was, moesten de jongens zelf erkennen.

„Wat kan zoo'n ding loopen!" zei Jaap. „Je korte beentjes, Frans, kwamen haast niet op den grond."

Toen de jongens uitgeblazen waren, liepen ze de wei ten einde, sprongen de sloot over en gingen de volgende wei in. Na nog een wei doorgelopen te zijn, zei Jaap, op een huisje in de verte wijzende: „Jongens, zie je daar ginds dat kleine huisje met dat lage, rieten dak? Zie je het, daar rechts langs dien krom gegroeiden knotwilg; daar woont een ouwe vrouw in. Ik ken ze wel. Vroeger werkte ze bij oom, als het druk was in den zomer met het hooi of de rogge, en ook wel in den nazomer, als de aardappels uit den grond moesten. Willen we daarheen gaan? 't Is een aardig mensch.

Ik ben wel benieuwd, of ze me nog kent. Zullen we?"

„Best," zeiden de jongens, „we loopen toch maar wat."

„Hou, niet te hard," zuchtte Frans, „'t is zoo warm, en ik heb daarnet mijn beenen haast uit het lijf geloopt."

„We hebben den tijd," antwoordde Jaap, „kalm aan maar. Ik vind het ook warm."

En kalm liepen de jongens verder, fluitend en zingend, en zoo kwamen ze na een goed kwartier aan het huisje van den ouwe weduwe Bruis en klopten aan. Doch — niemand deed open.

Jaap gluurde door de lage ruitjes, waarvoor een paar potjes met geraniums stonden, maar zag niemand in het kleine keukentje.

„Ze is vast op het land," zei hij, „of naar het dorp om boodschappen te doen. Nou, willen we maar binnengaan?"

„Nee, laten we dat niet doen," waarschuwde Hein, „als het mensch binnenkomt, schrikt ze zich dood."

„Dat is zoo," stemde Jaap toe. „Dan blijven we maar buiten. 't Is hier wel warm, maar toch best uit te houden. Maar zeg, ik heb dorst, laten we even wat water putten."

„Nou, ik lust ook wel wat drinken," riep Hein. „Vooruit, gauw een emmer naar boven gehaald."

De jongens liepen op de put toe, die eenige passen van het raam stond, en in een ommezien hadden ze den emmer half vol water op den rand der put staan.

Toen, beurtelings, staken ze de hoofden er in en slurpten water, zooveel, tot ze genoeg hadden.

„Daar is weinig water in de put," zei Jaap, over

den rand heen naar beneden glurende. „Kijk eens, je kunt den bodem zien; witte kiezelsteentjes zie je glinsteren, en 't mos op den bodem zie je staan.”

De jongens keken naar beneden.

„Ja,” zei Jan, „'t water staat — zoo op het oog gezien, — geen halve meter diep.”

„Geen halve meter; geen kniehoogte,” meende Hein, „de put is zoo goed als leeg.”

Eensklaps schoot Frans een grap in het hoofd.

„Jongens,” riep hij, „ik weet wat, ik weet wat. En jelui weet, dat ik wat eischen mag, niet waar?”

„Ja, als je het zelf ook doet,” viel Hein in.

„Goed, goed,” vervolgde Frans, „ik zal het zelf ook doen, maar 't laatst.”

„Laat hooren!” riep Jan.

„Luister,” zei Frans, zijn linkerarm leggende op den putrand, en de vrienden aanziende, „het water in die put staat niet hoog; misschien tot aan onze knieën. De ketting, waaraan de emmer hangt, komt, zooals je gezien hebt, zoowat onderin. Goed. Nu stel ik voor, dat we onze kousen en schoenen uittrekken, onze broekspijpen opstroopen, en één voor één aan den emmer gaan hangen en zoo naar beneden zakken.”

Dat plan leek den jongens maar half. Ze kwamen dus met bezwaren.

„Zou de ketting niet breken?” opperde Jaap.

„Die?” riep Frans, terwijl hij aan het ding rukte en trok, „die breken, je hangt er een koe aan op.”

„Maar dien houten boom dan, waaraan hij hangt,” vroeg Hein.

„Net zoo min,” stelde Frans gerust. „Maar we zullen het probeeren.” Dit zeggende, trok hij den emmer naar zich toe. „Jaap, allo, wij gaan er aan trekken en als de emmer, de ketting en de paal ons beiden kunnen dragen, houden ze zeker wel ieder van ons alleen. Allo, trekken!”

En Jaap vatte ook een emmer beet en beiden trokken ze, maar elk der drie deelen van het puttoestel hield het uit.

„Dat gaat dus!” riep Frans verheugd. „Allo, wie zal nu het eerst?”

„'t Is diep,” zei Hein, over den putrand glurende.

„Wat, diep!” riep Frans, „en je zegt zelf, nog geen kniehoogte water.”

„Neen, niet het water staat hoog, maar de put zelf is diep; van den rand tot den bodem wel vier meter.”

„Wat geeft dat!” riep Frans, „al was het twintig meter. Hoe dieper, hoe leuker. Dan kom je het dichtst bij den anderen kant van de wereld,”

„Maar je begrijpt,” waarschuwde Hein, „als je aan den emmer gaat hangen, vlieg je met een vaart naar beneden, want dat dikke blok aan het eind is zoo zwaar niet.”

„Dat geeft niemendal,” legde Frans uit, die alle bezwaren wilde overwinnen, want hij had schik in het plan, „het geeft niemendal! Daar weet ik wel raad op. We laten den emmer eerst tot beneden zakken en dan klimt ieder op de beurt langs de ketting de diepte in.”

De jongens voelden het: bezwaren konden ze niet meer maken.

„Durf jelui niet?” plaagde Frans, bemerkende, dat de jongens nog weinig zin in zijn plan hadden.

„’t Is een heele diepte!” sprak Hein tegen.

„Zooveel te prettiger is het, om er in te gaan. Als ’t een klein kuiltje was, draaide ik mijn hand er niet voor om,” moedigde Frans aan.

„Doe jij het dan ook?” vroeg Hein.

„Natuurlijk, ik kom jelui na,” verzekerde Frans.

„Maar, maar.... als we er alle vier in zitten,” zei Jaap weer, „hoe komen we er dan weer uit? Je begrijpt toch, dat de emmer naar boven gaat.”

„Ha, ha, ha! Wat een uitrekening!” zei Frans. „Je begrijpt toch wel, dat we den emmer vasthouden, als we alle vier beneden zijn. En dan kunnen we één voor één weer tegen den emmer op weer naar boven. Hè, vind-je het niet leuk? Ja? Vooruit dan!”

Frans lachte, dat hij schaterde en daar hij nu alle bezwaren had overwonnen, was besloten in de put af te dalen.

„Kom, wie gaat het eerst?” riep Frans uit. „Kom, zeg, sta jelui nou niet zoo vervelend te kijken, of — durf je niet? Zeg het dan maar!”

„Durven, durven, waarom niet? Daar is eigenlijk niets aan. ’t Is toch wel leuk; als we alle vier onderin zijn, zingen we het hoogste lied uit.” Aldus Hein.

„Juist,” zei Frans, „de menschen aan den anderen kant van de wereld krijgen de koorts op het lijf van de schrik.... Ha-ha-ha....”

„Nou, vooruit dan maar,” riep Jaap. „Daar gaat-ie. Ik ga eerst, maar jelui komt na.”

„Natuurlijk!” riepen de andere drie. De jongens ontblootten hun beenen. Jaap liet den emmer naar beneden zakken, die ten deele vol water liep. Toen de emmer onderin was, klauterde hij, zich stevig vasthoudende aan den ketting, op den rand van de put.

„Daar gaat-ie dan!” riep hij, moedig, nu het vast stond, dat hij de toer moest verrichten, en hij liet zich, telkens een der handen wat lager slaande om de ketting, naar beneden zakken.

De jongens tuurden hem na, zwijgend.

„Zie je wel? ’t gaat best!” riep Frans, toen Jaap onderin stond, en tusschen zijn handen door, alsof Jaap een half uur van hem af was, schreeuwde hij naar beneden: „Hei, hoe is ’t daar?”

„Best,” schreeuwde Jaap terug, „kom maar!”

Nu klauterde Hein, vervolgens Jan en toen Frans naar beneden.

Schaterend van het lachen stonden ze daar nu in de diepte, om den emmer heen.

„Dansen, dansen!” riep Frans, „ik heb te commandeeren, dansen, jongens, en schreeuwen, zoo hard als we kunnen, maar één houdt den emmer vast.”

„Goed, dat doe ik,” zei Hein.

„Maar laat hem niet los, want dan zijn we verkouwen,” waarschuwde Frans.

„Wel neen,” zei Hein, „wees maar gerust!”

En toen gingen ze aan het dansen en springen rond den emmer en ze sloegen hun beenen uit, dat het water spette naar alle kanten en ze werden druipnat, maar dat voelden ze niet. Het was immers zoo heerlijk daar

beneden, zoo ver weg in de diepte, vlak bij de menschen aan den anderen kant van de wereld — en wilder vlogen ze rond en harder schreeuwden ze en ze trokken elkaar aan de jassen.... Jaap aan Frans' jas, en Frans aan Jans jas en Jan aan Heins jas en Hein.... verloor het evenwicht en tuimelde achterover, en zijn hand, die de ketting vasthield, schoot los....

„Grijp hem, grijp hem,” schreeuwde hij, maar de vrienden begrepen hem niet dadelijk.... en toen ze hem begrepen, toen was het te laat....

Daar ging statig en langzaam boven hun hoofden de emmer als naar den hemel toe.

Jaap gilde, Jan gilde, Hein gilde en Frans gilde.... maar de emmer, zonder gevoel in zijn hol lijf, stoorde zich daar niet aan.... maar ging hoger en hoger, tot hij niet hoger

kon en — toen bleef hij hoog boven de gapende put-opening hangen, als een tergende en sarrende spotter.

Daar stonden ze nu, onder in de put, tot aan hun knieën bijkans in het water — en het eenige middel, waardoor ze boven konden komen, hing daar, hoog en tergend, buiten hun bereik.

Ze keken eerst naar den emmer daar boven en toeh elkaar aan, maar voelden weinig lust om te lachen.

„Waarom liet Hein den ketting ook los?” zei Jaap.

„Kon ik het helpen,” verdedigde Hein zich. „Jan

trok aan mijn jas en ik viel. 't Is de schuld van Jan, die zoo onzinnig hard trok.”

Maar voor Jan zich kon verdedigen, merkte Frans terecht op: „Wat geeft het nou, of we elkaar al verwijten doen. De zaak is hoe er uit te komen, maar ik zie er geen kans toe.”

„Ik ook niet,” zei Jaap, „de rand is zoo hoog. We zitten gevangen.”

„Maar we zullen er best uitkomen,” zei Jan.

„Dat is nog zoo zeker niet,” meende Hein. „Hoe wou je het aanleggen?”

„De vrouw uit het huisje zal toch wel komen.”

„En ze is niet thuis,” zei Frans.

„Maar ze komt toch wel thuis,” sprak Jan.

„Weet je wat!” zei Jaap, „het beste is, dat we schreeuwen. Misschien werkt er wel iemand in de buurt of komt er een langs het huisje. Laten we maar beginnen! Kom! En de jongens rekten hun halzen en schreeuwden de woorden tusschen hun handen, als een trechter naast de mondhoeken geplaatst, zoo hard ze konden uit, maar de geluiden klonken gedempt in den breeden hoog-opstaanden puttrechter.

Ze hoorden het wel — ver buiten de put drongen de geluiden niet door.

„Geen mensch hoort ons,” zei Jaap, toen ze een tijdlang om hulp geschreeuwd hadden, „als er niet toevallig iemand hier langs komt, of als de oude niet hierheen komt, om water te putten.”

„Maar ze komt toch stellig thuis?” vroeg Frans angstig aan Jaap, alsof die het weten kon.

„Ja, dat denk ik wel, maar zeker weten doe ik het niet,” antwoordde Jaap.

„Maar ze hoeft toch niet vlak bij de put te komen, om ons geschreeuw te hooren,” meende Hein. „Als ze in de gang loopt of in de keuken zit, en wij schreeuwen....”

„Ik geloof niet, dat zoo'n geschreeuw uit een diepe put ver gehoord kan worden,” merkte Jan ongerust op.

„Nee, en de oude vrouw Bruis hoort het heelemaal niet,” verzekerde Jaap, „want, want.... Jaap zweeg.

„Nou?” drongen de vrienden aan.

„Ze.... is .... is .... doof....”

„Wat?” riepen de jongens. „Doof, doof, zeg je?”

„Ja,” antwoordde Jaap, „tenminste vroeger. Maar misschien kan ze nou wel weer goed hooren; 't is al zoo lang geleden, dat ik ze voor het laatst gezien heb.”

Die mededeeling van Jaap bracht de grootste onrust in de harten der jongens.

O, als die doove vrouw nu niet bij de put kwam, vlak er bij, met haar hoofd boven de opening, dat ze zien kon met haar oogen, wat er gebeurd was, dan... kwamen ze er niet uit, dan moesten ze misschien nog uren en uren hier blijven staan, misschien den ganschen nacht....! Wat zou er dan van hen worden! Ze zouden doodziek worden van kou en van afmatting!

„Wat moeten we toch beginnen?” riep Frans, ten einde raad.

„Ja, 't is jouw schuld,” zei Hein met een dreinstem. „Jij hebt het gewild.”

„O, nou weer mijn schuld!” drensde Frans terug.

„Nou, een moet er de schuld van hebben, maar als Hein de ketting niet losgelaten had....”

„En als Jan me niet zoo hard aan mijn jas getrokken had....”

„'t Is eigenlijk de schuld van jelui drieën!” beweerde Jaap. „Ik heb er niets geen part aan.”

„Jij niet? Jij ook!” riep Frans, „jij bent het eerst begonnen met aan Jans jas te trekken.”

„Wie de schuld heeft komt er eigenlijk weinig op aan!” zei Hein terecht; „we zitten alle vier gevangen en als we er niet uitkomen, als we hier moeten blijven zitten, tot vanavond, tot vannacht misschien....”

En Hein kreeg de tranen in zijn oogen en ook den anderen jongens stond het huilen nader dan het lachen.

En met weemoed en smachtend verlangen dachten ze, starende naar den blauwen hemelcirkel boven de putopening, aan dat landschap vol zon, waarboven zich rondend naar alle horizonnen, de onmetelijke wolkenkoepel welfde, die zij niet konden zien.

O, wat was het toch heerlijk — nu voelden ze het — vrij te zijn, vrij om te zien naar den mooien hoogen hemel van horizon tot horizon, en naar bloemen en boomen en groen.

„Jongens,” zei Jaap aangedaan, „nu zie je het, dat de meester gelijk had, toen hij ons uitlegde en ons als schoonschrift schrijven liet:

„Alleen uit de diepte van de put kan men den mooien hemel waardeeren.”

„Ja,” zuchtte Frans. „waren we er maar uit!”

Een paar uren — 't leek wel een eeuwigheid — hadden de jongens in de putdiepte doorgebracht — en ze hadden *nog* geen enkel middel tot redding gevonden. Alles hadden ze beproefd: ze hadden getracht op elkaars schouders staande, den putrand te bereiken, maar vergeefs. Tegen een steilen putmuur konden, welke klimmersbazen ze ook waren, geen drie jongens op elkaar gaan staan. Dat bleek telkens onmogelijk.

Iets, iets hadden ze weten te doen, waardoor de kans grooter werd, dat de oude, doove vrouw Bruis, die hen niet kon hooren, tenminste zou kunnen zien, dat er jongens waren. Ze hadden zoo lang hun petten en hoeden opgegooid, dat de hoofddeksels buiten de put op den grond lagen. Die zou vrouw Bruis misschien zien en konden haar op de gedachte brengen, dat er jongens moesten zijn. En die gedachte zou haar tot een onderzoek aansporen — misschien.

Maar dit was dan ook alles, wat ze tot hun redtingskans konden doen.

Twee lange uren — een eeuwigheid.

De jongens schreeuwden niet meer, ze klaagden niet meer; stil en gelaten wachten ze op het uur hunner verlossing.

O, zou die dan nooit komen? Al zoo lang hadden ze daar gestaan, zoo eindeloos lang!

Het eene uur verstreek na het andere, traag.

Ze werden zoo moe van dat staan en dat hangen tegen den putwand; ze waren zoo koud geworden van het water, dat kil doordrong hun heele lichaam. Maar dat was het ergste niet. Ze waren jong en gezond;

ziek zouden ze er niet van worden; als ze maar boven waren, boven, waar de zonneschijn danste en schaduwen zweefden, waar bloempjes geurden en vogels zongen, waar alles liefde was en leven en lied!

O — heerlijk daar boven! O — somber en naar hier in deze sombere, kille kuil!

Gouden leven daarginds, grijze verveling hier omlaag.

O, heerlijke en eenige vrijheid — wie zou haar brengen!

Vrouw Bruis was inmiddels thuis gekomen. Ze had dien morgen in haar tuin achter de woning gearbeid, en nu zou ze zich wat opknappen, want haar zuster, die in het dorp woonde, verwachtte haar. Ze ging naar het kleine keukentje, waar ook de handkarn stond, goot uit een emmer een weinig water in een teiltje en met de punt van haar handdoek waschte ze haar gezicht. Toen ze ook hare handen had gewasschen en afgedroogd, goot ze het teiltje leeg, droogde het af en borg het op. De emmer, bijna vol water nog, wilde ze weer op zijn plaats zetten, toen haar wat inviel. Daar stond in een anderen emmer ook nog water; twee emmers vol. Nu ze uitging, had ze al dat water niet nodig. Als er een emmer half vol bleef staan, was het meer dan genoeg. Als ze thuis kwam, had ze geen water meer nodig. Alleen voor den nacht, je kon nooit weten — ze woonde alleen — wat haar overkwam. Welnu, als ze dien eenen emmer, half vol, nu liet staan, dan was het overvloedig. Den anderen emmer zou ze maar weer uitgieten in de put: 't was een droge zomer en er was al niet veel water meer in de

put; 't stond erg laag: ze moest op elk druppeltje letten; 't zou onverstandig zijn, als ze het in den emmer liet staan. 't Bedierf wel niet, maar het werd er toch niet lekkerder van: 't werd zoo lauwwarm en zoo flauw; 't kreeg zoo'n oudbakken smaak.

En 't oudje vatte den emmer op, en liep er mee naar de put. Ze liep op haar pantoffeltjes, onhoorbaar.

De jongens stonden op een kluitje, elkaar moed in te praten. Daar zou wel iemand komen; het duurde wel lang, maar het was toch niet te denken, dat vrouw Bruis nu heelemaal niet kwam om water te putten en heelemaal niet vóór het huis en dat niemand hier langs zou komen en de petten

zou zien en dan op het denkbeeld zou komen, dat er jongens in de put zaten.

„We komen er wel uit, natuurlijk wel,” troostte Jaap „maar het duurt zoo lang! O, waren we maar boven. Zie eens, wat een mooi stuk blauwe hemel en kijk hier beneden spiegelt ze zich in het water.”

De jongens bogen hunne hoofden en keken naar beneden — en juist op dat oogenblik was vrouw Bruis bij de put en zette den emmer op den rand en tusschen haar armen in en liet hem kantelen....

De breede waterstraal viel geruischloos naar beneden en.... één, twee, drie seconden later kletste hij neer boven op de jongenshoofden en jongensruggen, op een kluitje bij elkaar.

Wat een tumult daar onder in de put: één wilde schreeuw van schrik schoot den trechter uit naar boven, terwijl ieder der jongens in de nauwe ruimte zooveel mogelijk op zij stoof en vlak zijn lichaam opstreekte tegen den ronden muur.

't Was een hevige schrik geweest, die daar plotseling als het ware op hun lichamen was neergevallen, maar nu ze daar stonden buiten aanraking met den neervallenden straal, schreeuwden ze verheugd: „Vrouw Bruis, vrouw Bruis, vrouw Bruis, hier, hier, kijk dan in de put; daar zitten jongens, vrouw Bruis, vrouw Bruis!”

Als het mensch stokdoof ware geweest, moest ze dat geschreeuw hebben gehoord. Doordringend schoten de hartstochtelijk uitgeschreeuwde woorden den puttrechter uit, en.... ze drongen door in de doove ooren van de oude vrouw Bruis, die haastig den emmer op den grond zette en in de put gluurde. De jongens zagen 't gezicht pas, of ze strekten verlangend hun armen uit en schreeuwden gelijktijdig: „Help, help, help — vrouw Bruis, help!”

Maar vrouw Bruis, die wel een geluid had opgevangen in haar doove ooren, maar 't allerm minst zooveel levende wezens in haar put had gedacht, schrok zoo hevig, dat ze gillend wegliep.

„Vrouw Bruis, vrouw Bruis!” gilte Jaap, „ik ben

het, Jaap. Je kent me wel, vrouw Bruis; ik heb je vroeger...."

Maar vrouw Bruis was al weg, 't huis in en de deur had ze zorgvuldig gesloten, en ze liet zich vallen op een stoel en zuchtte: „Lieve mensch, wat zit er nou toch in mijn putje!"

Hijgend van den schrik en het harde loopen, bleef ze een oogenblik zitten op den stoel en wischte het angstzweet af.

Maar, wat bijgekomen, week de schrik en maakte plaats voor nieuwsgierigheid. Ze zou toch wel eens willen weten, wat het was! Wie zaten daar? En hoe kwamen ze in de put? En haar ouderwetsche bijgeloovigheid deed haar een oogenblik angstig vreezen voor booze aardgedrochten, die tot haar put waren opgeklimmen; maar met geweld drong ze terug die gedachten aan onmogelijkheden!

En toch — toch bleef de schrik trillen in haar ouwe beenen, waarmee ze strompelde naar het raam, om toch eens te gluren naar die put.

Haar nieuwsgierigheid was toch sterker dan haar bijgeloof en haar vrees! Ze stond bij den muur naast het raam en gluurde omzichtig door de ruit. Doch — ze zag niets. Had ze zich dan alles verbeeld? 't Was zoo plotseling gegaan!

Maar....wat zag ze daar? Wat lag daar? Een pet! En nog een!

Ze haalde ruimer adem. 't Moesten, ja — 't moesten dus jongens zijn. Aardmannetjes of spoken droegen toch geen hoofddekse!

Maar hoe kwamen jongens in haar put? En wie waren die jongens? Ze zou eens gaan kijken. En ze liep naar buiten, en bleef even luisteren, doch niets hoorende, liep ze naar de put en gluurde er in.

De jongens stonden weer stil bij elkaar. Ze hadden, toen de oude vrouw weer weg was geloopt, Jaap verweten, dat hij te hard had geschreeuwd en daardoor de ouwe vrouw bang had gemaakt. Maar Jaap had zich verdedigd en gezegd, dat ze allemaal hadden geschreeuwd, en niet hij alleen. En ze hadden gekibbeld, ondanks hun angst. Maar dit waren ze overeengekomen: niet meer zoo hard te schreeuwen, als de vrouw terug komen mocht.

Maar, nu daar plotseling het gezicht van vrouw Bruis ten tweeden male over den putrand verscheen, nu vergaten ze hun voornemen en hun afspraak en opnieuw strekten ze de handen uit en schreeuwden: „Vrouw Bruis, vrouw Bruis, help ons!"....

Vrouw Bruis bleef staan en ze wenkte met de hand, dat ze stil moesten zijn.

„Stil!" riep Jaap, naar het midden springend, „stil jelui, ik zal spreken!"

En toen de jongens zwegen, riep Jaap: „Vrouw Bruis, ken je me nog, ik ben Jaap, Jaap van boer Haverkamp."

De oude vrouw verstond niet, wat Jaap zei, maar ze scheen hem te herkennen. Nadenkend bracht ze haar wijsvinger naar 't voorhoofd. „Aha," zei ze, „dat is die Jaap, die vroeger...."

Nu begreep ze alles. 't Was een jongensgrap geweest. „Ik zal je helpen!" riep ze.

„Ja, ja!“ schreeuwden de jongens, „toe, vrouw Bruis, toe, help ons.“

„Hoe zal ik je helpen?“ vroeg ze. „Een touw halen?“

„Neen,“ riepen de jongens, en schudden met 't hoofd. Dat zag vrouw Bruis.

„Hoe dan?“ vroeg ze.

De jongens wezen op den emmer omhoog en maakten een beweging van laten zakken.

„Ah, juist!“ zei vrouw Bruis en ze vatte den emmer en toen ze die in de diepte liet neerdalen, strekten alle

vier jongens er gelijktijdig de armen naar uit en ze schreeuwden het uit van geluk!

Het oogenblik der verlossing was aangebroken.

Als katten klommen ze één voor één naar boven, en een paar minuten later stonden ze veilig op den vasten grond. En toen ze daar stonden in het zonlicht op de warme aarde, toen voelden ze pas, hoe koud ze waren. Ze rilden, alsof ze koorts hadden.

„Ga maar gauw naar huis!“ ried vrouw Bruis, „en trek droge kleeven aan.“

„Ja,“ zeiden de jongens en ze trokken gezwind hun kousen en schoenen aan, zetten hun hoeden en petten op, bedankten vrouw Bruis hartelijk voor de hulp en liepen heen.

„Koud!“ riep Frans.

„Nou!“ beaamden de vrienden.

„Loopen, zoo hard we kunnen!“ stelde Hein voor en onmiddellijk ging-ie in draf.

„Hoe laat zou het zijn?“ vroeg Frans al dravend, met schrik.

Dat durfden ze niet gissen. Maar laat was het zeker, dat viel niet te betwijfelen. Misschien zaten ze op de boerderij in de grootste ongerustheid.

Nu — dat bleek zoo te zijn.

Toen ze het erf opdraafden, stonden aan alle kanten der hoeve de boerenmensen op den uitkijk.

Tante was de eerste, die de knapen naderen zag.

Ze liep op hen toe en vroeg: „Maar jongens, waar blijf jelui. 't Is al over drieën. Wat zijn we ongerust geweest.“

Jaap vertelde met een paar woorden de hoofdzaak: „In een put afgedaald, tante; we konden er niet weer uit ...., heel lang in het water gestaan....“

Tante, die een erg bezorgde vrouw was, beval: „Gauw naar boven, jongens, 't bed in. Daar zal ik je eten brengen.“

De andere boerenmensen waren inmiddels ook bij den troep gekomen, en ze wilden van alles nauwkeurig op de hoogte gesteld worden, maar tante zei, dat er nu geen tijd voor was, want dat „zonder mankeeren“ de jongens dadelijk het bed in moesten en er vandaag niet meer mochten uitkomen.

„Maar tante,“ riep Jaap, „'t is zoo warm buiten; we zullen niet ziek worden.“

„Allemaal goed!“ antwoordde tante, „als jelui ziek wordt, is het te laat. Een neef van me heeft ook op

zoo'n manier kou gevat, is ziek geworden, en — dood gegaan. Dus . . . jelui gaat naar bed."

Daar was weinig meer tegen in te brengen; de vrienden liepen dus naar de slaapkamer, kleedden zich uit, en kropen het bed in,

Spoedig kwam tante met eten: aardappelen, ham, spek en wortelen en toen de jongens gegeten hadden, stopte zij ze warm toe en zei: „En daar blijf je nu maar, tot je door en door warm bent. En niet eruit, hoor!"

Jaap, begrijpende, dat hier niets aan te doen was, pruttelde niet tegen, maar vroeg alleen, of Dries met Hannes hun goed wilden halen, dat moest vandaag aankomen.

Tante beloofde daarvoor te zorgen.

De jongens gingen liggen en, vermoeid als ze waren, van den doorgestanen schrik, sliepen ze spoedig in.

En toen ze wakker werden, hing de zonneschijf reeds boven de heuvelkruinen en schemerde de avond over de velden.

Het was over achten!

Maar ze sprongen het bed uit, kleedden zich en liepen de keuken binnen.

Daar was tante. Ze had juist de lamp opgestoken, want ze moest naaiwerk verrichten.

„Jongens," zei ze, „binnen blijven hoor; niet meer naar buiten. Ik zal jelui een glas warme melk geven."

„We zweeten al zoo erg, tante."

„Dat hindert niet — dat is juist goed; dan wordt je niet ziek. Ga nu zitten, en als oom straks komt en

de knechts en Dientje, dan gaan we hier gezellig zitten en vertel je maar eens in geuren en kleuren, wat er gebeurd is."

De jongens kregen den heelen avond — ondanks de warmte — heete melk. En ze zweetten geducht — en ze vertelden van hun wedervaren sedert ze de boerderij verlieten.

„Nou, die dag zul jelui niet vergeten," zei oom. „Als de overige zoo worden . . ."

„Kom niet weer uit het water thuis," viel tante in, „want dan stop ik je tot Zaterdagmorgen onder vijftien dekens, en ik voer je niks als heete melk."

Nu, dat zou tante, die bang voor kouvatten en doodgaan was, stellig hebben gedaan.

Voor ze dien avond naar bed gingen, vroegen ze aan Hannes, hen toch vooral vroeg te roepen, ze hadden, zeiden ze, wel voor morgen meegeslapen. Ze lagen dien nacht dan ook heel lang wakker; eerst ver na middernacht sliepen ze in.

HOOFDSTUK IV.

Waarin we leeren, dat Frans een aantrekkelijken neus heeft
en een fijn velletje. — De Lumey-club!

„Jongens, 't is vijf uur, d'r uit.”

Hannes stak zijn ruig, nog ongewasschen hoofd door de deuropening van het opkamertje. Jaap was wakker. Hij keek Hannes aan, toen Frans naast zich, die nog sliep, legde den vinger op zijn mond en zei: „Sstt!”

Hannes begreep en trok zijn hoofd terug.

Voorzichtig stapte Jaap over den slaperigen Frans heen, op den grond en tuurde in 't bed waarin de andere twee lagen.

Jan werd juist wakker. Hij wreef zijn oogen uit, keek rond, zag Jaap, wilde wat zeggen, maar deze schoot op hem toe, en fluisterde haastig: „Sstt”, we zullen een grap hebben met die daar! Hij heeft ons gisteren! . . . .”

Die daar was de slapende en snorkende Frans. Jan kwam nu ook uit zijn bed, met Jaap maakte hij Hein voorzichtig wakker, beduidde ook dezen, dat hij zwijgen moest, en toen staken ze alle drie hun hoofden bij elkaar en hun beenen in de broeken en hun voeten in de kousen en slopen onhoorbaar de kamer uit.

Daar bleef het snorkende Fransje nu alleen in zijn laag kermisbed.

„Wat wil je met hem?” vroeg Hein, toen ze in de keuken waren.

„Dat weet ik zelf nog niet,” gaf Jaap ten antwoord, „we zullen wel wat verzinnen, als we op de deel zijn.”

Nu, daar waren ze gauw. De dubbele deeldeuren stonden open; de koele, prikkelende morgenlucht wuifde naar binnen.

Hannes stond op de ladder en wierp hooi af.

„Morgen, Hannes.”

„Morgen, jongens.”

Hannes zei niets meer.

„Nou, wat zullen we met den dikken doen?” vroeg Hein.

De jongens dachten na over een kostelijke grap.

Daar kreeg Jaap het kleine kalfje in 't oog, 't prettige, leuke ding van enkele dagen, dat daar zoo alleen zich scheen te vervelen in de groote koeienstal, waarin 's winters de beesten lagen.

„Gevonden,” riep Jaap. „Jongens, zie je die?”

Jaap wees met zijn vinger naar 't kleine ding.

„Dat kalf, bedoel je?” vroeg Jan.

„Precies,” antwoordde Jaap.

„En wat wou je met hem?” vroeg Hein.

„Met die . . . ? Jongens, die zetten we bij Frans, boven op 't kermisbed. Wat zal hij kijken, als hij wakker wordt.”

„Mag dat?” was Heins vraag.

Jaap, op Hannes toeloopende, die weer op de deel

stond, vroeg: „Zeg Hannes, mogen wij dat kalfje even meenemen?”

„Waarheen?” was Hannes' vraag.

„Wel,” zei Hein, „onze vrind Frans ligt daar zoo alleen, we wouen hem 't kalfje tot gezelschap geven.”

„Nou, als je 't beestje maar geen zeer doet,” zei Hannes, „dan mag dat wel.”

„Hoe moet hij er uit?” informeerde Jaap!

„O, wacht maar,” zei Hannes en hij lichtte een reppel uit en liet 't kalfje de deel opstappen. „Voorzichtig,” vermaande hij nog.

Zacht duwden de jongens 't dier-tje vooruit, de gang door en de keuken in. Tante was er niet. Bij 't lage trapje hielden ze stil.

„Opbeuren een beetje, voorzichtig vooruit,” waarschuwde Jaap.

Met vereende krachten werd 't kalfje een weinig opgetild — en 't gewillig, onnoozele beestje als een groote goedige lobbjes van een hond kwam zonder letsel in 't opkamertje, en het liep uit zich zelf verder.

„Hij heeft zin in Frans,” fluisterde Jaap, „we duwen hem zachtjes het kermisbed op en dan gaan wij in 't andere ledikant afwachten, wat er gebeurt.

Stil nu!

Behoedzaam duwden de jongens 't kalfje vooruit, tot het met de voorpooten op de dekens stond.

Toen sprongen ze in het andere bed en tuurden

met afwachtende lachjes op hun ondeugende tronies langs de gordijnen, naar wat daar ging gebeuren.

Fransje intusschen snurkte rustig door; het kalfje bleef een oogenblik bedaard staan.

Doch — na een poosje — daar deed het één, twee stappen en 't stond toen vlak voor het gezicht van den slapenden Frans, vlak met zijn breedten, platten bek voor Frans' gelaat.

„Hij kust hem,” fluister-lachte Jaap.

De jongens stieten elkaar aan.

„Zou hij niet erg schrikken?” vroeg Hein bezorgd.

„Ben je mal, dat zal wel losloopen,” geruststelde Jaap. „Stil,” zei hij, „hij beruikt hem.”

Vlak boven Frans' gezicht hing den bek van het kalfje, en de warme adem uit zijn neusgaten blies zeker Frans in den half geopenen mond, tenminste het dik-kertje sloot dien en hij wreef zijn neus.

„Hij merkt wat,” fluisterde Jaap.

Het kalfje, dat een tikje tegen zijn bek had gekregen, toen Frans zijn neus wreef, had zijn kop opgelicht, maar toen Frans weer rustig neerlag, boog het weer zijn kop, keek en keek — en toen —

Toen stak het dier zijn ruwe tong uit den bek en gaf Frans een breedten lik over diens wang.

Frans schudde zijn hoofd heen en weer, wreef de wang, geeuwde, en — hij sloep weer door.

De jongens hadden moeite het niet uit te proesten, Alsof het kalfje nadacht, bleef het staan, zijn bek vlak boven Frans gezicht.

„Raar toch,” dacht het zeker. Dichter bracht het

zijn tandloozen bek bij Frans, dichters en dichters.

„Als Frans zijn neus een bosje stroo was, beet hij er in,” lachte Jan zacht, „kijk, kijk, hij is er vlak bij.”

Eensklaps opende het kalfje zijn bek, hapte den neus van Frans beet, en op zijn dooie gemak ging het aan het zuigen aan dat vooruitstekende dunne ding.

Frans schrok, was in eens klaar wakker, sprong

overeind, toen achteruit, sperde wijd zijn oogen en mond open en riep: „Hè, hè, wat — wie ben jij — wat mot jij — hoe kom jij hier — wie heeft jou?...”

De jongens in het bed vielen proestend onderstboven, maar het kalfje bleef suf staan kijken.

Frans, die de jongens hoorde, sprong het bed uit, liep op de vrienden toe, die achter de toegeschoven gordijnen lagen,

en zei, de gordijnen open schuivende: „Kom hier jelui!”

En zonder zich te bedenken, nam hij een kom, die daar nog onaangeroerd vol water stond, en wierp den inhoud over de hoofden der rondkruipende vrienden uit.

„Bè-è,” brulde het kalf.

„Wees jij maar niet bang,” riep Frans het dier toe, „maar jelui....!”

En hij wilde de kan grijpen en ook boven hunne

hoofden omkeeren, toen de boerin op den drempel verscheen.

Wat keek die haar oogen uit! Ze wist niet, of ze lachen moest of huilen, of kwaad moest worden. 't Was me ook een huishouden daar!

Het kalf op het kermisbed, drie jongens in de hooge bedstede — Frans ervoor, zonder bovenkleeren aan, met een kan klaar, om den inhoud uit te gieten over de jongenshoofden.

„Hei — niet doen, mijn mooie bed,” riep ze Frans toe. En toen ze gerustgesteld was — want Frans zette de kan neer — dat haar bed verder gespaard bleef, begon ze toch zoo te lachen, dat ze er tranen van in de oogen kreeg.

De jongens kwamen het bed uit, schuddend van den lach.

„Heb-ie je neus nog?” vroeg Jaap.

„Vond-je dien lekker?” was Jans vraag aan het kalf.

„Heb-je gesmuld?” gichelde Hein.

„Ja, wacht maar,” dreigde Frans, „ik zal jelui ook wel krijgen.”

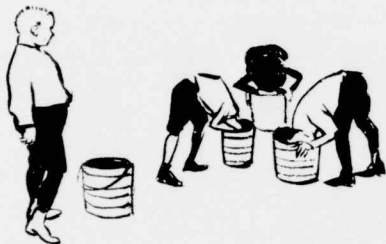
„Dan moet je toch vroeger opstaan, dikkertje,” zei tante lachend, die met gereede ooren de gansche geschiedenis spoedig van Jaap vernam.

„Maar, wasch je nu maar, dan kun je een kopje thee komen drinken. Die staat al lang te trekken.”

De jongens liepen, nadat Frans broek en kousen had aangetrokken, naar buiten. En ze pompten de vier emmers, die ze mee hadden genomen, vol water, ontblootten hun nek en hun borst en daar in de heerlijke,

frissche morgenlucht gingen ze staan en stroopten hoog de mouwen op — en toen gingen ze aan het plassen en pletsen, en 't water stroomde langs hun hoofden en nekken en armen.

„Echt, kijk zoo,” riep Jaap en stak zijn hoofd in den emmer en trok het er een oogenblik later weer uit en schudde zijn druipenden en lekkenden bol heen en weer, dat de druppels vlogen naar alle zijden.

„Allo, allen gelijk!” riep Hein. „Zien, wie het langst onder kan blijven.”

„Een, twee, drie,” telde Jaap, en daar verdwenen drie hoofden in de diepte.

Maar één hoofd bleef boven, één gezicht keek lachend en triomfantelijk boven op de gebogen ruggen der drie vrienden, en toen deze een tijdlang hun hoofden onder gehouden hadden, ging ook 't vierde hoofd den emmer in.

Proestend en blazend kwam na een oogenblik Jan overeind — en toen Jaap — en toen Hein, maar 't vierde hoofd bleef nog omlaag.

't Was Frans hoofd, dat het daar nog rustig scheen te kunnen uithouden.

„Frans!” riep Jaap, die zich ongerust maakte. Geen antwoord natuurlijk.

„Jongens, hij stikt!” riep Jaap, „hij stikt, laten we hem d'r uit halen.”

Ze sprongen op Frans toe en trokken hem overeind.

Daar stond Frans en hij schudde zijn druipend hoofd dat 't water spette tegen de vrienden aan, en vroeg toen heel droogjes: „Wat doen jullie nou?”

„Wel, we dachten, dat je gestikt was.”

„Jelui hebt geen longen,” zei hij, „'k had 't nog minstens een half uur uitgehouden.”

De vrienden begrepen er niets van en Frans hield zich van den domme.

Daar kwam Hannes om den hoek en riep: „Wie wil rijden? Veuruut, Bruun steet klaor, wie wil d'r 't eerst op?”

„Ik,” schreeuwden alle vier, en ieder van hen deed de hemdsmouwen naar beneden en wischte zich daar-aan het druipende hoofd af, en stormde de gang door en de deel over naar het erf.

Daar liep Bruin — 't bijna afgedankte beest, dat voor luttel en licht werk at het brood der dankbaarheid.

Daar liep hij rond in den cirkel, dien de boom, voor welks uiteinde hij trok, hem aanwees; voet voor voet sjokte hij voort in gelijkmatigen tred, plomp neerplotsend zijn breede, platte hoeven op het zand van den rondloop.

„Loopt hij aldoor zonder even stil te staan?” vroeg

Jaap aan oom, nadat de jongens naar den omgang van het beest, hadden gekeken. Oom behoefde geen antwoord te geven op deze vraag, want plots bleef Bruin staan. Doch Hannes bij de wan kwam naar buiten met een klein, dun stokje en gaf Bruin uit gewoonte een lichten tik, die even deed opschrikken zijn oud lichaam. En toen ging het dier weer voort.

„Ik zal er maar niet opgaan,” zei Frans; „’t beest is al te oud.”

„O, wat dat betreft,” zei oom, „ga je gang; dat voelt hij niet eens, dus als je even wilt...”

En geen der vrienden zag den geheimzinnigen lach op ooms bedoeling verbergend gezicht.

„Nu, dan wil ik wel eens,” riep Frans, die nog nooit op een paard had gezeten en wel graag eens den heldhaftigen ruiter wilde vertoonen.

„Vooruit dan maar,” riep oom. „Ik help je er op, houd-je maar vast aan de manen.”

Frans kwam nader, en oom gaf hem een beentje.

Daar zat Frans — het paard sjokte traag voort — sjok — sjok — sjok, zijn half-cirkel-hoeven plomp neersmakend in het mulle zand.

De tandwielen, die evenwijdig met den grond draaiden, brachten een ijzeren stang in beweging, die weer op haar beurt de wanmolen op de deel klepperen liet.

„Laat hem maar rijden,” zei oom, „kom jongens, de thee is klaar.”

De drie andere jongens gingen met oom naar de keuken, waar tante met thee en brood wachtte.

„Waar is de dikke?” vroeg ze lachende.

„O, tante, die rijdt paard,” antwoordde Jaap.

„’t Zal hem niet best bevallen,” meende Hannes, „hij zal zijn achterste voelen, als hij er af komt.”

„Hoezoo?” vroeg Jaap.

„Och, ongewoonte,” legde Hannes uit, „en dan, die rug is niet al te vet.”

De jongens liepen, toen ze ontbeten hadden, weer naar buiten.

Daar reed Frans nog altijd parmantig rond.

„Bevalt het nog al?” vroeg Jaap.

„Of het,” zei Frans, „maar ik wou er nu toch wel af.”

„Dat kan niet,” plaagde Hein.

„Waarom niet, als het paard toch stil staat?”

„Nou, zeg ’t hem dan maar.”

„Hou!”

Maar Bruin liep door.

„Houd hem eens vast?” vroeg Frans.

„Waarom?” vroeg Jaap, alsof hij niets begreep.

„M’n ...., m’n ....”

„Nou?”

„Ja, zie je; het is wel leuk, zoo in ’t rond te rijden, maar ....”

„Maar je krijgt er kiespijn van, hè!” schaterde Jan, „jò, jò, wat trek je toch een leelijk gezicht.”

„Nee, maar zeg, toe, houd hem nou maar stil,” smeekte Frans, „ik heb hier van achter zoo’n raar gevoel.”

En Frans, die zich een weinig had opgericht, ging weer zitten, waarbij hij een allerpijnlijkst gezicht trok.

„Oh, is het dat?” vroeg Jan. „Nou, maar dan heb jij een fijn velletje...”

„Voor zoo'n dikkerd,” vulde Hein aan.

Maar toen breidden de drie jongens gelijktijdig hun armen uit en riepen met een langen uithaal: „Hou!”

En toen stond Bruin stil.

„Hè!” deed Frans, toen hij op den grond stond.

„Ju!” riep oom van de deel, „waarom staat Bruin stil.”

„Frans heeft pijn, oom!” riep Jaap terug.

„Och!” zei oom en hij lachte even achter de deel-deur heen.

„Is 't erg?” vroeg Jaap.

„Wel nee,” antwoordde Frans, „beduidt niets, hoor. Maar zeg, heb je al thee gehad.”

„Al lang, hoor. Loop maar hard naar de keuken; wij wachten je hier.”

Nu — de jongens keken Frans na en ze zagen wel dat hij niet hard liep, en zijn hand een paar keeren langs zeker lichaamsdeel wreef.

En dat waarschuwde de jongens, niet op Bruins rug te gaan zitten.

„Wat zijn de plannen voor vandaag?” vroeg oom.

„O, dat weten we nog niet. Voor we ons acht uur-tje op hebben, gaan we niet ver van huis.”

„Loop 't dorp eens in,” zei oom, „dat kun je net zoo doen voor 't middagmaal.”

Dat leek de jongens en dus stapten ze na 't ontbijt

op weg. Frans liep wel een beetje moeilijk, maar daar lieten de jongens niet op.

't Was weer een mooie morgen. Aan den blauwen hemel stond hoog de zon en zij straalde over weiden en akkers en de blauwe heuvels en ze deed de nattige grassprietjes glinsteren in kleine, vochtige diamantjes.

Vroolijk fluitend liepen de jongens 't erf over, 't klooster langs en den weg op, die naar 't dorp leidde.

Links van hen strekten zich de verre weiden uit, waarin het welgedane vee rustig graasde, voet voor voet voortschrijdend over het vochtig glanzende gras.

Daar kwam een boeren-meid aanstappen, het juk, waaraan twee emmers hingen, op haar vaste, vierkante schouders. Veerkrachtig was haar stap en ze zong een liedje, terwijl ze ging.

Schuin achter haar dribbelde een klein jongske aan, de meid bij de roksslip vasthoudende.

Ze naderden den vonder, de smalle plank, met aan weerszijden van die slappe leuning.

„Voorzichtig Wimpie!” waarschuwde de meid. „Je weet, netjes achter mij aan.”

Voet voor voet schoof het kleine ventje den smallen vonder over en hij deed dat heel handig en toonde niet den minsten angst.

„Kijk hoe handig,” zei Hein, „dat heeft hij meer gedaan.”

Prettige Dagen.

8

De jongens waren inmiddels doorgeloopt en zagen naar de boerenmeid en het kind niet meer om.

Daar eensklaps klonk een gil, luid en scherp door de stilte.

De jongens keerden zich om.

Daar zagen ze de boerendeern languit liggen op het vonder. Het juk was haar van de schouders gegleden en de eene emmer bengelde links, de ander rechts van de plank boven 't smalle water.

„Een ongeluk,” riep Jaap haastig, „kom.”

De vier vrienden vlogen naar den vonder toe, maar voor ze dezen hadden bereikt, zagen ze 't kleine Wimpie, druipend van 't nat, hangen onder den rooden, stevigen arm van de boerendeerne.

„Die is er in gevallen,” zei Hein, „hoor hem schreien.”

De jongens waren bij den vonder.

Zonder een woord te zeggen, namen Frans en Hein 't juk op en legden het op 't gras. De melk was uit den emmer verdwenen.

Jaap en Jan vatten intusschen 't kleine ventje op en droegen hem op den kant, waar het stokstijf staan bleef, schreeuwend en schreiend, aldoor kijkend voor zich op den grond, waarop 't water neerdroop uit zijn kleeren.

De meid was inmiddels opgekropen en kwam bij Willem staan.

„Arm kereltje,” zei ze en ze kuste 't ventje. „Heb je zoo'n pijn?”

„Nee, nee,” hilde 't baasje, „'k ben zoo nat.”

„Stil maar, moeder zal je droge kleeren aantrekken. Kom maar gauw.”

Toen, het juk opvallende, zuchtte ze: „Alles weg, och, och.”

„Is 't erg?” vroeg Jaap.

„Ja, ja,” zei de meid met een zucht.

„De boer kan het toch wel lijden?” vroeg Frans.

„'t Is melk van mijn eigen beestje,” zei de meid, „ik heb daarginds twee koetjes loopen. 't Eene geeft melk. Kom, Wim.”

„Willen we je helpen?” vroeg Jaap. „Kom jongens.”

„Dag Wimpie,” liet Jaap dadelijk volgen, zich tot 't kleine, lekkende ventje overbuigende, „dag Wimpie, ben je bang voor me? Niet? Wil je dan met me meegaan? Kom, dan zal ik je dragen.”

En Jaap tilde het ventje op. „Vooruit maar,” zei Jaap.

De jongens liepen met de meid mee.

Onderweg vertelde deze, heel ingenomen met de vier jongens, die haar zoo belangeloos hulp verleenden, dat ze weduwe was, en dat ze twee koetjes had en op een pintje voor Wimpie en een klein drupske voor de koffie na, de melk in 't dorp verkocht bij den pastoor en den notaris.

„En nu is alles weg, en kan ik vandaag niets verkoopen,” besloot ze en haar stem klonk droevig.

Nu begrepen de jongens, dat ze niet te doen hadden met een zorgeloze, vroolijke boerendeerne, maar met een arme weduwe, die hard werken moest om in haar onderhoud te voorzien.

De jongens gingen mee tot aan het kleine huisje, ruim tien minuten achter ooms boerderij gelegen, en toen de vrouw hen nog eens vriendelijk had bedankt voor hun moeite, sloegen ze den weg weer in, dien ze gekomen waren.

„Jammer voor 't mensch van die melk,” zei Frans. „Zeg Jaap, zou je van je oom niet een flinken emmer vol kunnen krijgen voor die arme vrouw?”

„Van oom?” herhaalde Jaap, „dat zou ik kunnen vragen, en als we een emmer vol krijgen, brengen we 't zelf naar haar toe.”

Toen zweeg Jaap.

Doch, plotseling, maakte hij een kluchtigen sprong en riep: „Ik weet wat, ik weet wat! Jongens, ik weet wat! Hoe zouden jelui het vinden, als wij voor die weduwe het geld verdienen, dat zij vandaag scha heeft.”

„Hoe zouden we dat kunnen?”

„Best,” zei Jaap, „luister. We verkleeden ons. We gaan 't dorp in en we zingen liedjes. We kleeden ons zoo raar aan, zoo raar, dat ze ons voor echte kermisreizigers aanzien. Hoe vin-je dat?”

„Best,” zeiden de vrienden, „heel best. Maar hoe komen wij aan de kleeren.”

„O, dat gaat ook best,” zei Jaap. „Als hier, kleine Frans, mijn goed aantrekt, zullen ze denken, dat hij zijn vaders kleeren aan heeft. En als ik 't goed van Frans aantrek, gelooven ze vast, dat ik al vijf jaar d'r uit ben gegroeid. En als dat nog niet genoeg is, tante heeft oud goed genoeg. Jongens — vooruit, dat kan leuk worden.”

De vrienden lachten. Dat was een heerlijk plan, in potsierlijke kleeding het dorp in te gaan en daar kunsten te maken en te zingen, en dan de verdiende centen te brengen naar de arme weduwe.

„Moet er geen deftige bij zijn?” vroeg Hein. „Me dunkt, dat zou wel aardig staan.”

„Wou jij soms die deftige wezen?” vroeg Frans lachend.

„Dat komt er niet op aan,” liet Hein volgen. „Maar als er nu een tusschen is met een deftig pak aan en een hoogen hoed op, bijvoorbeeld, zou 't nog mooier zijn.”

„Ook goed, best,” zei Jaap. „Kom, gauw naar de boerderij. Wat zullen we ons toetakelen.”

„Wie zal de deftige zijn?” vroeg Frans, toen ze de hoeve genaderd waren.

„Er om wedden,” stelde Hein voor.

„Ik weet wat beters,” zei Jan, „Halt, ga daar liggen. Hier staan acacia-struiken. We zullen op de beurt raden.”

„Goed,” zeiden de jongens, die Jan dadelijk begrepen.

De jongens zetten zich neer, en Jan plukte een acaciablad.

„Wie wil 't eerst?”

„Ik, vooruit maar,” zei Jaap.

„Wat raad je?”

„Pastoor.”

„Hier, tel.”

Jan gaf het blad aan Jaap over, die nu met de onderste blaadjes begon en telkens een volgende aanwijzende en deze alle een naam gevende, voortging, tot hij aan 't laatste kwam.

Edelman — bedelman — dokter — pastoor —
kruier — kramer — officier of majoor.

Edelman — bedelman — dokter —

Het bovenste blad was de dokter en Jaap had pastoor, dus hij zou niet mogen optreden als mijnheer in de aanstaande club.

„Jij af,” zei Jan. „Het volgende blad is van Hein.
„Wat raad jij?”

„Kramer,” zei Hein.

Weer plukte Jan een blad, reikte dit aan Hein toe, die weer bij een der twee onderste blaadjes begon, en telkens een hooger ging, zeggende:

Edelman — bedelman — dokter — pastoor —
kruier — kramer — officier of majoor.

Edelman —

De laatste, de bovenste, was een edelman, maar geen kramer.

„Ook af,” zei Jan.

„Nou jij, Frans.”

„Ik kies kruier,” zei Frans, en evenals zijn vrienden gedaan hadden, noemde Frans de namen op in de bekende volgorde.

En Frans won.

Jan, die 't laatst had opgenoemd, verloor ook en zoo had dus de acacia uitgemaakt, dat in den optocht van het viertal, klein Fransje de rol van mijnheer zou vervullen.

„'t Zal mooi worden,” juichte Jaap. „Drie schooierige landloopers met een mijnheer tusschen hen in.”

„Een edelman met drie lijfeigenen,” zei Jan.

„Lumey van der Mark met drie verlooopen Water-

geuzen,” vergeleek Hein, „die den Briel bestormen.”

„Goed,” riep Jaap. „Weet je, hoe we ons zullen noemen? De Lumey-club!”

„Hoera, vooruit,” riep Frans, „kom, gauw ons toilet maken.”

Opgewonden liepen de jongens de boerderij in. Spoedig hadden ze tante van hun plannen verteld en tante lachte, — want ze had schik in 't geval.

En daarom droeg tante uit kisten en koffers oud goed aan van den boer, en Dries en Jan, de knechts, deden er 't hunne bij en nog geen uur later — daar liepen over den zonnigen weg de vier grappenmakers heen, en de enkele voorbijganger bleef verbaasd staan en vond, dat hij zoo'n zonderling, haveloos en vreemdsoortig troepje nog nimmer had gezien.

't Was ook een zonderling clubje!

Frans als mijnheer: de zwarte lange jas van Jaaps oom

aan, zonder knoop, vol vale vlekken. Het ding hing hem op den grond, en liet beenen noch voeten zien. Op zijn hoofd een oude, afgedankte, hooge hoed, vol kreuken en deuken. Vier oude kranten binnenin, door tante netjes onder het lint gestoken, hadden de binnenruimte zoo klein gemaakt, dat 't hooge ding niet over zijn hoofd gleed.

Jaap droeg een pilo broek van Dries en een korte, oude duffelsche jas van oom met èen mouw er in; zijn hoofd dekte zijn eigen strooien hoed.

Hein had een oude, blauwe, wijde kiel om, zijn eigen korte broek aan en op zijn hoofd de zijen pet van Dries.

Jan was nog wel 't allerzonderlijkst: die had Gerritjes oud versleten jak aan, veel te wijd voor zijn jongenslijf en op zijn hoofd droeg hij tante's ouden, zwarten hoed met de eene hanenvaar, terwijl een oude, fluweelen broek met anderhalve pijp zijn beenen bedekte. En zoo kwam de oude Lumey-club het dorp in.

Menschen liepen uit — jongens gilden — kleine kinderen op den arm van hun moeder schreeuwden van angst, als een der jongens te dicht bij hen kwam.

Heel ernstig, als volledige kermisklanten, bleven de jongens op de zonnige straat staan en zongen, zongen 't eene lied na 't andere en dansten bij wijlen dwaze en nooit-geziene dansen.

De menschen aan de deuren en voor de huizen lachten, schaterlachten om de komieke kleeding en de rare dansen en gaven gaarne enkele centjes aan het zonderlinge viertal, dat de eentonigheid van de stille dorpsstraat zoo grappig kwam veranderen in luidruchtige vroolijkheid en aan hun kinderen zoo'n dol plezier verschafte.

Een tijdlang hadden de jongens gezongen en al aardig wat centjes waren verdwenen in de zakken van hun te lange jassen en te wijde broeken, toen eensklaps in de verte de veldwachter kwam aanstappen, dreigend en driftig stappende over de zonnige straat.

Frans, de baas, de mijnheer, zag hem en trok de jongens naar zich toe.

„Daar hei je de veldwachter,” fluisterde hij de jongens toe, „als hij wat zegt, antwoorden we hem zoo raar, dat hij er toch niets van verstaat. Begrijp je!”

„Sa — pi — ke — le — wi — ke — le — maks” schaterlachte Jaap.

„Begrepen,” zei Frans, en nu niet meer zingen.

De veldwachter naderde.

„Laat ze maar zingen, Verboom,” riep een man uit de deur, „'t zijn aardige jongens, kwaad doen ze niet.”

De veldwachter antwoordde niet, maar stapte regelrecht op den grootsten, op Jaap aan.

„Wie ben je?”

„Vo — li — pi — ki — miek —”

„Wat zeg je?”

„Geen antwoord.”

„Ik vraag, hoe je heet, en wat je hier komt doen?”

„A — li — ri — ra — roek.”

„Te deksel!” bromde de veldwachter, — „daar is geen touw aan vast te maken.”

En zich tot Frans wendende: „En jij, hoe heet jij en waar kom je vandaan?”

„O — si — we — li — sam — me — li — sap — pe — li — sap.”

„Ook al onbegrijpelijk,” bromde de veldwachter, en hij keek de enkele mannen, die naderbij gekomen waren, vragend aan.

Doch de mannen, die de jongens Hollandsche versjes hadden hooren zingen, begrepen, welk een poets de jongens den veldwachter bakten, en lachten.

„Wat! lach jelui?” bromde de veldwachter. „Ze houden me toch niet —”

En dreigend hief de diender zijn stok op.

„O — aai — ooi — oei — ieuw —” huilde Hein, opzij springende.

De andere jongens sprongen eveneens weg bij den veldwachter, allerlei onverstaanbare klanken uitschreeuwende.

Nog harder lachten nu de mannen, en de vrouwen gichelden, en de jongens en meisjes, naderbij geschoven, barstten eveneens in een onbedaarlijk lachen uit.

„Ben ik dan hier, om . . .” barstte de veldwachter uit.

Maar daar ratelde plotseling om den hoek der straat een kar aan. Meisjes en jongens stoven op zij; de knecht voorop wuifde met de zweep en lachte. De jongens hadden de kar gezien, gezien wie daar voorop zat, lachend en wuivend, en voor de veldwachter er vermoeden in had, sprongen ze den een na den ander, als hazen op 't voertuig, doch de kleine dikkerd sprong mis, en viel — en voor de kar stil stond, had de veldwachter hem in den kraag en tilde hem onzacht overeind.

„Boe — he — le — dieh!” riep hij gramstorig en toch lachend om zijn eigen geestigheid, boe — he — le — dieh — ik zal jou leeren diehen, al ben je nog zoo dik.”

„Au, au!” schreeuwde Frans, die trachtte zich los te werken uit de stevige armen van den veldwachter.

Doch deze hield stevig vast.

De drie jongens waren van de kar gesprongen.

„Helpen, kom, jongens, nu helpen hem,” moedigde Jaap aan.

„Natuurlijk,” zei de tweede.

„Vast en zeker,” zei nummer drie.

Frans spartelde door.

„Veldwachter!” riep Jaap, „laat je hem los!”

De jongens van de straat en de groote menschen vormden een kring om den diender en de schavuiten heen.

Op Jaaps uitdagende vraag keek de veldwachter boos Jaap aan en antwoordde: „Als je brutaal bent, zeg, als je brutaal bent, dan ga je ook mee naar het cachot.”

En hij hield Frans vast met zijn linker- en dreigde Jaap met de rechterhand.

Jaap wist niet, wat hij zeggen moest.

Dus meende Jan, dat het zijn tijd was, iets in 't midden te brengen.

„Veldwachter,” zei hij, „'t is gemeen.”

„Zoo,” antwoordde de veldwachter.

„'t Is gemeen,” herhaalde Jan met verheffing van stem.

De veldwachter zweeg.

„Erg gemeen!” schreeuwde Jan nog harder, „erger dan gemeen. Het is —”

Maar hij kon geen ander woord vinden en bleef dus

herhalen, dat het gemeen was, heel gemeen, verschrikkelijk gemeen, erger dan gemeen.

Doch ook Jans uitdagende en lasterende woorden hadden geen uitwerking op 's veldwachters hard gemoed.

Dus moest nummer drie zich op 't gevechtsterrein begeven.

„Veldwachter,” zei Hein, „je moet hem loslaten hoor en gauw ook. Wat heeft hij gedaan?”

De veldwachter, die zich hoe langer hoe boozzer voelde worden, ondervraagd als hij scheen te worden door de drie jongens, antwoordde: „Nu zwijgen jelui alle drie, begrepen? of ik pak jelui alle vier mee. Alle vier gaan jelui in het cachot. Onder den toren hoor voor den heelen nacht. Begrepen! Nu gaat hij alleen. Allo, op!”

En met een geweldigen ruk zette hij het dikkertje overeind, die denkende aan het vooruitzicht: een nacht onder den toren te moeten doorbrengen, wat beverig begon te worden en smekend den veldwachter aankeek.

Jaap trad opnieuw naar voren.

„'t Is gemeen,” zei hij, „alleen onzen vriend te pakken. Hij heeft het alleen niet gedaan. Wij deden het ook, net zoo goed als hij. Dus, moet je ons pakken, ons allemaal!”

En moedig geworden en vol durf en vol opofferingsgezindheid riep hij Hein en Jan toe: „Kom hier, jongens. Samen gaan we het cachot in. We verlaten Frans niet. Nooit!”

Hein en Jan traden naar voren en als echte wapenbroeders herhaalden zij: ... „Neen, nooit, nooit! Samen sterven!”

En vlak naast hun vriend gingen ze staan en herhaalden: „Allo, veldwachter, omsingel ons maar, we zullen niet wegloopen. We gaan met onzen vriend 't cachot in.”

De veldwachter had op een zoodanige ontkenning niet gerekend. Wat moest hij met vier jongens beginnen, voor hoogstens drie was er plaats in het cachot. En bovendien! Wat zou de burgemeester, die weinig ingenomen was met zulke wraakoefeningen, wel zeggen. Doch zijn prestige als veldwachter bracht mee de zaak tot den einde toe vol te houden.

„Geen praatjes, hoor!” bulderde hij den jongens toe. „Nog een woord, en 't is met jelui gedaan en kun je den nacht in 't muizengat doorbrengen.”

Het muizengat was het cachot, door de dorpsmenschen aldus genoemd, om zijn kleine afmeting, ten hoogste tot berging van een drietal booswichten geschikt.

„Goed, ja goed, hoor,” werd hem door Jan geantwoord. „Dat moet, hoor! We willen mee, we laten Frans niet alleen. Samen hebben we een nacht op den hooizolder geslapen. Samen zullen we ook een nacht in 't cachot doorbrengen.”

De veldwachter schrok een weinig van dien beslist toon.

„Niet te veel praat, jongmensch,” zei hij, „of je gaat er in.”

„Je gaat er in!” herhaalde Jaap. „Neen, we willen er in. We moeten er in. We willen met Frans een nacht zitten. Allo maar!”

Nu was alle prestige weg, alle prestige, in 't leven geroepen door een gewichtig-doenden veldwachter en een donker en dreigend cachot.

De veldwachter begreep het. Als hij niet spoedig maakte van de vier ontslagen te worden, zou zijn geheele waardigheid, die niet weinig gesteund werd door het donkere hok, gevaar loopen.

„Weet je wat!” zei hij, en hij trok aan zijn dikken snor, om 't gewicht zijner woorden te verdubbelen, „nu laat ik jelui nog vrij, maar 't is voor de laatste maal. Zie ik je nog een keer op dit dorp, en haal je dan weer zulke rare streken uit, dan ga je, hoor, dan ga je, zoowaar als ik de veldwachter hier ben en dan zullen ik en de burgemeester overwegen, wat ons te doen staat.”

Dit zeggende keerde hij zich om. De dorpelingen maakten een opening, waardoor nu de veldwachter met wijde zwaaiingen en groote beenpassen verdween.

De jongens keken de verbaasde dorpelingen, die niet lachen durfden aan, sprongen op de kar, waarop Dries lachend was blijven zitten en voort reed het voertuig de dorpsstraat uit, onder onbehoorlijk lachen van Dries, die de grap onbetaalbaar vond. De jongens telden hun centjes bij elkaar en vonden, dat zestig centen wel de moeite beloonde, die ze zich gegeven hadden.

En dat vond Dries, de knecht, ook, en hij zei, dat hij 't zoo echt mooi vond van de jongens, en dat de weduwe zoo'n goed en zoo'n werkzaam en zoo'n best mensch was.

Dat Dries zoo hoog met de weduwe wegliep, begrepen

de jongens pas heel goed, toen tante hen vertelde, dat 't komende voorjaar die weduwe met Dries in 't huwelijk zou treden.

„Ah, slimmerd!” zeiden de jongens lachend tot Dries, „nu begrijpen we alles. Jij gaat met die weduwe trouwen, daarom vond je, dat wij zoo goed hadden gedaan met voor haar geld te verdienen. Maar, als we 't volgende jaar terugkomen, komen we de centen bij jou terughalen.”

Nu dat vond Dries heel goed.

's Middags na 't eten, dat onder druk gepraat en gelach over de kostelijke grap van dien morgen, verliep, gingen de jongens ook een paar uur schaften.

De bijzondere werkzaamheden, die ze dien morgen hadden verricht, hadden hen moe gemaakt en de hitte, die loom lag op het landschap, had ook het hare gedaan, om de knapen te doen verlangen naar rust.

Dus klommen zij na den maaltijd de ladder op en vleiden zich naast elkaar gerust neer op denzelfden hooizolder, waar ze den eersten nacht zooveel angst hadden doorgestaan.

Maar nu sliepen ze spoedig in en ze ontwaakten niet voor oom lachend zijn hoofd boven 't hooi uitstak en riep: „Wel, langslapers, 't is al bij vier uur, verslaap jelui je weekje op de boerderij?”

De jongens werden wakker, wreven zich de oogert uit en gingen naar de keuken, waar tante, zooals ze lachend zei, al uren met de thee wachtte.

Oom kwam binnen. „Donderdag,” zei hij, hebben we 's avonds boeren-visite, want dan komt de rogge binnen. Dan hebben we feest: de stoppelhaan; als jelui

tenminste een handje helpen. Nu ga ik van avond de boeren en boerinnen uitnoodigen. Heb jelui lust mee te gaan?"

"Ja!" zeiden de jongens, „best oom."

"Maar?" vroeg Jaap, „wat is dat toch stoppelhaan; ik heb dien naam zoo vaak gehoord, wat beteekent die toch."

"Ja," zei oom en hij schoof een stoel bij, „wat zal ik je daarvan zeggen. De landbouwkrant, die wij ook lezen, heeft er al eens over geschreven, maar de „heeren" weten 't zelf niet, geloof ik. Want eerst stond er een stuk in van een zekeren A. — en die lei ons de zaak op zien manier klaar uit; maar de volgende waek schreef een ander, die zich Onderzoeker teekende, dat die A. er ronduit gezegd, niks van wist, en dat hi 'j 't ons is zol vertellen. Maar weer een waek later, toen schreef een derde baoven zien stukken: Hanengekraai, en hi 'j nuumde zich zelf Kukleku en hij schreef, dat hi 'j 't ons nou is gou zol vertellen, want dat die A. en die Onderzoeker er geen van beiden 't rechte van af wisten.

Nou begriep i 'j, wat ik zelf daar wiezer van bun geworden! Maar van alles, wat ik gelaezen heb, hol ik dit veur de waarheid: Als de rogge afgemaaid is, staon de stoppels op 't land, dat 's klaar en dudelijk. En nou zullen ze vroeger een haan hebben geslacht en die hebben opgegaeten. Dat zal alles zun — en zoo is 't woord stoppelhaan gekomen."

"Dan ku 'j die landbouwkrant ook al niet vertrouwen," merkte Hein op.

Oom lachte.

De krant liegt, wat hi 'j kan

En de almenak bedriegt alle man,
zei hij. „Onthold dat maor, jongens."

"Dat zullen wi 'j aan den meester vertellen," zei Frans.

Oom had nog een en ander werk te verrichten, doch stapte, toen het vijfduertje verorberd was, met de jongens weg.

Het was weer een prachtige avond. Nog stond de gouden zon te pralen boven de heuvelkruinen, en ze liet haar gouden gloed stroomen over de veelkleurige omgeving: de donkere bosschen, de roode daken der huizen, het gele koren, het groene gras. Hoog en helder was de hemel, de groote blauwe koepel, die zich als beschermend welfde over den stillen omtrek met zijn vele kleine, met klimop begroeide huizen, die als nestjes zoo veilig daar lagen tusschen 't groen van vele boomen.

"Oom," zei Jaap, „wat is 't hier toch stil en mooi. Veel stiller nog dan op ons stille dorpje."

"Vin je 't niet vervelend hier?" vroeg oom.

"Neen," antwoordde Jaap, „neen, tenminste," liet hij er na een oogenblik zwijgen op volgen, „nu nog niet. Maar altijd hier blijven, altijd..."

Jaap meende, dat oom uit deze woorden zou besluiten, dat Jaap 't niet prettig vond, langer hier te blijven en daarom zweeg hij wederom.

"Vind u 't hier altijd prettig, oom?" vroeg hij daarna, om oom aan 't spreken te krijgen.

Oom keek Jaap even aan, en zei toen ernstig: „zoo lang de lieve God mij 't leven laat, Jaap, hoop ik hier

te wonen, hier op mijn boerderij. Voor niets ter wereld zou ik hier weg kunnen gaan."

"Maar altijd zoo stil, oom," viel Frans in.

"Als 't voorjaar komt," zei oom, „heb ik van den vroege morgen tot den avond hard te arbeiden. Ploegen, zaaien, eggen, wieden — den eenen dag na den ander. En als 't koren rijp is, of 't gras hoog en vol genoeg om te maaien . . ."

"Ja, dat begrijpen we," zei Jaap, „in de lente en den zomer en den herfst hebt u volop werk. Dan behoeft u zich niet te vervelen. Doch als de winter komt, de lange, vervelende, eentonige winter —"

"Ho, wat, baasje, als je hier eens een wintervacantie had doorgebracht, zou je anders praten. De wintertijd is een heerlijke en ook een gezellige tijd. 's Morgens vroeg op, om te dorschen. En als het buiten sneeuwt of regent, als de winterstorm huult over het kale veld, als de lucht grauw is, en het den ganschen dag niet helder wordt, dan staan wij om vijf uur al op onze deel. Het lantaarntje brandt, en met ons drieën slaan wij luchtig de vlegels. En als het half zeven is en wij menig bed hebben afgedorscht, heeft de meid de thee klaar. En jonge, dan smaakt zoo'n kopje zoo lekker en de boterham er bij glijdt als ham naar binnen. En 's avonds zitten wij om 't vuur, dat knapt en knettert en —"

"Maar weet je wat, aan al die vertelseltjes heb jelui niets; als je weten wilt, hoe 't hier gaat, kom dan de eerste Kerstvacantie maar bij ons op de boerderij. Dan kun je zelf zien, wat we doen en zelf ondervinden, hoe we hier dan leven, dan kun je zelf zeggen, of het

vervelend is op onze boerderij. Zou je wel eens willen komen?"

"Nou oom, graag. Zoo'n winterweek wou ik toch ook wel eens graag hier zijn, en als mijn vrienden —"

"O, ja, jelui mogen alle vier komen, als je wilt, maar, beloof nog maar niets. Er kan nog zooveel gebeuren voor het winter is. En daarbij, deze week is nog niet om, misschien verveel jelui je nog zdo, dat je geen lust hebt eenige winterdagen hier door te brengen."

"O, vast, graag," riepen de jongens.

"Dan blijft dat afgesproken," zei oom, „als de Kerstvacantie in 't land is, zien we je weer."

Zoo pratende, waren ze verscheidene, zich door de landerijen heenkronkelende voetpaden, afgewandeld en dicht bij de boerderij van Bles gekomen.

"Die zullen we 't eerst maar eens opzoeken," zei oom. Hij opende het hek en stapte, door de jongens gevolgd, het erf op.

De hond sloeg aan. Boer Bles kwam voor de deur, de duimen in de armsopeningen van zijn vest.

"Zoo buurman," zei hij al van verre, „kom d'r in. De vrouw heeft de koffie klaar. 'n Mooi weertje, hè!"

Oom schudde boer Bles de hand, zeggende: „Ik breng de jongens maar mee, ze willen wel eens graag er mee uit lopen."

"Flinke boeren," zei boer Bles vroolijk, terwijl een genoeglijk lachje zijn dik, blozend gezicht met de dubbele onderkin verhelderde, flinke boeren. Als de mijne was blijven leven, hè, buurman."

„Ja," zei oom en schudde het hoofd.

Boer Bles schoof zijn pet wat recht, mompelde iets, dat de jongens niet verstonden en ging toen de bezoekers voor, de keuken in.

„Hij heeft een paar jaar geleden zijn zoon verloren,” fluisterde oom den jongens in 't oor. „Een flinke jongen van twaalf jaar.”

Ze waren nu in de keuken en namen plaats op de stoelen, door de boerin reeds gereed gezet.

„Koffie, buurman?” vroeg de boerin.

„Graag,” zei oom.

Aan de jongens vroeg vrouw Bles niets, maar schonk ook voor ieder van hen een grooten, rooden kop vol in en legde een koekje, dat ze een plesken noemde, op ieder schoteltje.

De boeren spraken druk over den oogst en allerlei zaken, die de jongens geen belang inboezemden. Deze vergenoegden zich met eens rond te kijken en hun oog viel op een zwaar en breed kabinet, dat op zijn vier groote, dikke, kogelpooten meer dan de helft van den zijwand van het vertrek besloeg.

„Ja, dat is een baas, hè,” zei tante, die zeer ingenomen bleek met de bewondering der jongens voor haar lievelingsmeubel.

„Nou!” zei Jaap, „wat een onmenselijk bakbeest.”

„He, wat!” zei de vrouw, die in haar ijdele boerinnentrots gekrenkt was, „een bakbeest, zeg je. Het mooiste kabinet van de heele buurt.”

„Ja, ik bedoel ook maar,” antwoordde Jaap, die een kleur kreeg, „dat hij zoo groot is, zoo heel groot. Maar ik vind hem wel mooi.”

„Ja, ja,” zei de boerin toen weer heel goedig, „dat begrijp ik ook wel. Zoo groot en zoo mooi zie je ze maar zelden, hoor. Weet je, wat hij waard is?”

Jaap schudde ontkennend het hoofd.

„Nou, maar zeg, daar praten we nu over. Zeg eens buurman, weet je van die zaak van gisteren?”

„Neen,” zei oom, wat was dat?”

„Wat dat was!” riep vrouw Bles uit.

„Ja, dat was wat,” riep Bles er tusschen, „laat mijn vrouw je dat eens vertellen.”

„Nou, je moet begrijpen, 't is zoo omstreeks twee uur, mijn man deed net zijn middagdutje, ik zat hier zoo wat te soezelen op een stoel, toen er geklopt werd op de deur. Ik schrok er van, dat begrijp je. En voor ik goed en wel mijn oogen open heb, staat er een groote vent vlak voor mijn neus, of een vent mag ik niet zeggen, 't was rechtevoort een mijnheer: een boord om, een snor, een hoed op en een lange jas aan. Kasjeweel een mijnheer, dat zeg ik je.

En fijn was 't ie ook, heel fijn. Hij nam zijn hoed af, toen hij daar stond bij de tafel. Heel fijn, zie je.

„Juffrouw,” zei hij toen, „ik ben zoo vrij eens bij je binnen te lopen.”

„Wacht even,” zei ik, want je moet toch altijd voorzichtig zijn, „ik zal even mijn man roepen.”

„O, uw man doet zeker een middagslaapje,” zei hij, „laat hem maar liggen, ik kan de zaak wel met u bespreken.”

„Maar ik had hem nodig, dat begrijp je. Ik riep Bles in der haast.”

Nou mijn man was dadelijk bij de hand en toen

mijn man bij hem was, zei hij: „Mijnheer, ik kom eens oploopen. Ik hoorde toevallig, dat je zoo'n groot kabinet hebt. Nou, 't is een baas, dat zeg ik. Het ding staat je zeker in den weg?”

Wat werd ik toen kwaad. Zoo fijn ben je ook niet, dacht ik toen. Maar ik gaf hem voor vier cent terug.

„Dat ding,” zei ik, „dat ding staat me niet in den weg, heelemaal niet. En als hij niet gauw uit een

anderen hoek was geschoten, had ik gezegd:

„Jij staat me eerder in den weg dan dat ding. Maar hij werd weer heel fijn.”

„Neen, juffrouw,” zei hij, „zoo moet u dat nu niet opnemen. 't Is maar zoo een manier van zeggen, dat begrijpt u.”

Nou, toen was 't weer in orde, en toen bleek het gauw, dat hij 't kabinet wou koopen.

„Hij begon met honderd gulden,” maar ik lachte hem uit.

„k Heb er zelf te met tweehonderd voor betaald,” zei ik hem.

Nou, toen lachte hij ook, en bood in eens vierhonderd gulden, als ik de zes bordjes daar op den schoorsteen er bij wou geven.

Maar ik had hem noodig, en toen ging hij zoover opbieden tot —

„Wat raad je, buurman?”

„Ik durf niet te raden,” zei oom.

„Nou, kort en goed, tot zeven honderd vijftig gulden, maar ik bedankte hem. Als 't jou zooveel waard is, zul je er zeker nog aan weten te verdienen, dacht ik. En ik liet hem stil gaan. Maar hij heeft zijn kaartje achtergelaten. Als u 't soms kwijt wil, zei hij, bericht mij dan en ik kom.

Hier is het papiertje, ging vrouw Bles verder, het kaartje van den schoorsteen nemende en ze las:

E. MILÉ,
in antiquiteiten.
ARNHEM. Steenstraat.

„Zeven honderd vijftig gulden!”

De jongens wisten niet, wat ze hoorden en hun oogen bleven rusten op het groote meubelstuk, de trots van vrouw Bles.

„Ik had het verkocht,” zei oom.

Doch de vrouw maakte een beslissend handgebaar.

„Verkoopen, nooit,” zei ze. „Wie heeft er zoo'n mooi stuk in zijn huis! Niemand in de heele buurt. En daarbij, 't zou je 't geluk kosten, vast en zeker. 't Is een erstuk, dat zoo oud is als de heele familie.”

„Ouder,” bevestigde haar man, „vast ouder.”

Oom bracht het gesprek nu op de aanstaande Stoppelhaan, en noodigde Bles en de vrouw uit dien avond op ooms boerderij te komen, en beiden namen de uitnoodiging gaarne aan.

„Wij zullen comédie spelen,” zei Jaap.

„Dat wil ik hooren,” zei Bles, „’t is de eerste maal niet, dat ik zoo iets hoor. Jaren geleden, toen ik nog op de boerderij van mijn vader woonde, niet ver van Groningen, gingen we daar wel eens naar de comédie. ’k Was er een groote liefhebber van, en een kenner, hoor. We hadden bij ons op het dorp ook zoo iets, een rederijkers-kamer. Ik heb je d'r wel eens van verteld. Daar werden mooie stukken voorgedragen. Ik was zooveel als de eerste, zie je. Ja, ik kon het vrij best, al zeg ik het zelf. ’k Vergeet anders nooit, — je kunt er aardige dingen opdoen, — maar ik vergeet nooit, dat Harmen — boer voor ’t eerst naar de comédie in Groningen ging. Hij ging alleen. Nog nooit was hij er geweest en alleen wilde hij het wonder zien. Maar hoe dat afliep, vergeet ik nooit. Hij er heen; hij was de eerste. De zaal was nog leeg, maar die liep langzamerhand vol. Toen hij een tijdlang rondgegaapt had, begon de muziek te spelen. Wat later ging ’t scherm op; de comédie begon. Maar wat deed onze Harmen — boer? Na vijf minuten was hij de zaal uit en den weg op. Op ’t dorp teruggekeerd, zei hij: „Neen, dat doe ik nooit weer. Die muziek, dat ging, die beviel me. Maar op dien zolder — hij bedoelde het tooneel — beviel ’t me niets. Daar begonnen ze me allerlei familiezaken en familiegeheimen te vertellen. En daar moet ik niets van hebben; ik heb aan mijn eigen familiedingen meer dan genoeg.”

„Ook een slimmerd!” zei Frans.

„Nou,” zei Jaap.

„En maar goed, dat hij op onzen Stoppelhaan niet

komt, want hij liet alles in den steek, als de jongens hun comediespel begonnen. Maar kom, jongens, we moeten nog meer menschen vragen. Allo.”

Oom stond op en na Bles en diens vrouw goedendag gezegd te hebben, verlieten ze de hoeve.

Na boer Haverkamp, kwam boer Verkerk aan de beurt. Diens boerderij stond aan de overzijde van een groote wei, die door veel sloten doorsneden werd.

„Jongens,” zei oom, „kun je goed slootje springen?”

„Best,” klonk ’t antwoord.

„Dan gaan we de wei door, dat is veel korter, dan wanneer we den landweg volgen, die er om heen loopt.

Oom en de jongens klommen het hek over en liepen de wei in.

„Daar is de eerste,” zei oom. „Allo, jongens, een aanloopje. Eèn — twee — drie —”

„Rrrrt —” stoven oom en de jongens vooruit en met een hoera! kwamen ze aan de overzijde van de sloot terecht.

„Dat is er eèn,” zei oom, „maar er zijn er vijf. Vier blijven er nog over en die derde is een heel breede.”

Het was, zooals oom gezegd had; de derde sloot was geen kind, om zoo maar eens over te stappen.

„Fransje, Fransje,” waarschuwde oom, „jij, dikkertje, moogt wel oppassen. Ik zie je nog een nat pak halen.”

Doch Fransje lachte. Oom, erg bezorgd, stelde Frans voor, gezamenlijk, naast elkaar te springen, dan kan ik je, zei oom, nog een duwtje geven, als je niet aan de overzij komt.

Dus sprongen Frans en oom naast elkaar. Een flinke aanloop — een sprong —

Hoera! riep dik Fransje en onderwijl zag hij uit naar oom, dien hij echter vergeefs naast zich zocht, doch spoedig achter zich vond, midden in de sloot.

Eerst schrok Frans, doch daar oom spoedig uit de sloot te voorschijn was gekrabbeld, schoot hij in luid lachen uit.

„Oom, oom, die is goed,” riep hij. „Hier staat nu het dikkertje en daar komt de dunne oom te voorschijn kruipen. Hi — hi — hi —”

„Prr” blies oom en schudde zich het water uit broek en buis.

De twee andere jongens hadden inmiddels den sprong al gemaakt en stonden nu naast oom, eveneens proestend van lachen.

„Lach je, vlegels,” dreigde oom.

„’t Is leuk, ’t is leuk,” juichte Jaap, „o oom, wat is

dat leuk, zoo’n groote, lange kerel in zoo’n kleine sloot. Maar nu, loopen oom, loopen, wat je kunt, anders wordt je ziek. Je weet, wat tante met ons heeft gedaan. En niet tegenpruttelen, hoor. Jongens, pak aan, oom moet loopen.”

En daar pakten de vier jongens oom beet, drie van voren, een van achteren, en daar werd oom geduwd en getrokken door de wei.

De jongens schaterden van de pret, en oom lachte mee.

Behouden kwamen ze aan de andere zijde der wei aan en werd boer Verkerk bezocht.

De jongens hielden oom natuurlijk hier en ook bij de andere boeren hartelijk voor ’t lapje, doch daar kon oom heel goed tegen.

Het was al laat in den avond, toen oom en de jongens huiswaarts keerden.

HOOFDSTUK V.

Waarom ze Frans voor dief scholden, en de stier met lang-gereken hals loeide. — Een stille begaoven, en een hevig onweer met een verschrikkelijk gevolg.

Het was al laat den volgenden morgen, bij achten reeds — toen Frans wakker werd, zijn oogen uitwreef, zich oprichtte „en fu — fu” blies, van wege de warmte. Jaap lag nog te slapen en meewarig keek Frans op hem neer, zooals hij daar lag, nat van 't zweet.

„Nou,” dacht Frans, „een knappe jonge, die mij vandaag er uit krijgt, 't schijnt met den dag warmer te worden. Ik blijf tenminste binnen, mompelde hij, voorzichtig, zonder eenig gedruisch te maken, uit 't bed stappende, op den vloer.

Hij gluurde in 't ledikant der beide andere jongens, Jan en Hein, en bemerkte, dat ook zij nog sliepen.

„Wacht!” schoot hem te binnen, „een aardigheid moet ik met hen hebben; ze hebben mij een kalf als gezelschap gegeven, ik ga de deel op en zal hen den grooten stier op 't dak sturen; wacht maar!”

Gezwind, doch zonder eenig rumoer te maken, trok Frans broek en kousen aan en liep heen.

In de keuken kwam hij tante tegen.

„Zoo langslaper!” zei deze, „waar zijn je vrienden?” „O, die slapen nog,” antwoordde Frans, „ik wil een grap met hen hebben; ze hebben mij eergisteren immers 't kalf op mijn bed gezet, ik zal ze den heelen stier sturen.”

„Ha — ha — ha!” lachte tante, „dat zul je wel laten; maar ga maar eens gauw de deel op, daar zul je wat anders zien.”

„Wat?” vroeg Frans nog, maar tante beduidde met een handbeweging, dat Frans maar zelf moest gaan kijken.

Frans ging daar heen, nieuwsgierig te weten, wat daar nu wel voor bijzonders te zien mocht zijn.

Doch, op de deel gekomen, zag hij niets, wat zijn aandacht trok. De stier stond er niet; de dubbele deuren stonden wijd open en pikkend of tokkend liepen kippen binnen, en een enkele kalkoen.

Frans keek rond — niets bizonders.

Juist wilde hij zich omkeeren en tante bedanken voor haar voor de-gek-houwerij, toen deze zelf op de deel verscheen en vroeg: „Niets gezien?”

„Ja,” antwoordde Frans, „kippen en nog eens kippen en niet eens den stier.”

„Die is buiten en moet mee naar de slaapkamer, niet waar,” vulde tante lachend aan. „Jonge, kijk daar eens in 't varkenshok, dan zul je wat anders zien. Maar voorzichtig, laat niemand schrikken.”

Frans, geloovende, dat tante hem beet wilde nemen, bleef, wantrouwend de boerin aanziende, staan.

„Ik fop je niet,” zei de laatste, „ga eens kijken.

„Als ze me fopt,” dacht Frans, „'k verlies er niks bij,” en daarom stapte hij de deel over op 't hok aan.

Lachend bleef de boerin staan op de stoep tusschen deel en gang.

Frans naderde het hok en dicht bij gekomen, keek hij nog even achterom naar de boerin, vermoedende, dat deze hem voor den gek hield.

Maar zij legde den vinger op haar mond, als om Frans te beduiden, dat hij zwijgen moest. Toen keek Frans in het hok en wat zag hij daar?

Daar lag op helder blank stroo het groote zware varken, rustig te slapen op zijn rechterzijde.

Tegen hem aan, over elkaar en dicht tegen elkander aan, lagen een hoopje jonge biggetjes, blanke, witte diertjes, sommige met kleine, zwarte vlekjes op 't heldere lijf. Die lagen daar als op een kluitje, hun kleine snuitjes weg tusschen de warme, roode lijfjes hunner naast of voor hen liggende broertjes en zusjes.

En op den linkerschouder van het groote rustige moeder-dier, daar lag het hoofd van Hannes, den knecht. Die lag daar ook lang uit op het stroo, en hij liet zijn hoofd rusten op de groote, slapende zeug.

Frans zei niets.

Het boeide hem, wat hij daar zag!

Dat stille, groote dier daar, zoo kalm, zoo vredig slapende met zijn kroost vlak tegen zich aan, even opgelicht den linker achterpoot, om zijn kinderen dicht tegen zich aan te voelen en hen des te inniger te kunnen warmen, — en dan de goedige Hannes daar slapend bij, zijn hoofd steunend op het dier.

Plotseling voelde Frans een groote ontroering in zich!

Wat had toch gemaakt, dat dat varken nu zoo goedwee,

zoo stil, zoo goedig daar neerlag, datzelfde beest, dat zoo luid en rumoerig schreeuwde, in scherp-snijdende huiltönen als 't etenstijd was, en zat gegeten, lui en loom en vadzig neerlag te ronken? Wat had toch gemaakt, dat dat beest geheel veranderd was nu! Dat moest gekomen zijn, nu het zich moeder wist, moeder van al dat zwakke leven, dat hij koesterde met groote teederheid.

Nooit had Frans gevoeld, dat de dieren ook lief hebben, nooit geweten, dat moederliefde ook innig zich uiten kan bij het dier.

En hij bleef nog even staan — en vond het zelf gek, dat hij nu aan zijn eigen moeder dacht.

„Hoe vin je dat?” vroeg de boerin, toen hij teruggekeerd was op de stoep, waar nog altijd de vrouw stond.

„Mooi,” zei Frans.

„Dertien, een aardig getal,” zei de boerin, „de biggen zijn duur nu; we kunnen er een aardig centje van maken. Maar zeg, zijn de andere jongens nog niet wakker?”

„Ik geloof het niet,” antwoordde Frans, die nu ineens op andere gedachten was gekomen. „Ik wou ze een poets bakken; ze hebben mij eergisteren het kalf op 't bed gezet —”

„En nu wou jij den stier naar hen toe brengen, ga je gang.”

„Ja — dat kan nu niet,” zei Frans, en hij dacht er in 't geheel niet over een paar biggetjes mee te nemen.

„Weet u niet een leuke grap?”

„Ik! Nee — ik niet,” zei de boerin, „maar 't brood staat klaar. Trek ze maar 't bed uit.”

„Ik zal ze halen,” beloofde Frans en hij liep heen en ging recht de slaapkamer in, waar alles nog rustig was.

Daar stond hij en hij keek beurtelings naar 't eene en dan weer naar 't andere bed, en peinsde op een poets.

Maar die zou misschien niet gekomen zijn, als daar niet zijn oog gevallen was op Jaaps broek, die over een stoel bengelde.

„Gevonden,” dacht Frans en voorzichtig nam hij broeken en jassen en vesten en kousen der vrienden op, en bracht alles over zijn eenen arm de slaapkamer uit en de keuken in.

„Wat ga je nou doen?” vroeg de boerin.

„Die zaak opbergen,” antwoordde Frans, „ze hebben mij een poets gebakken, nu is 't hun beurt. Maar, als ze wakker worden en u om goed komen vragen, moet u hen niks geven.”

„Dat zal ik niet,” beloofde de boerin.

„Niets geven,” drong Frans, „niets hoor. Geen jas of geen broek, heelemaal niets.”

„Stop dan al 't andere goed, dat op 't kamertje van de knechts ligt, ook weg, zei de boerin, „en berg alles maar in de leege haverkist.”

Frans vlug met 't goed naar de deel.

De deksel van de haverkist op te lichten en de kleeren in te gooien, was 't werk van een oogenblik.

Toen vlug den zolder op, de andere kleeren, die al twee keer dienst hadden gedaan naar beneden gedragen en ze op 't andere goed gegoooid!

De deksel dicht — flap! daar zat Frans' geheim!

„Tante,” zei hij, toen hij in de keuken was terug-

gekeerd, „tante, nou moet u me helpen, hoor. Je moet niets zeggen, en als ze om d'r kleeren vragen, niets verklappen.”

„Dat zal ik niet,” beloofde tante, en als mijn man of een van de jongens 't goed zien, zal ik hun vertellen, waarom 't daar ligt. Is dat goed?”

„Best, tante.”

„Eet nu maar gauw je boterhammen.”

Frans nam 't brood, dat op een der bordjes lag, in zijn handen en zei: „Ik ga 't buiten opeten; buiten voor 't raam, want als ze wakker worden, wil ik die gezichten zien.”

„Goed,” zei tante, „maar het raam zit wat hoog, zoo kun je er niet door kijken.”

„Dan neem ik een stoel mee,” zei Frans en hij pakte een der stoelen, die om de tafel stonden, op en liep er mee naar buiten.

En op den stoel voor 't raam ging hij staan, zijn boterhammen in beide handen.

Jaap was juist wakker geworden.

Eerst had hij Frans, zijn slaapkameraad gemist, en toen zijn kleeren en hij begreep dadelijk dat Frans hem en de twee nog slapende vrienden een poets bakte.

„Drommels,” dacht Jaap, „die is goed, hoe krijgen we onze kleeren terug. Maar wacht! Frans een poets met ons drieën, ik met die twee slaapkoppen.”

En plotseling sprong hij uit zijn bed, wierp een stoel, vlak voor 't ledikant der vrienden, onderstboven en begon te schreeuwen, zoo hard hij kon: „Dieven! Dieven!”

De twee vrienden door 't onheil-geschreeuw wakker geschrikt, wilden juist overeindkomen, maar toen sprong Jaap, alsof de dieven in levenden lijve hem op de hielen zaten, 't bed der beide jongens in, boven op Jan, die weer achterover rolde en zoo voorover op Heins buik.

„Jaap, Jaap!” gilden de twee, „wat — wat is er?”

„O, o, dieven, dieven!” schreeuwde Jaap en hij kroop over de beide jongens heen naar den buitenhoek van 't bed.

„Waar, waar?” schreeuwden de jongens, weer overeind gekrabbeld, en Jaap nakruipend, „waar, waar dan toch?”

Eensklaps barstte Jaap in een gemaakt huilen uit.

„Ze hebben alles meegenomen, alles,” riep hij op een huil-toon, „onze kleeren weg en Fransje weg, de heele Frans weg.”

Voor de jongens, nog half verbluft en verschikt, wat konden zeggen of vragen, klonk buiten bij 't raam een luid gelach.

't Was 't gelach van Frans, die alles had gezien en begrepen.

De twee ontwaakte vrienden kwamen nu tot 't begrijpen van den toestand en achter de opstaande beddeplank heenglurende, schudden ze Frans hun vuisten toe.

„Ja, nu begrijpen we 't,” zei Hein, zijn buik wrijvende, „daar staat de dief. Maar zeg, Jaap, je bent daar leelijk op mijn buik gevallen.”

„Dat is minder,” antwoordde Jaap, „maar zeg, hoe

pakken wij hem daar buiten en hoe krijgen we onze kleeren terug. Kom nu, 't bed uit, dan zullen we eens met hem praten.”

De vrienden sprongen op den vloer, en gingen dicht voor 't raam staan, waarachter Frans met zijn bolle wangen, waartusschen een paar groote happen brood zaten, stond te smullen en te lachen.

„Dief,” riep Jaap, „geef onze kleeren.”

„Boontje komt om zijn loontje,” lachte Frans.

„Dief!” riepen alle drie, „geef op onze kleeren.”

„Nee — meneeren,” dichtte de lachende Frans achter de ruit, „kom jelui maar buiten; de boterham smaakt goed. Kom dan, kom dan. Durf je niet? Hi, hi, hi, met hun drieën en ze durven niet. Blijf dan maar binnen vandaag. 't Is toch veel te warm om drukte te maken. Kruip maar weer in bed. Dag!”

De drie vrienden dreigden en schreeuwden, maar voelden zich machteloos tegen dien akeligen plaaggeest.

„Roep 't kalfje maar, hi — hi — hi!” lachte Frans, „wil jelui 't hebben? Goed gezelschap, hoor!”

De drie jongens binnen zwegen, en keken elkander heel sip aan.

„Wat moeten we beginnen?” fluisterde Jan.

„Ja,” zei Hein, „ik weet 't niet.”

„Ik wel,” riep Jaap eensklaps, „jongens, ik zal 't hem nog een keer vragen, en als hij de kleeren niet geeft, ik vlieg naar buiten.”

„En — je hebt geen broek aan,” lachte Hein.

„Kan me niet schelen, dan zonder broek,” beweerde Jaap en zich vlak voor 't raampje plaatste, waarachter

Frans nog altijd smulde en lachte, vroeg hij: „Geef je onze kleeren niet?”

„Nee,” antwoordde Frans, „morgenvroeg.”

„Geef je ze niet?”

„Niet!”

„Frans, ik pak je,” dreigde Jaap.

„Je durft en je kunt niet — geen broek aan,” plaagde Frans.

„Durf ik niet?”

„Nee — niet — hi — hi — hi. Geen broek aan.”

„Dan pak ik je zonder broek.”

„Dat durf je niet.”

„Dat zul je zien,” riep Jaap en zonder zich te bedenken, vloog hij 't kamertje uit, de keuken door en de gang in.

Maar om den hoek, op de deel, daar vloog hij in zijn vaart tegen een varken aan, dat losgeraakt was, doordat de deur open stond, en zoo lang als hij was, rolde Jaap over de deel.

't Varken stoof schreeuwend weg.

„Beest!” bromde Jaap, overeind springende.

Hannes, uit 't varkenshok glurende, proestte van 't lachen.

Tante, die juist van 't erf kwam, zag 't spektakel en schoot in lachen uit.

„Jaap — Jaap —” riep ze, „wat doe je, je — je hebt geen broek aan, jonge.”

„Kan me niet schelen,” antwoordde Jaap, die ondanks zijn vrij onzachten val, zijn lachen niet laten kon, „kan me niet schelen, ik wil Frans pakken.”

En met zijn lange, bloote beenen vloog hij verder. Het dunne, witte hemd fladderde om zijn vlugge beenen heen.

Het erf liep hij op.

Daar kwamen op de kar oom en Dries aan.

„Hei!” riepen deze, niets begrijpende van wat daar nu gebeurde. „Hei Jaap, wat is er?”

Maar Jaap antwoordde niet; het erf vloog hij over en den hoek om. In een wip was hij over 't hek, dat 't erf van de wei scheidde, en toen hij Frans in 't oog kreeg, die afwachting in 't midden der wei stond te kijken, vloog hij in zijn fladderend hemd hem na. De jongens achter 't ruitje stikten haast van 't lachen, schreeuwden van de pret en sloegen van louter opgewondenheid bijna 't raam stuk.

Dat was weer een wedloop. Frans liep, wat hij kon; de wei kon hij niet uit, of hij moest over het hek heen of over de te breede sloot.

De troep kippen vloog luid kakelende met uitslaande vleugels weg, toen Jaap tusschen hen in vloog.

De stier, die met een touw aan een der vruchtboomen was vastgebonden, staarde zijn van woede blikkerende oogen uit en rukte aan het touw en loeide met een heeschen keelschreeuw.

Oom, Dries en tante waren inmiddels aan 't hek gekomen en ze lachten, dat ze schudden om 't komieke gezicht. Hannes stond door 't kleine raampje van

't varkenshok het spektakel aan te staren. Eindelijk, na lang rondloopen, in een eindloozen cirkel, had Jaap Frans te pakken.

En Frans kon zich niet verweren, die moest zoo lachen om den broekloozen Jaap met de lange, bloote beenen, dat hij machteloos lag te lachen in 't gras.

En Jaap zelf hijgde, maar lachte ook.

Boven op Frans zat hij, en hield hem stevig vast. „Geef je op de kleeren!” vroeg hij dreigend.

Frans lachte, en riep door zijn schateren heen: „Nee, nee, nee!”

„Niet?” vroeg Jaap, „dan trek ik jou uit,” en reeds pakte hij zijn jasmouwen beet.

„Ik bijt je in je bloote beenen, als je 't doet!” schreeuwde Frans.

„Kan me niet schelen,” verzekerde Jaap, „als je onze kleeren niet geeft, ik trek je tot op 't hemd uit!”

En hij voegde de daad bij 't woord en trok den lachenden Frans, die tot tegenweren niet in staat was, de jas uit.

Frans, begrijpende, dat 't meenens was, koos de verstandigste partij, want hij wilde toch niet graag in zijn hemd de wei over, vlak naast de drie lachende mensen.

„In de haverkist ligt je goed,” riep hij.

„Kun je wel zeggen,” zei Jaap, „mee hoor, en haal 't er uit.”

Frans sprong op.

„Mee,” riep Jaap en hij hield Frans bij den kraag „en hard loopen. Denk je, dat ik voor mijn plezier hier voor spot loop van die daar.”

Dit zeggende, wees hij op den stier, die met lang uitgerekten hals, stond te loeien.

Hard liepen Jaap en Frans nu de wei over, klommen over 't hek, waarbij oom, tante en Dries nog stonden en een minuut later hadden ze 't goed uit de haverkist opgehaald.

En dat sjouwden Jaap en Frans naar de slaapkamer, waar de twee vrienden hen echter lachend opwachten.

„Nou moesten we hem uitkleeden, Jaap,” zei Hein lachend, en ook hem in zijn hemd de wei injagen.

„Tot spot voor mijnheer, den stier,” voegde Jaap er lachend bij. „Maar, zeg, maak voort, gauw je goed aan, ik heb honger en in de keuken staat 't eten te wachten, en een knappe jongen, die mij vandaag weer aan het draven krijgt! Pu! is dat zweeten.”

En Jaap wischte zich met zijn zakdoek 't zweet af, dat droop van zijn gezicht.

„Nou, en ik loop ook niet meer,” verzekerde Frans, die amechtig achteraan op 't kermisbed was gaan liggen, „is dat een hitte!”

Dien morgen bleven de jongens stil op de boerderij. Met graagte dronken ze de frissche karnemelk op 't koele waschhuis, waar Dientje de vaten waschte en de melk zeefde en in platte, tinnen vaten zette, „om dik te worden,” zooals ze zei.

Ook waren ze veel bij tante in de groote keuken of ze lagen languit op de deel, of stonden in 't hok bij Hannes. Maar naar buiten, waar de laaie zonnehitte als gloeiend goud neerdaverde over akkers en weiden, gingen ze niet.

Na den maaltijd deden de knechts hun middagdutje;

't was hun gewone schoftuur en daar ze 's morgens vroeg op geweest waren, en ze de hitte ondragelijk vonden, gingen ze naar hun kamertje om wat te slapen. Oom zou wel eens in 't hok kijken, had hij gezegd. De boerin dutte in den luiestoel in de keuken; Dientje alleen was ijverig bezig op 't washuis en de vaten en emmers rinkinkten onder haar bedrijvige handen.

De jongens lagen of zaten op de deel en keken half dommeland over de gele korenakkers en bloeiende aardappelvelden achter het erf, die daar machteloos neerlagen onder de brandende zonnehitte.

Oom kwam bij hen zitten, de pijp in den mond.

De kippen lagen loom neer in 't heete zand, hun pooten onder hun lichamen, te lusteloos om hun voedsel te zoeken in zoo'n warmte.

De hond lag met wijd uitgerekten hals in de schaduw van de wagenschuur — en knipte droomerig met de vakerige oogen.

„Warmpjes, warmpjes,” zuchtte de boer, „en geen aasje wind.”

Wel mocht oom het zeggen.

Hoog stond aan den strak blauwen hemel de zon, en ze deed haar verblindend licht trillen over de gele korenvelden en bloeiende aardappelakkers, en hel schitterde het tegen de hooge witte kloostermuren, die daar scherp afgeteekend stonden tegen de blauwe lucht.

Oom rookte zijn pijpje, maar hij dutte half en keek lodderig naar de stille jongens, en wischte zich 't zweet af en zei zuchtend:

„Warmpjes, warmpjes! Je weet niet, waar je 't zoeken

moet,” en hij wierp zich weer wat opzij en dan weer wat naar achteren, rusteloos zoekend naar wat afkoeling.

Eindelijk — sliep hij in, de dikke pijp met de zware kop hing zwaarmoedig naar beneden. De jongens soesden.

De kippen lagen stil, een enkele liep suf pikkend rond; de haan gooide niet zijn nijldige ku-ke-klu's door de zwoele stilte — de varkens in de stallen ronkten zacht — de stier lag stil, in zijn stal teruggebracht. En zoo soesde en dutte de gansche boerderij — alleen de rusteloze, bedrijvige meid rinkinkte met het vaatwerk.

En zoo soesden allen door tot twee uur.

Toen riep de boerin, die reeds een half uur wakker was met een doordringende wekstem:

„Thee, thee!”

De boer en de jongens werden wakker en stonden op; de eerste riep even de knechts en een oogenblik later zaten allen in de keuken.

Op de tafel dampten eenige kopjes thee.

Dientje kwam binnen, 't jak van boven open, de dampende, roode armen langs 't lichaam.

„Meid!” riep oom, „heb je 't niet warm!”

„Och, wat!” spotte de meid, „hoe harder je werkt, hoe minder je de warmte voelt.”

En ze nam haar kopje thee en bracht het naar haar glimmende gezicht.

De thee was op.

„Wat doen jelui?” vroeg oom.

„Niets!” antwoordde Jaap voor de vrienden mee, „niets, liggen, soezen, slapen.”

„Een goed werk,” lachte Dries.

„Ga de put in!” schertste Hannes, „daar is 't nou goed.”
 „Pas maar op,” waarschuwde tante, „als je weer nat thuis komt! Je weet het!”

„Geen nood tante!” verzekerde Frans, „we komen de boerderij niet af.”

„Komt jongens, aan den slag,” zei oom, opspringende, „vooruit.”

Allen stonden op, de vrienden ook.

„Wat ligt daar zoo te kreunen?” vroeg Hein, toen de jongens op de deel waren, „hoor eens wat een gesteun in dat hok daar naast de zeug.

De jongens gingen kijken, maar pas hadden ze een blik in het hok geworpen, of ze schreeuwden „oom, oom, kom eens kijken, oom, dat varken doet zoo raar.”

Oom, de knechts, tante en Dientje kwamen toeschieten.

Oom zag dadelijk, dat 't mis was met het dier.

„Ziek!” zei hij, „Dries, loop gauw naar de poet. Wij zullen 't beest onderwijl op de deel zien te krijgen.”

Dries vloog heen en met vereende krachten werd 't varken op de deel getild en getrokken.

Daar lag het stil bevend, met schuddenden kop.

„Haal wat water, Hannes!” beval oom.

Hannes liep heen, maar kwam spoedig met 't gevraagde terug.

Oom sprenkelde het dier wat water op den kop. Nu sprong het op, liep een paar passen weg, bleef echter weer staan, schudde rusteloos den kop, en viel toen met een smak weer neer op den leemen deel.

Tante, Dientje en Hannes, die een dergelijk geval al meer hadden bijgewoond, zeiden niet veel.

„Die gaat er mee,” was alles, wat tante gezegd had, „'t is zonde.”

„Wie haalt Dries op, oom?” vroeg Jaap. „Je zei daarnet de poet, wie is dat?”

„O — dat is zooveel als onze veearts, begrijp je; ze noemen hem de poet, een scheldnaam, denk er om.”

Een oogenblik later kwam de man, die oom de poet had genoemd; een klein krom kereltje, met lange haren en een ruigen baard.

Hij zag 't beest nauw liggen of hij zei:

„Stille begaoven, niks an te doen. Rustig laoten liggen; van de wermte; 'k zal een drankje klaarmaken; giet um daarvan maor een laepel elk uur in de kael. Stille begaoven; daar heur i'j meer van met de wermte.”

„As hi 'j toch dood mot, baas,” zei Dries, „dan zol ik zeggen, slacht 'm.”

„Slachten!” herhaalde de kwakzalver, „altied gevaorlijk; stille begaoven, 't zit 'm in 't bloed en dan slachten! Maar 'k zal effen een drankje klaor maken, dat wil wel is helpen. Geef 't um om 't uur in.”

De kwakzalver liep met Dries heen.

De laatste was spoedig terug met een groote flesch, vol met een roodachtige vloeistof.

Oom goot een lepel vol, Dries hield 't varken een brok brood voor en toen het hapte, goot oom handig de lepel vol in zijn bek.

Toen kreeg 't beest het brok brood toe.

„Hij eet nog,” zei oom, misschien loopt alles nog goed af. Laten we hem rustig laten liggen of loopen, wat hij wil. Kwaad kan hij in elk geval hier niet. De jongens blijven toch bij honk, ze zullen wel eens kijken.”

„Goed,” beloofden de vrienden — en toen gingen de boerenmensen weer aan hun arbeid.

De jongens bleven wat op de deel, gingen eens liggen, stonden weer op, snoepten bij tusschenpoozen nog een glas frissche karnemelk, maar hielpen toch, ondanks de schroeiende hitte, Hannes bij 't uitmesten van de varkenshokken, al was dit ook een zwaren arbeid. En Hannes vond ze allen aardige en goeie jongens.

Tegen den avond, toen 't boerengezin gereed was met den arbeid, was 't varken, dat trouw elk uur zijn „lepel” had ingenomen, weer klaar.

„Zou 't door het drankje van de poet komen?” vroeg Jaap.

Oom lachte. „Dat weet ik niet,” zei hij.

Op tante's voorstel gingen allen, om wat bij te komen, op de bank of op door de jongens aangebrachte stoelen zitten tegen den buitenmuur — blij dat die heete dag voorbij was — en daar bleven ze den heelen avond zitten. 't Was nu bij negen uur. De zon was bloedrood ondergegaan en haar laatste stralen vergulden nog de verre heuvelkruinen. Langzaam echter vervloede 't goud aan den gezichteinder en nu welfde zich een diep donker blauwe hemel boven 't landschap, dat daar lag als één breed effen veld van rust.

In de verte het dorpje met hier en daar een lichtje; vlak voor hen, wijd uit naar alle zijden, het veld, met een enkele rustige boerenhoeve, en een klein daghuurders-

huisje, met vage zich in den avondschemer verliezende omtrekken. Wit glommen de muren van het hooge klooster links van de hoeve op, even uit boven de ijle olmen.

Een benauwde loomheid lag in de natuur — en de boerenmensen en ook de jongens lagen of zaten daar stil, de ontbloote hoofden achterover tegen den buitenmuur, en ze zeiden alleen bij wijlen, dat 't zoo drukkend was, zoo drukkend en zoo zwoel.

„Daar kan best een schoer kommen,” had Dries al een paar keeren gezegd, „best! Kijk de lucht in de verte begint al te werken.”

Dries had goed gezien.

Daar schoof langzaam een wolkje aan. Het kwam boven de blauw-zwartige heuvelkruinen uit; doch daar scheen het een oogenblik te blijven hangen, alsof het schuw was zoo alleen daar aan dien wijden, smetteloozen hemel. Nog een oogenblik en een tweede, zwaardere wolk dreef aan. Plotseling voer een geheimzinnig fluisteren door de olmen bij 't klooster. De wind zou komen, zich aankondigend met een langen, sidderenden zucht, die huiverde door 't lage struikgewas en de olmenkruinen.

Een derde wolk schoof op — nog een — en nog een. Ze pakten zich opeen en schoven traag naar boven — al hooger en hooger.

Een windvlaag schoot uit en deed een los venstertje aan den zijmuur der hoeve kleppen, — een tweede en derde vlaag volgde.

„Zoo in eens,” zei tante, „'t zal zwaar weer worden.”

Dreigend dreven de dikke wolken op, zich oppakkend vast aan een, als om sterk te zijn.

De wind, opstekende met iedere minuut, woei krachtiger en krachtiger op, en dreef de ontzettende wolkenstapel voor zich uit.

Plotseling schoot pijlsnel een bliksemstraal langs de zwartige lucht, een lange vuurlijn lijkend, hel gloeiend op den zwart-grijzen achtergrond van wolken.

„Hè,” sidderde Hannes, die bang was voor onweer en als een klein kind wegliep de deel op, toen de donder dof rommelde boven hun hoofden.

„Dat wordt een zwaar weer,” zei oom, „’t schoer zit aan dezen kant van de heuvels.”

Opnieuw sneed een vuurpijl de wolken, onmiddellijk gevolgd door een klaterenden donderslag.

De wind zette al krachtiger op.

„Naar binnen,” zei oom, „’t wordt gevaarlijk hier buiten.”

„Staat er een bliksemafleider op het klooster,” vroeg Hein.

„Jawel,” antwoordde oom, „maar toch — je kunt niet te voorzichtig zijn.”

Bank en stoelen werden op de deel gezet.

En daar bleven ze zitten, weinig sprekend, aldoor kijkend naar de vuurpijlen, die rechthout, als lange gloeiende boogpijlen of kronkelend als gloeiende slangen vlogen langs de zwarte lucht, en luisterend naar de ratelende en krakende en klaterende donderslagen, die vielen over de zwijgende aarde.

„Verschrikkelijk, verschrikkelijk,” zei tante zacht. „Waar is Hannes?”

„Die zit natuurlijk boven, achter de bedgordijnen,”

antwoordde de meid, „dat doet hij immers altijd.”

De jongens schrokken er van.

„Arme, onnoozele, jongen,” dachten ze.

Weer viel een slag, een korte hevige slag, die scheen neer te vallen op een plek.

„Als dat niet inslaat!” riep oom en hij sprong op, liep naar buiten en keek rond, of hij geen brandend huis zag.

Maar hij kwam terug met de woorden:

„Ik zie niks.”

De wind was inmiddels al meer en meer opgestoken; hij rammelde aan de vensters, deed de ruiten rinkelen, en schudde de olmen bij ’t klooster, wier kruinen als in wanhoop zwiepend zwaaiden door de lucht, en aldoor ratelde en klaterde en rommelde de donder en vlogen vuurpijlen langs de donkere wolken, of lichtte een laaie gloed langs den hemel, die ’t heele landschap in licht zette.

En dat ging zoo langen tijd door.

Doch eensklaps, zich aankondigend met enkele zware, groote druppels, daar kwam de regen.

Druischend en ruischend en kletterend vielen de regenstelen neer, hard pletterend op den steenen omloop langs het huis. Het was een zee van regen, die neer-ruischte uit de zwaar liggende lage lucht.

Nu was het onweer eerst op zijn hevigst; de wind gierde over ’t veld, en vloog loeiend langs de schuur en het waschhuis; de bliksem was niet meer van de lucht, onophoudelijk vielen klaterende donderslagen neer. En al die woedende elementen schenen samen te werken om in helse woede de zwakke, machteloze aarde te ver-

nielen. Maar lang kon die groote woede nu niet meer duren.

Een kwartier later was de wind gaan liggen; het regende niet meer — de lucht was gebroken en vochtig glom de maan op de aarde.

„Kom,” zei tante, „nu maar gauw naar binnen; 't is niet vroeg meer.”

De bank bleef op de deel; ieder nam zijn stoel mede naar de keuken.

En toen de lamp was aangestoken en allen bijeen waren, voelde een ieder zich verlicht, nu dat vreeselijke weer voorbij was. Een dof nagerommel in de verte alleen herinnerde nog aan 't voorbije, hevige schoer.

„'t Schijnt zonder ongelukken afgeloopen te zijn,” zei tante.

„Ik heb daar net nog eens rondgekeken, maar er is in de heele buurt geen brand te zien,” antwoordde Dries.

„'k Dacht anders die slag daarnet!” riep oom, „die was raak hoor. Als er zoo een in eens pats! bij je neervalt, dan is 't meestal ingeslagen.”

Hannes was onderwijl binnen gekomen.

Hij wreef zijn oogen voor 't licht en zei:

„Gelukkig, dat is voorbij.”

„Ben je bang voor onweer, Hannes?” vroeg Jaap.

„Ja!” antwoordde Hannes oprecht en eenvoudig, en zenuwachtig vertrok hij zijn mond. Niemand zei iets.

Het boerengezin ging aan den avondmaaltijd en de een vertelde dit en den ander dat van hevige onweeren, die ze beleefd hadden en van felle branden, die er 't gevolg van waren geweest, en zoo was 't ongemerkt laat geworden.

„Jonge!” zei oom, op 't horloge ziende, „'t is bij half elf; 't wordt tijd.”

En hij wilde opstaan, toen eensklaps met een wilden ruk de buitendeur werd opengeworpen.

„O,” riep tante, „gauw, Dries, gauw, wat is dat nu!”

Dries vloog overeind, maar voor hij bij de keuken-deur was, werd ook die opengeworpen en binnen vloog een man.

De jongens sprongen op.

„Oom!” riepen ze.

Doch oom beduidde hen, dat ze kalm moesten zijn.

„Haverman!” riep de man gejaagd, „Haverman — is mijn zoon niet — hier?” Hijgend kwamen de woorden eruit.

„Veldhoeve!” riep oom, „je zoon, kerel, zoek je die?”

„Is Hendrik weg?” vroeg tante gejaagd.

De man steunde zich op de tafel, zijn borst hijgde, het was hem aan te zien, dat hij al zijn wilskracht verzamelen moest om niet uit te barsten.

„Van avond weggegaan,” sprak hij zacht, „naar zijn meisje; ginds!”

En hij wees met zijn hand in de richting, waarin de verre weiden zich uitstrekten, waartoe ook ooms weiden behoorden.

„En?” vroeg oom haastig.

„Daar is hij niet geweest,” klonk 't somber.

„Niet geweest,” herhaalde oom.

„Nee, Haverkamp, niet geweest. Ik had nog hoop dat hij op den heenweg, door 't onweer overvallen, bij jou was binnengelopen; maar nou hij ook hier niet geweest is, nou... nou moet hem een ongeluk zijn

overkomen. Haverkamp wil jelui me helpen zoeken?"

Biddend kwamen de woorden er uit; gejaagd ging zijn borst op en neer; en met wijd opengesperde oogen keek hij ons beurtelings aan.

„Ja, zeker Veldhoeve,” antwoordde oom eenvoudig, „maar kerel, maak je niet zoo ongerust, misschien . . . je weet niet . . .”

„Haverkamp, dat onweer is hem overvallen. Je hebt dien eenen slag toch ook gehoord. Die eene slag, net of hij vlak bij je neerviel. Die eene slag — Haverkamp, heeft mijn zoon getroffen.”

„Veldhoeve! Zet toch die akeligheden uit je hoofd.”

„Ik kan 't niet helpen, 'k heb er zoo'n voor gevoel van, die eene slag! — maar ga je mee zoeken?”

„Vast,” antwoordde oom, die reeds evenals de overigen tot vertrek gereed stond, „kom maar. Welken weg loopt hij gewoonlijk?”

„Ik ben er heen de groote weg overgegaan, en terug 't zandpad langs 't huis van Terwege, maar niets gezien. Nu kan hij nog 't weipad over zijn gegaan tot bij 't kippentuintje, vandaar gaan drie wegen naar de boerderij, waar zijn meisje woont.”

„Kom jongens!” riep oom, „kom, helpt zoeken.”

De jongens sprongen op, en met Dries, Hannes en de beide boeren liepen ze de deur uit en 't erf over.

De maan stond aan den hemel, waaraan nog enkele wolken dreven, als brokstukken van den massieven wolkenkoepel, waaruit onweer en regen gevallen waren op de aarde.

„We gaan samen tot de driesprong,” stelde oom

voor. „Dan verdeelen we ons en bij de boerderij van Verhagen komen we weer bij elkaar.”

„Goed,” antwoordde boer Veldhoeve, „goed — misschien hoeven we zoover niet te gaan.”

Zwijgend liepen de mannen en jongens de wei in, die vochtig wijd uit lag te glimmen onder het maanlicht.

Vijf, tien minuten waren ze daar stil voortgegaan, recht uit, allen de oogen op 't voetpad.

Ineens! Boer Veldhoeve bleef staan.

„Hô, hô maar!” barstte hij uit — zie — zie je daar ginds — daar — daar — —”

„Veldhoeve!” riep oom, „hou je goed; je weet nog niet — —”

„Dat 's mijn zoon, Haverkamp; die slag, ik zei 't je wel, heeft hem getroffen. Nou — nou heb ik niks meer op de wereld, niks — —”

„Bedaar, bedaar,” trachtte oom te kalmeeren, en hij greep den armen man vast, „je weet immers niet, of — —”

„We zullen gaan,” riep Veldhoeve, „en mijn zoon halen.”

De jongens tuurden vooruit — ja, in de verte lag iets over 't voetpad; 't leek een paal of zoo iets. Zou dat Veldhoeve's zoon zijn?

Al harder en harder riepen de mannen, en naderden, toen 't geen twijfel liet, of daar lag een man over 't voetpad, vloog boer Veldhoeve met een smartelijken gil vooruit. Hij was 't eerst op de plek en de jongens zagen het, dat hij zich bukte en zijn luid wegeklag jammerde droef in den nacht. Hannes was al weggevlucht; bang voor 't verschrikkelijke.

„O — Henk — Henk!” riep de arme vader snik-kend, „lig je daar — Henk — mijn kind, mijn kind — dood — dood — dood!”

„Blijf hier,” zei oom kort tegen de jongens, die staan bleven. Met Dries liep oom alleen verder.

De jongens bleven staan — huiverend van angst en schrik.

„Arme man,” zei Frans zacht, „arme man.”

Ik zal 't aandoenlijke, 't smartelijke tooneel niet nader beschrijven. Genoeg is het te vertellen, dat oom en Dries den getroffene voorzichtig droegen naar de hoeve en hem toegedekt met dekens op een wagen reden naar zijn huis.

Te middernacht reed de wagen 't erf af, oom en Dries op 't voerbakje, boer Veldhoeve geknield achter hen, zijn beide handen als beschermend op 't gezicht van zijn kind. Bij de achterdeur staande, keken tante, Dientje, Hannes en de jongens sprakeloos het langzaam zich verwijderende voertuig na.

Een nachtegaal zong bij 't klooster zijn jubelend lied van den nacht.

HOOFDSTUK VI.

Van een woedenden veldwachter en een huilend jongske. —
Toch met de Zigeuners in aanraking.

Den volgenden morgen was 't heerlijk weer.

Frisch fleurde het groene gras der weiden, waartusschen bloemen van allerlei kleur haar sierlijke kopjes hieven.

Aan den blauwen hemel stond weer de zon en hij straalde zoo kalm en zoo vredig neer op weiden en akkers en heuvels, en 't weidegroen glinsterde in kleine, vochtige diamantjes.

Vogels zongen hun lied op de akkers en in de boomen en op de daken van de boerderij en de schuren. Voor hen alleen, voor bloemen en vogels en voor de groote zon, was er niets gebeurd op den verschrikkelijken voorbijen avond.

De wind was gekeerd en het laatste wolkje vluchtte schuw weg achter de heuvelkruinen, als schaamde het zich daar alleen tegen het hemelblauw, als was het bang zich te laten zien aan het van goud stralende landschap, waarop de arme jonge man dood had neergelegen, getroffen door een bliksemstraal uit zijn schoot.

Nog onder den indruk van 't verschrikkelijk gebeurde, hadden de jongens zich gekleed en nu stonden ze bij elkaar op 't erf.

„Wat rustig nu en wat mooi!” zei Jaap zacht, „en hoe was 't gisterenavond?”

„Laten we daar maar niet langer over praten,” antwoordde Frans en hij dacht aan de uren van dien nacht, dat ze zacht pratend of zwijgend wakker hadden gelegen, aldoor denkend aan dien radeloozen man, die zijn zoon dood had gevonden op de wei.

„We beleven heel wat,” zei Hein, „in deze enkele week op de boerderij; en als dit eene nu niet gebeurd was, zou alles prettig en vroolijk zijn geweest. Maar dit eene!”

„En die vertelling van Dries over Hannes dan?” vroeg Jan.

„Ja, maar dat is al jaren geleden gebeurd,” liet Hein volgen. „En daarbij, we zijn toch goed voor Hannes!”

Daar liet eensklaps de stem van den boer zich hooren.

„Jongens, wat sta je daar te droomen. 't Koffie-drinken staat klaar in de keuken. 't Is prachtig weer. Je moet er maar uit. Heb je plannen?”

„Nee oom,” antwoordde Jaap.

„Doe mij dan een plezier,” vroeg oom. „Je weet, we hebben de boeren en boerinnen voor van avond uitgenoodigd. Maar, ik zei je al, vandaag moet de rogge blijven staan om te drogen. Morgen, als het tenminste niet meer regenen gaat, kunnen we ze inhalen. Wil je naar die boeren gaan en ze voor morgenavond vragen. Je weet wel, bij wie we geweest zijn.”

„Dat is best, oom,” antwoordde Jaap, „en nu is 't maar te hopen, dat 't niet meer regent, anders loopen we den Stoppelhaan nog mis.”

„Dat zal niet,” zei oom, „de lucht is weer geheel opgeklaard. Morgen, reken er maar op, is 't Stoppelhaan. 't Is dan de laatste dag; een prettige Stoppelhaan-avond is meteen een goed einde voor jelui logeertijd. Maar kom, ga nu naar binnen.”

„Oom,” zei Hein, met oom naar binnen loopende, „ben u al bij Veldhoeve geweest.”

„Ja,” antwoordde oom, „de arme vent. Daar is geen troost in hem te krijgen. 't Was zijn eenigst kind; zijn vrouw is jaren geleden al gestorven. Verschrikkelijk. Hij blijft alleen achter.”

De jongens zwegen.

„Ja,” zei oom, „daar kan gauw wat gebeuren.”

Onder 't morgeneten spraken allen over het gebeurde op den vorigen avond.

Hannes, als gewoonlijk, zei niets.

Maar uit zijn groote, blauwe oogen, die staarden naar buiten, liepen tranen.

Toen Hannes was opgestaan zei tante: „Goeie kereel toch; hij begrijpt niet veel, maar zijn hart is zoo goed.”

Dien morgen gingen de jongens naar de boerderijen om „af te zeggen,” zooals oom had gezegd, en ze te „vragen voor morgenavond.”

Onderweg spraken de jongens weer — 't wilde maar niet uit hun gedachten — over den armen getroffen jongen man en zijn wanhopigen vader.

Doch Jaap zei eindelijk: „Jongens, nou daar niet meer over praten, hoor. Dat is te akelig. Het helpt immers toch niet.”

„'t Is zoo,” zeiden de jongens en ze zwegen er verder over.

Op de boerderijen, waar de jongens hun boodschappen deden, wisten ze reeds van 't ongeluk af, maar ze wilden er meer, ze wilden er alles van weten, en dus moesten de jongens aan 't vertellen. Zoo was het al over elf, toen ze hun boodschap op de laatste boerderij hadden verricht.

„Zullen we regelrecht naar huis gaan?” vroeg Hein.

„Kom, laten we 't dorp doorloopen,” stelde Hein voor, „dan zijn we, goed doorstappende, nog voor twaalf uur thuis.”

Zijn voorstel werd aangenomen en zingend en fluitend ging het op 't dorp af.

Hier aangekomen, was de eerste, dien ze ontmoetten, de veldwachter.

„Zou hij ons herkennen?” vroeg Jan.

„We zullen 't hem vragen,” antwoordde Jaap, „kom maar.”

„Goe-mergen, veldwachter,” begon Jaap, toen ze den diender genaderd waren.

„Ah zoo, goe-mergen,” schreeuwde plotseling en woedend de aangesprokene, herkende de vier „galgenstroppen,” zooals hij ze genoemd had, en hij haalde zijn vuist aan, en sloeg er mee naar Jaap.

Maar deze, de onverwachte beweging van den arm opgemerkt hebbende, schoot weg. De diender sloeg

toch, maar hij sloeg in de lucht, verloor 't evenwicht en rolde ondersteboven.

De jongens stoven weg, schreeuwend van vreugd. Een eind weg lachten ze den veldwachter hartelijk uit. De veldwachter verbeet zich van woede.

„Die veldwachters begrijpen nou nooit iets van jongensgrappen,” zei Jan, „de onze op 't dorp ook al niet.”

„'t Is raar volk,” stemde Jaap toe, „maar hij vergist zich daar leelijk. Ja, die dacht zeker, dat ik zou blijven staan. Hm — Jaap is gek. Maar kom, vooruit, anders pakt hij ons nog.”

De jongens liepen door, telkens nog lachend om den woedenden veldwachter, en ze kwamen tegen etenstijd op de hoeve aan.

„Ziezoo,” zei oom, toen de maaltijd afgeloopen was, „jelui hebt nu al heel wat plezier gehad — ook met den veldwachter. Morgen is 't uit, want dan moet je in dien eenen dag den kost verdienen voor alle dagen samen.

Je weet morgen is 't arbeiden, als je tenminste de Stoppelhaan wilt meevieren.

„En als we nu niet helpen?” vroeg Frans.

„Dan is er geen Stoppelhaan,” antwoordde oom.

„En de boeren komen toch, en de boerinnen ook,” lachte Frans.

Oom knipoogde. „Je hebt gelijk,” zei hij. „En — nu moet je er van middag nog maar eens op uit. Je moet zooveel mogelijk plezier maken, daar hou ik van. Als je altijd op de boerderij lag te soezen, zou ik dat niet eens prettig vinden.”

„Oom,” riep Jaap, „we zijn haast nog niet thuis geweest.”

„Dat moet ook niet,” antwoordde tante, „jongens hooren buiten in de vacantie.”

„Nou jongens,” zeide Jaap, „waar zal 't heen?”

„Wel,” zei oom, „de weiden ben jelui al eens in geweest . . . .”

„En de put,” lachte tante.

„Het dorp heb je al een bezoek gebracht,” vervolgde oom.

„Hier op de boerderij heb je ook plezier gemaakt,” wierp tante er tusschen.

„Ga nu eens de heuvels op,” eindigde oom.

„Ja, dat doen we,” riepen de jongens.

„Nu de heuvels op! Dan zijn we overal geweest. Wie weet, wat we daar weer een plezier hebben.”

„Wacht een uurtje?” vroeg tante, „dan krijg je eerst een kopje thee.”

„Goed tante,” zei Jaap, „dan gaan we maar een

uurtje wat rondsleren. Slapen willen we niet.”

Na de thee stapten de jongens de deur uit, na de vermaning van tante te hebben meegekregen, voorzichtig te zijn.

„Vier jongens,” zei ze, „en boomen op een heuvel, passen eigenlijk . . . .”

„Best bij mekaar,” lachte Jaap. En 't viertal was weg.

„Aardige bazen,” zei tante tegen oom, „wat hebben ze al niet uitgehaald in de weinige dagen. Wat heb ik vaak om ze gelachen. Die Jaap in zijn hemd en dan die poets, die ze Frans baktten. 't Is een grappig vierspan.”

De jongens liepen 't erf over en 't zelfde zandpad op, waarover ze op den avond van hun komst gekomen waren.

„Nu langs dat kleine huisje daar,” zei Jaap, „dan komen we op een smal voetpad, dat vanzelf naar de heuvels leidt. Allo maar.”

Doch niet ver waren ze het kleine huisje gepasseerd, of hun opmerkzaamheid werd opgewekt door een klein ventje, dat huilend voortliep over een smal dwarspaadje.

„Hoor die,” zei Jaap, „wat zou die hebben? Kom, we zullen 't hem eens vragen.”

Met enkele sprongen waren de vrienden 't ventje op zij gekomen.

't Was een klein, haveloos gekleed mannetje, niet ouder dan negen jaar, gekleed in een gescheurd kielkje en gerafeld broekje, zijn voeten gestoken in te groote schoenen, zonder neuzen.

„Zeg eens?” vroeg Jaap, „wat scheelt er aan.”

Het ventje bleef staan, onthutst van die meewarig uitgesproken vraag.

Een oogenblik snikte hij door, maar toen, alsof hij de vraag niet verstaan kon, vroeg hij op aangeleerd smeekenden toon: „Een paar centjes alsjeblieft, toe maar, een paar centjes.”

„Hoe heet je?”

„Een paar centjes. Geef me centjes.”

„Waar woon je?” vroeg Hein.

„In 't bosch, — een paar centjes alsjeblieft.”

„In 't bosch!” herhaalde Frans, en zachter tot de jongens: „Dat 's een Zigeunerkind, je weet wel uit die kermiswagens, die we een eind verderop hebben gezien den eersten avond.”

„Ben jij een Zigeunerkind?” vroeg Hein.

„Wat?” vroeg 't ventje.

„Of je een Zigeunerkind bent?”

„Wat 's dat? Dat weet ik niet. Geef me maar centjes.”

„Wat doe je met centjes.”

„Brood koopen. Als ik geen centjes mee breng in den wagen of geen brood, dan slaan ze me.”

En hevig angstig, bij de gedachte, aan wat hem wachtte, begon hij weer te snikken.

„Laten we hem wat geven,” zei Jaap zacht.

Maar 't ventje hoorde het en zijn magere handjes begeerig over elkaar schurende, stak hij zijn handje vooruit.

„Alsjeblieft,” kermde hij.

„Ieder zes cent?” fluisterde Jaap.

„Goed,” zei Jan.

„'k Heb niets bij me,” zei Frans.

„En ik ook niet,” zei Hein.

„Ik geef een kwartje, wacht maar,” stelde Jaap voor.

„We rekenen later wel af. Daar jongen, hoeveel is dat?”

Zijn begeerige oogen wijd open, zijn grijphandje, dun en lang vooruit, antwoordde 't ventje; „Een kwartje, toe, ja, alsjeblieft.”

„Wat ga je er mee doen?”

„Brood koopen.”

„Goed,” en Jaap stopte 't geldstuk in de gelukkige handen.

„Hoe heet je nou?” vroeg Jaap nog aan 't ijlings wegrennende ventje.

„Frans!” riep hij terug, maar nu zag hij niet meer om, want als de wind vloog hij in de richting van het dorp.

„Wat is hij blij!” zei Jan, „zie hem loopen!”

„'n Ongelukkig leven toch,” meende Hein, „als hij ons niet ontmoet had, zou er vast voor hem wat opgezeten hebben. Zijn ouders zijn zoo makkelijk niet.”

„Enfin,” merkte Frans op, „nu krijgt hij tenminste geen slag; 't ventje is blij en nou vooruit, den heuvel op.”

Zoo hard ze konden, draafden de jongens verder. Boven op den heuvelrug gekomen, gingen ze naast elkaar zitten om even uit te blazen. Ze hielden van

't harde loopen, terwijl ze neerzagen op 't panorama, dat daar voor hen lag.

Over het volle dennengroen heen, dat daar scheen te liggen als een beweginglooze wolk van groen, zagen ze ver over het zonnige veld, waarboven het middaglicht trilde.

Hier en daar werkten boerenknechts, groote slappe driestuiverschoeden op, alle in blauw gestreepte boeze-roenen. Ze maaiden het graan, legden het achter zich in schooven, die door meiden en arbeidsters gebonden werden. Als er een menigte garven lagen, zetten de vrouwen die op tot garsten; en zoo werkten al die menschen maar voort, zwiggend verrichtend hun moeizamen arbeid op het in zonnelaai liggende land.

En terwijl die daar werkten, hard werkten, zich in het zweet werkten om binnen te krijgen den oogst, zaten daar de vier zorgeloze vrienden onder de schaduwvolle dennen, en ze keken den arbeid aan, en ze dachten niet, hoe gelukkig zij waren.

Maar al dachten ze daaraan niet, ze voelden het wel. Ze voelden het wel, dat de vacatievreugd en de jongenskracht leefden in hun leden, en daarom klommen ze, toen ze wat uitgerust waren van hun klim, ieder in een hoogen den, en uit die hoogte zongen ze vroolijke liederen, die ver heen klonken over de zonnige akkers.

Die daar werkten en de liederen hoorden, staakten telkens voor een wijle hun arbeid en tuurden, de handen boven de oogen als een paraplu, in de richting van het bosch; maar ze zagen de vrienden niet, die zongen het eene lied na het andere.

Plotseling hielden alle vier gelijk op met zingen.

Beneden hen, daar, waar de zandweg liep tusschen de akkers en het bosch, klonk het geluid van een hond, onderbroken door het gegil van een jongen.

Het akelig huilend en angstig jankend geschreeuw van het beest werd onderbroken door ruwe scheld- en vloekwoorden.

„Er uit!” riep Hein, „om te zien, wat dat is.”

De jongens gleden vlug de boomen uit, en toen ze op den grond waren, draafden ze naar beneden, den heuvel af. Terwijl ze renden, hoorden ze het pijnlijk janken van den hond, het gillend schreeuwen van den jongen, die blijkbaar met een stok, die bijwijlen ook de kar raakte, den hond ranselde.

Ze kwamen naar beneden — en daar in hun onmiddellijke nabijheid zagen ze een tooneel, dat hun met afkeer en woede vervulde. Boven op een oude hondenkar, tusschen twee hekken in, stond een opgeschoten jongen van achttien jaar misschien, en hij hield in zijn eene hand de twee touwen, waarmee hij den hond bestuurde, en in de andere een dikken, langen stok. En hij trok, zoo hard hij kon, aan de koorden en sloeg uit alle macht op het dier, dat, nu eens zacht kreunend, dan weer hevig huilend en jammerend gillend neerlag tusschen de karboomen, onmachtig of onwillig op te staan.

„Beul, hondenbeul!” riep Jan het eerst en zonder overleg met zijn vrienden te plegen, vloog hij op de kar af.

De jongen erop bleef staan, tartend hooguit boven de hekken, wijduit zijn beenen, de stok gereed.

Kwaadaardig loensden zijn kleine oogen onder het lage voorhoofd uit, waarover sluik lang haar, door geen pet bedekt, neerhing.

Jaap, door de vrienden onmiddellijk gevolgd, was vlak bij het voertuig, maar de dreigende knuppel boven hun hoofden hield hen terug van een direkten aanval.

„Lafaard!” riep Hein. „Is dat slaan? Kijk, dat arme beest! Kom er eens af, als je durft!”

„Kom jelui er eens op,” riep de jongen op de kar en hij zwaaide met zijn stok in de lucht. „Ik sla je morsdood, als je één voet op de kar durft zetten. Dat is mijn hond, en niet de jouwe, en als ik hem ranselen wil . . . . Allo, vort!”

En hij deed een hevigen slag, die door een der hekken gebroken werd, naar het van angst sidderende dier.

Doch voor hij den stok had opgezwaaid boven zijn hoofd, was Jaap op de kar gesprongen. Met een geweldigen stoot wierp hij den beul voorover, vierkant heen over een der hekken, zoodat hij vrij onzacht op het land terecht kwam.

Een eind van hem af vloog de stok op het stoppelland.

„Grijp hem!” riep Jaap, doch dit bevel was niet noodig, want vóór de woestaard gelegenheid had op te springen, zaten drie jongens hem op het lijf.

„Los, los!” gilde hij. „Los, los!” En hij trapte en schopte en beet, maar de zes handen, waarbij spoedig de twee van Jaap kwamen, hielden hem in bedwang, hoe hij zich ook verweerde.

„Daar beul!” riep Jaap, half huilend van woede, en

vast den nek drukkend op het stoppelland; daar lig je nou, net als je hond; ja, kijk nou maar naar het arme dier; het kan haast niet meer.”

„Wou je hem nog langer slaan? Zeg het dan maar,” riep Hein, „dan spannen we hem uit en kun-je zelf je kar trekken.”

De jongen antwoordde niet. Een oogenblik dacht hij eraan, zich opnieuw tot tegenweer in te spannen. Zijn oogen fonkelden onder zijn sluike haren uit; zijn vuisten, die ter zijde van zijn lijf lagen, balden zich krampachtig — maar hij bedacht zich; overtuigd, dat hij het onderspit delven moest.

„Neen!” riep hij, kort afgebroken, als antwoord op Heins vraag.

„Neen, la me los, los; la me nou los.”

„Dus je slaat dat beest niet meer?” vroeg Jaap met klem.

„Neen, zeg ik je al; la me los!”

„Goed dan,” zei Jaap, „maar Frans, zeg, pak eerst dien knuppel.”

„Ben je daar bang voor?” smaalde de jongen.

Hij kreeg geen antwoord, maar toen Frans den knuppel stevig vasthield, lieten de jongens hem los.

Hij vloog overeind, haalde zijn broek op, die was afgezakt, trok zijn boezeroen recht, streek zijn glad, sluik haar terzij — en riep, terwijl hij op zijn hond toesprong . . . .

„En nu zul je zien, wie je geholpen hebt. Dat zul je zien! Een gat in je pooten zal die je bijten. Allo — Pol — pak ze.”

De hond, ineens, alsof hij gestoken werd, sprong op, grinsde met open-tanden-bek, bromde en loensde met zijn oogen.

„Jongens, jongens,” riep Jaap angstig, ziende, dat de hond tot een aanval geneigd was, „gauw, gauw, een boom in.”

„Ik zal je helpen! Ik zal je helpen!” schreeuwde de beul achter hen. „Een gat in je pooten zal die je bijten. Dadelijk is hij los.”

„Gauw toch, gauw, gauw!” gilte Jaap opnieuw, die reeds een eind in een boom zat. „Gauw!” en spoorde daarmee de vrienden aan, die zenuwachtig haastig, als hij-zelf, zich tegen een boom opwerkten.

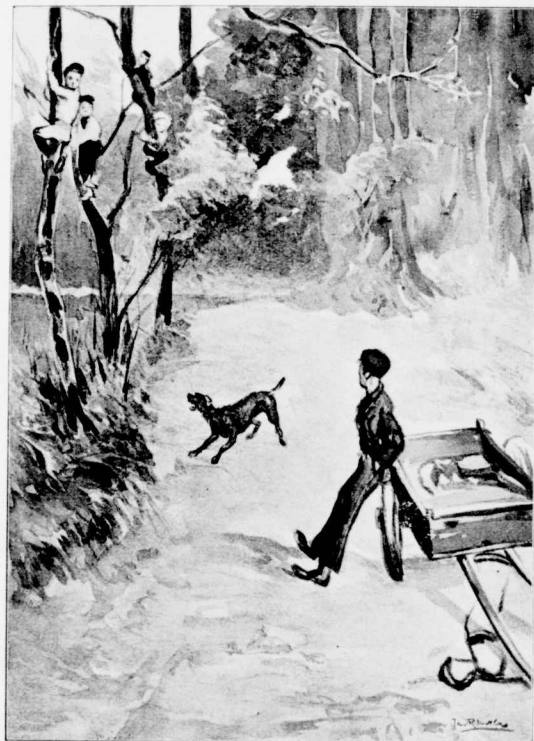
De jongen achter hen vloekte, kon een touw niet gauw genoeg naar zijn zin loskrijgen. Doch eindelijk.... hij was klaar en sissend schreeuwde hij: „Tsa — pak ze — bijt ze een poot af.... tsa....”

De hond schoot af — sprong woede-huilend nu op tegen den heuvel, vloog op tegen den boom, waarin Jaap zat, echter te hoog voor zijn gretigen, grimmigen bek.... Toen tegen Heins boom op — ook mis —; toen op tegen den stam, waaraan Frans zich nog oplemde — en met een woede-grauw greep hij dien in de broek, die scheurde.

„Help dan!” gilte Frans.

„Trek op, trek op, hooger,” moedigden angstig de vrienden aan....

Gelukkig — Frans had een dwarstak bereikt, zat nu ook veilig, maar beefde, wit als krijt, van angst en schrik.

Beneden rolde grijnzend lachend van kwaadaardige vreugde de beul zich over het mos.

„Zie die, als krijt, als krijt . . .” sarde hij, hoonlachend van plagerij-plezier. „Hè, hè, zijn hemd uit de broek . . . is 't er door? Koest maar Pollo, spring maar niet langer — 't is genoeg — de broek kapot en nu zit hij te beven . . . Wat een lef! Kom nou maar, hoor — koest . . .; ha, ha, ha . . . die wouwen den hond helpen . . . ja wel . . . die is gek. Kom Pollo.”

En hij spande den hond, die hem op bevel volgde, in, en een oogenblik later, reed hij weg, nog schreeuwend: „Als je nog eens helpen wilt, zeg 't dan: hè, helden, hè!”

En terwijl hij wild schreeuwde: „tsa, tsa, Poll, vort . . .” vloog de kar hortend en rammelend en botsend weg over den oneffen weg.

Toen ze de kar ver genoeg weg wisten, klommen de vrienden uit.

Beneden gekomen, keken ze alle vier vrij sip. Frans zag nog altijd wit.

„Zou je nou zoo'n hond” . . . barstte Hein uit.

„Ook dankbaar,” smaalde Jaap, alsof hij het tegen den hond zelf had.

Jan zei niets — scheen na te denken; Frans bekeek zich van achteren.

„Je hebt toch geen pijn?” vroeg Jaap, op wiens gezicht lach-trekjes zich griffelden, want hij dacht eensklaps aan het komieke van het geval.

„Wel neen, erg geschrokken, dat snap je.”

„Nou, dat gaat over,” zei Jaap, „de broek maken

we wel weer. Maar wat zeg jelui nou van zoo'n hond?"

"Hoe dankbaar is mijn kleine hond," — viel eensklaps Frans uit, en de doorgestane schrik uitte zich nu in een plotselinge schreibui, die echter door lachen werd onderbroken.

De vrienden lachten nu ook mee; alleen Frans lachte erg zenuwachtig, trok het hemd van achteren nog verder uit zijn broek en riep:

"Daar zie je, hoe dankbaar zoo'n beest is."

"Hoe dankbaar is mijn kleine hond," viel Hein in.

"Ja, maar alleen voor beentjes en brood," pruttelde Frans.

"O, zoo!" bevestigde Jan.

"Dat is de laatste maal dat ik zoo'n mormel help," besliste Frans.

"Dat meen je niet," beweerde Jaap, „want eigenlijk is het toch nog mooi van zoo'n hond."

"Die noemt dat mooi!" riep Frans uit, „ja, omdat hier het hemd hangt en niet uit jouw broek, hè?"

"Nee, dat is nou maar gekheid," zei Jaap. „Maar toch is 't mooi; 't is toch mooi, dat zoo'n hond zoo gehecht is aan zijn baas, dat hij hem helpt, ook als die hem mishandeld heeft."

"Ja," zei Jan, „dat is zoo."

"Nou, ik weet niet," aarzelde Hein, „ik kan het toch niet mooi vinden. Zou jij, als iemand jou sloeg, jou mishandelde, zou jij hem dan helpen, als hij werd aangevallen, of zoo iets?"

„Als die jou sloeg nou eens je vader was?" vroeg Jaap.

„Vader slaat me niet," antwoordde Hein trotsch.

„Ja, dat weet ik nou wel," zei Jaap, „maar als het nou je vader eens was, laten we dat nou eens zeggen...."

„Ja, als.... als....; dat zou wat anders zijn.... maar.... maar.... de beul is toch de vader niet van dien hond," zei Frans.

„Nee, geen eens familie!" riep Jan, blij met den uitweg, en beslist liet hij er op volgen: „Zoo'n hond is toch eigenlijk een kruiperig, akelig dier...."

„Waarvoor ik mij geen stuk meer uit mijn broek laat trekken," besliste Frans.

„Ja...., en toch is het mooi — geloof ik.... want zie nou eens.... de jongen is zijn baas — dus zal hij hem ook wel eens goed doen.... en...."

„Nou maar, zeg, zou je daar nou maar niet verder over zwijgen, ik sta hier met m'n hemd uit de broek. Hoe krijg ik die scheur heel?"

„Dat is waar ook," lachte Jaap. „Allo, ik weet raad. 't Is je oudste plunje, hè....? Goed. Ga maar liggen op je buik. Je broek is wijd genoeg.... We halen het heele zaakje van achteren bij elkaar — toe, ga nou liggen; juist zoo; zie je, alles bij mekaar, geen scheur te zien.... Hier, Hein, hier heb je een touw — sjor er dat nu maar omheen. Zie zoo.... klaar...."

En klaar was het. Frans sprong op, tastte rond — geen scheur meer te vinden.

„Best!" zei hij.

De jongens bekeken hem, en lachten om het komieke gezicht: een stijve, dikke, puntige prop, die een eindje onder zijn zwart jasje naar buiten stak.

„Mooi zoo,” sprak Jaap. „Zoo moet je nou het dorp in.”

„Ik dank je,” zei Frans, „maar zeg, laten we nog wat verder lopen. 't Is nog vroeg, en in het bosch is het heerlijk.”

„Goed!” riepen de vrienden, en achter en naast elkaar draafden ze weer den heuvel verder op en dieper het bosch in.

Zoo nu en dan bleven ze eens staan en keken uit, als een prachtig vergezicht zich opende voor hun oogen, en dan liepen ze weer verder, vroolijk fluitend of zingend.

Een tijdlang hadden ze voortgelopen, toen Jaap zei: „Zie, daar grenst een eikenbosch aan deze dennen; laten we dat doorloopen, dan komen we aan dienzelfden weg, waarover jelui en vader en ik op den ouwe aangekomen zijn.”

„Goed!” riep Hein, „wie het eerst er in is!”

„Rrrt,” stormden de vrienden vooruit, den heuvel af — en het eikenbosch in. Ze liepen voort — voort — toen opeens, onverwacht, zonder dat een van hen er erg in had, 't eikenbosch voor hen ophield, en een open zandplek zich uitstreckte. Die zandplek lag wat lager dan het bosch, en door de vaart, die alle vier hadden, tuimelden ze naast elkaar hals over kop in het mulle zand. Dat zou niet erg geweest zijn, maar die witte zandplek, die was — die was de verblijfplaats van het Zigeunervolk, waarvan ze op dien vreeselijken nacht zonder twijfel bezoek hadden gehad. De familie bleek verhuisd. Twee kermiswagens stonden daar — groen

geverfd — met enkele ruitjes er in, waarvoor groezelig-witte gordijnen; er om heen lagen morsige kinderen, wel acht of negen; drie mannen zaten op hun hurken om een pan, waaruit ze aten. Dat zagen de jongens met een oogopslag.

De kleinsten der kinderen schreeuwden — de grootste kwamen naderbij.

De jongens wilden zich uit de voeten maken, maar voor ze daartoe in staat waren, klonken er twee stemmen gelijktijdig achter hen: „Ha — dat zijn ze!” en omkijkende herkenden ze in een van het tweetal jongens den hondenbeul van zooeven.

Aan ontvluchten viel niet te denken. Achter hen de twee jongens, voor hen de mannen. „Laat ze loopen!” riep een der kerels bij de pan, „laat ze loopen!”

„Neen, waarachtig niet; ze hebben mij *daarnet*....! bezwoer de grootste der twee, en met pakte hij Jaap en Frans beet.

„Jij de andere,” snauwde hij zijn kameraad toe, die dadelijk gehoorzaamde en Hein en Jan vastgreep.

De jongens begrepen, dat verzet hier niet baten kon, dat iedere stomp of stoot, die ze geven zouden, hun met woeker zou worden terugbetaald. Dus lieten ze zich gewillig meevoeren tot dicht bij de wagens. Daar bleven ze staan; de groezelige kinderen groepten zich om hen heen.

„Wat moet je met die jongens?” vroeg een der kleinen.

„Die — die bewaren wij,” antwoordde Jacques, de ons bekende hondenbeul.

De mannen om de pan lachten even, maar keken niet op. De jongens bleven staan, roerloos, 't hart vol angst; denkend aan de verhalen, die ze gelezen en gehoord hadden, van roof- en moordzuchtige Zigeuners. En in zulke handen waren ze gevallen!

Wat moest er van hen worden?

Vader en moeder, broers en zusters nooit weerzien!
In handen der Zigeuners!

Ontsnappen? Maar hoe?

„Sta, geen pas!” gilte dreigend hen de grootste der twee jongens toe, die naast elkaar op korten afstand stonden, gluipend en loenzend naar de jongens, lachend tegeens elkaar. De mannen bij de pan lachten weer.

Doodsbleek bleven de jongens staan — met kloppend hart, trillende knieën.

O — in het Zigeunerkamp gevallen, weerloos en onmachtig, wat moest er van hen worden?

„Kom je niet eten?” riep eensklaps een der mannen; „de pan raakt leeg; laat die vier; de hond heeft ze immers, zooals je verteld hebt, al aardig te pakken gehad.”

„Ja — ja — laat ons weggaan, toe — toe,” smeekte Frans half luid.

„Stil!” dreigde ruw de knaap met de sluike haren. Daar stonden ze weer, bevend van angst, met één gedachte in hun radelooze hersenen:

Wat te doen, om zich te redden uit dat Zigeunerkamp, dat wel eens het doodskamp voor hen worden kon.

„Vooruit, met hen, den wagen in,” riep de jongen, die Jaap en Frans beet had. „Ze moeten er nu aan gelooven. Zooeven hebben ze mij . . . .”

„Los, los!” riep Jaap, wien alle moed nu in deschoenen zakte, want zijn jeugdige verbeelding tooverde hem velerlei tooneelen voor den geest van roof, plundering en moord, door een troep bloeddorstige wolven, wien de diefstal in het bloed en de moorddorst in het hart zit.

„Hou je stil, of . . . .” dreigde de knaap en hij dreigde Jaap met zijn voet. „Stil nu, geen geluid meer, of je bent een kind des doods.”

De mannen, bij elkaar neergehurkt lachten, doch geen onzer vier jongens zag het.

In letterlijken zin hing aan elk hunner hoofdharen een zweetdruppel van angst.

Wat moest er van hen worden! Vermoord zouden ze worden misschien, nooit terugkeeren in het dorpje, nooit vader of moeder terugzien. Wat kon schreeuwen hun baten? Wie zou hen hooren in deze stille streek, zoover van de woningen der menschen?

Ze baden om vrijheid.

„O, laat ons gaan, we willen je eten brengen, eten en geld, alles wat je noodig hebt,” beloofde Fransje, „maar laat ons gaan, o, laat ons gaan.”

„Stil jij,” was het bitse, en besliste antwoord, „geen woord meer of . . . . De pistolen hangen geladen in den wagen.”

De pistolen! O, één denkbeeld slechts pijnigde het

brein der arme vrienden! Het denkbeeld aan een wissen dood, die hen wachtte. Waarom hadden zij ook een hond geholpen, die ten slotte als belooning hen in de beenen bijten wou? Waarom waren ze zoo ver het bosch ingelooopen?

„Alles kun je krijgen, als je ons vrij laat,” riep Jaap nog.

Doch te laat. De jongen, die hen meevoerde, beduidde hen, dat ze den wagen hadden in te klimmen, waarvoor ze thans stonden.

Zwijgend gehoorzaamden de vrienden en verdwenen in den kermiswagen, welks deur de Zigeunerjongen sloot. Daar stonden ze nu in het halfduister van den wagen, dien ze hun graf geloofden.

Zwijgend bleven ze een oogenblik staan, dicht tegen elkaar, niet durvende spreken op dit allerverschrikkelijkst uur, het onafwijsbare uur van hun dood.

„Jaap,” fluisterde Fransje nauw hoorbaar, „Jaap.”

Dat eene woord, zoð weemoedig, zoð wanhopig uitgesproken, was 't begin van een algemeen klaaglied.

„Wat moeten we doen, wat moeten we doen?” riep Jaap radeloos uit, „o, als ze ons vermoorden! We hebben toch niets gedaan, niets.”

Al dichter en dichter waren ze opeen gedrongen, als vier weerlooze, ten doode bestemde ongelukkigen, stonden ze daar in het halfduister van den wagen, aan welks muur één pistool dreigend neerhing.

„Daar hangt hij, ja, daar hangt hij,” riep smartelijk Frans uit. „Zie daar, daar, een pistool, de jongen zei het nog. O, jongens, jongens, wat moeten we toch beginnen.”

Buiten om den wagen klonken de gedempte geluiden der mannen en het lachen der jongens. O, de jongens begrepen het. Zij, de Zigeunerjongens, gewend aan roof en doodslag, lachten om het blijde vooruitzicht van den op handen zijnden moord.

Honden sloegen plotseling aan, de deur van den wagen kraakte.

En instinctmatig grepen de jongens elkaar vast en dicht de hoofden bijeen, wachtten ze hun treurig einde.

De wagen deur was open, doch de jongens durfden niet opzien.

Wie stond daar, wie was daar in de deuropening? „Kom er uit!” klonk eensklaps een stem.

De jongens lieten elkaar los; en de oogen knippend voor het helle licht, dat van buiten in den wagen stroomde, liepen ze in de hen aangewezen richting.

Ze durfden nauw opzien, nauw opzien tot de mannen, de jongens en de vrouwen, die daar stonden. Ze zagen daardoor ook niet het jongetje, dat ze dien middag geld hadden gegeven om brood te koopen.

„Van vier jongens heb je geld gekregen,” voegde de groote Zigeunerknaap den kleinen jongen toe. „Zijn het die?”

Dit zeggende wees hij op de vier jongens, die nu voor 't eerst opkeken en het kleine ventje van dien middag herkenden.

„Van die! ja van die!” antwoordde de kleine baas.

„Ja, ja,” riepen de jongens, die nu voor 't eerst hun stem durfden doen hooren, „ja, wij hebben hem

het geld gegeven, heusch, wij deden het. Wij gaven hem geld."

„Hoeveel?" vroeg de groote jongen.

„Een kwartje," zei Keesje.

De mannen bij de pan hadden opgekeken en toegeluisterd.

Ze gaven Jacques een teeken.

„Terg ze maar niet langer," riep er een lachend, „laat ze loopen."

„Ga!" beval Jacques, alsof het commandeeren hem eigen was.

Weg stoven de jongens, weg, het eikenbosch in en dit door, tot ze waren in het dennenbosch en als zat nog de dood op hun hielen, renden ze door, al maar door, tot ze, uitgeput van vermoeienis, neervielen, dicht bij het dorp, waar ze zich veilig rekenen.

Een tijd lang zeiden ze niets, onmachtig te spreken, hijgende van angst en inspanning.

Jaap was de eerste, die een woord kon slaken.

„Jongens," zuchtte hij, „wij leven . . . nog."

„Ja, ja, gelukkig," stamelde Frans.

„'t Was haast met ons gedaan geweest," jammerde Jan nog na.

„'t Scheelde niks,” zei de vierde.

„Een minuut,” zei Jaap, „een minuut.”

„We hebben ons anders dapper gedragen,” zei Frans.

„Dat hebben we,” bevestigde Hein.

„Ja, kranig, zeker,” stemde Jan in.

„Als helden,” zei Jaap.

„We dachten hetzelfde,” verzekerde Hein, „den dood of — of het einde.”

„Ben je gek, den dood of den Briel,” zei Jaap, die nu van het lachen geen raad wist.

„Neen, dat is onzin,” zei klein Fransje, „den dood of de overwinning, was ons parool. En we hebben de overwinning behaald.”

„Dat hebben we,” riepen allen.

Toen liepen ze naar huis en daar kwam de groote geschiedenis op het tapijt in geuren en kleuren.

En zonder er aan te denken, dat ze overdreven, en nog erger, onwaarheid spraken, vertelden ze, dat ze in het Zigeunerkamp waren terechtgekomen, en aangevallen waren door die twee groote jongens, en dat drie mannen om een pan hun maal gebruikten, bestaande uit rauwe aardappelen met rauw vleesch, echte wilden kost, en dat ze niets bang waren geweest, maar met brutale oogen al die wilden hadden aangekeken en zich met leeuwenmoed hadden verdedigd tegen die onmenschen, die uit vrees hun ten laatste de vrijheid hadden teruggegeven.

En al vertellende, geloofden de jongens zich helden, grooter helden, dan de vermaardste oorlogsmannen uit onze vechteeuwen, maar ik vertel, dat de wilde Zigeu-

ners geen andere lieden waren dan een hoopje armoedige en havelooze Amsterdamsche kermisklanten.

Doch dit moet je aan de jongens, mocht je ze ooit ontmoeten, maar niet vertellen; ze zouden je stellig niet gelooven en er zeker boos om worden, zelfs klein dikkertje, die dien nacht in een benauwden droom over

vraatzuchtige wilden in zijn radeloozen angst zoo geweldig schreeuwde, dat Jaap er verschrikt van overeind sprong in zijn bed, het evenwicht verloor en ondersteboven op zijn slaapmakker tuimelde, die hem deswege lang niet vriendelijk ontving.

Doch dit waren kleinigheden; aan een wissen dood waren ze ontkomen door de hulp van klein Keesje, wien ze, mochten ze hem ooit weer ontmoeten, stellig wel twee kwartjes zouden geven.

HOOFDSTUK VII.

Een Stoppelhaan-avond. — Waarom oom Haverkamp de glazen en flesschen weg-schuift, en boer Bles zijn oogen wijd openspert. — Een comédie! — Afscheid en Einde.

De laatste dag!

Dat was een dag van werken.

Al vroeg begon het: het eene voer na 't andere werd binnengebracht en 't zij de jongens de garven neerlegden op het stoppeland of bij tweetallen opstaken op 't langzaam hooger wordende voer, 't zij ze de korenschoven vleiden op den zolder — ze hadden het warm en zweetten geducht.

„Jonge,” zei Jaap, toen ze tegen den avond op 't laatste heen en weer hobbende voer naar huis reden, „dat is een warm dagje geweest. 'k Ben blij, dat die voorbij is. Nou voel je pas, wat 't boerenwerk om 't lijf heeft. 't Lijkt zoo aardig, de arbeid in schuren en stallen en op de akkers. Maar één ding hebben we tenminste met werken gewonnen, van avond is de Stoppelhaan; wat zullen we smullen en pret maken.

Tegen den avond gingen allen zich wasschen en kleeden, en toen de zonneschijf neerdaalde achter de

heuvelkruinen, waren allen op hun Zondagsch en ze zaten in de keuken te wachten op de visite, die komen moest.

De boer had zijn zwarte trouwpak voor deze extra-gelegenheid aangetrokken en hij zat daar wijdbeens op den stoel om zijn broek niet te beschadigen. Zijn gezicht glom van de zeep en van de tevredenheid. De boerin, die ook een weinig zich opgedirkt had, echter haar Zondagsche goed voorzichtiglijk in de kast had gelaten, zat naast haar man, de handen in elkaar op haar schoot, met lachjes tegen de jongens, die ook met feestgezichten daar stil zaten, wachtend op de visite, die komen moest.

De knechts, niet zoo dicht bij de tafel, een weinig naar den muurkant toe, waar de Friesche klok stond, hadden ook hun Zondagsche plunje aangetrokken en ook hun gezichten glommen met roode zeepplekken.

Dientje liep bedrijvig af en aan en ze zette glaasjes en trommeltjes en zei telken keere, als de vrouw wilde opstaan, om haar te helpen: „Mensch, hold ow gemak; i 'j zollen ow mooie Zondagsche pak glad verruwe-neeren, a 'j ergens an kwam.”

Alles stond klaar.

De lamp brandde helder op en wierp haar rustig licht tot in de verre schaduwhoeken, waar de menschen stonden. De klok tikte zacht en drenzig: tik-tak.

De boer had wijd-uit zijn beenen en glom; de boerin deed pu-pu.... van de warmte; de knechts glommen, de jongens zweetten geducht en de een keek den ander aan en die zei, dat ze laat kwamen, en een

ander weer, dat ze 't zeker te warm hadden.... en een ieder verlangde naar een glas bier tegen zijn dorst.

„Zollen wi 'j' maor niet beginnen?” vroeg de boer, „ik versmacht haost.”

„Hè, nee, nog effen wachten,” zei de boerin, „ze zullen wel kommen.”

„Pu!” zei de boer, „'k heb dorst.”

„Holla!” klonk 't eensklaps op de deel.

„A, daar zijn ze,” riep de boer gelukkig, „Dries zet de deur los, dan kunnen ze zien.”

Druk gepraat klonk nu; luide lachstemmen van vrouwen, zware van mannen.

„Ze zun allemaol bi 'j mekaar, gelef ik,” zei tante.

„Best meugelijk,” antwoordde de boer, „ze wonen in dezelfde contrarie.”

„Holla,” schreeuwde zwaar, nu dicht bij de gang, een andere stem, „waar zit illu?”

„Hier, waar 't goed is,” riep oom, „kom binnen.”

Voeten klotsten en klepten, druk stemrumoer klonk aan — en daar kwamen de genoodigden de keuken binnen.

„Ha, goeien avond,” riep de eerste boer vooraan, de dikke boer Bles, met een dubbele onderkin. „Ha, dat geet goed hier; gefeliciteerd heur met den Stoppelhaan. Daor bu' 'j vroeg bi 'j? Hoe staon de zaken?”

Na dezen boer kwam zijn vrouw, een dikke als haar man, maar minder luidruchtig, goedig lachende en knikkende naar alle kanten en evenals de na haar komenden, nog drie paar boeren en boerinnen, feliciteerende met den Stoppelhaan.

Dientje had onderwijl stoelen dicht bij 'geschoven,

Dries had haar in dit werk geholpen, Hannes had nog verder zijn stoel achteruitgeschoven, dicht aan tegen de Friesche klok.

Dientje schonk voor ieder een glas bier in, en toen 't bier kloekte uit de halsopening en schuimde in de glazen, keken alle oogen daarna, en alle mannen zeiden, dat 't zoo warm was en zoo dorstig.

Oom greep, toen alle glazen gevuld waren, het zijne op en dronk, en allen dronken ook en toen boer Bles zijn bier op had, zei hij smakkend met de lippen: „Op de gezondheid.”

En dat zeiden ze toen allemaal.

Nu de dorstige kelen wat gelescht waren en toen een sigaar was opgestoken, werd het gesprek spoedig heel druk, bijna rumoerig.

De vrouwen kwebbelden onder elkaar druk en de boeren maakten met breede gebaren en luid opbrommende woorden de keuken als vol met geluid.

„Zeg Willem,” zei tante, eensklaps heel luid boven 't geroes der andere geluiden heen, „heur i'j dat, wat vrouw Pronk daar vertelt.”

„Ik?” vroeg oom, „mensch, hoe zol ik dat heuren, waar heb illu 't aoever.”

„Nou luuster is; vrouw Pronk, vertel 't nog is, wa'j gezien heb.”

„Ja — dat mo'j is vertellen,” drong haar man, „dat mo'j is vertellen. Kasjeweel.”

Allen zwegen om 't kasjeweel te hooren en Dientje schonk weer in. En onder 't gekloek van 't bier, vertelde vrouw Pronk 't volgende:

„De veurige waek bunnan wi'j, mien man en ik, naor een soortement brulluf gewes. Mien mans zuster in de stad, i'j wet wel, die getrouwd is met den kruidenier — de menschen hebben 't best, heur, best, maor die waren dan twaalf en een half jaor getrouwd. Nou — bi'j zoo'n gelaegenheid geef i'j is wat, nie waor. Nou — ik zeg tegen mien man: „Ja, wat motten wi'j geven? Wat koopen in een winkel? Och, die stadslu hebben zoo'n aparten smaak; ik zeg, wet i'j wat, lao'w ze een paar naegelholten ¹⁾ geven. Nou — dat he'w gedaon; ze waren d'r ook erg in d'r schik mee, dat kan 'k zeggen. Maar wa 'k nou eigenlijk zeggen wol, van zien vrouws bruur, daor hadden ze een kachel van gekregen. Maor zoo'n raar ding hei'j nog nooit van zien laeven gezien. Nog nooit! I'j begriep, 't is een ding in veurzorg veur den winter. Maor zoo'n ding as dat was! Nee — en hoog — mooi ook; nikkel beslag; nikkelen leeuwenkoppen op zied; hi'j steed op vier pooten, ook nikkel. Een deur zit van veuren, maor daor goo'j i'j 't gruus niet in. Nee — baoven op ligt een plaetjen, dat licht i'j d'r af en dan goo'j ie de boel d'r in, van baoven dus. Maor wat now zoo kasjeweel is: a'j dat ding now, een vulkachel numen ze het, maor a'j heur now tegen den winter anmaakt, hei'j werk om in 't veurjaor, als 't zacht weer wordt, 't ding uut te kriegen. Ja — hei'j 't ooit geheurd?”

„Mensch, wat zeg i'j?” riepen de toehoorders uit, „hoe is 't meugelijk. I'j zollen zeggen, wat verzinnen ze niet.”

¹⁾ Geldersch woord voor hammen.

„Maar ik begriep 't niet,” zei boer Bles, „zoo'n kachel verbrandt toch zien gruus, en now zeg ik toch, as dat op is, mo'j toch ni'j d'r bi'j doen.”

„Jao, dat zo'k ook zeggen, jao — jao,” riepen ze van alle kanten.

„Ja — daor za'j geliek in hebben,” viel boer Pronk in, ziende dat zijn vrouw er verlegen mee werd, „maor mien vrouw vertelt het niet precies goed.”

„Wat zeg i'j?” vroeg haastig Pronk's vrouw, die zich beleedigd gevoelde.

„Ja, i'j vertelt 't wel goed, maor.... ze branden d'r geen gruus in, wet i'j wel.”

„O nee.... nee.... nee.... nee, da's waar, hoe heit dat goed ook weer.”

„Ta.... Ta.... Ta....”

„Ja, zoo iets,” zei de boer, „ta—ta—nee—ja.... wel zoo iets, maar.... tra—a—tra.... a—tra—”

„A—tra—ce—miet!” riep eensklaps heel gelukkig en triomfantelijk boerin Pronk uit.

„Juist,” zei boer Pronk, „precies.”

„Anthraciet,” verbeterden de jongens, die schik in de vertelling van vrouw Pronk hadden, en met moeite hun lachen konden laten.

„Zoo'n kachel, vrouw,” zei boer Bles, „motten wi'j ook zien te kriegen.”

„Maar — i'j begriep, dat ze duur zun,” zei vrouw Pronk gewichtig.

„Dat haal i'j d'r weer uut an 't gruus,” meende Bles.

„Maor,” zei Jaap, „bi 'j ons op 't dorp het de dominé ook zoo'n kachel en nog wel anderen, maor

die mo 'j elken dag vullen, heur, now, wat lekker.”

„Dan zun dat de echte vulkachels zeker niet,” zei boer Pronk beslissend.

En — de jongens zwegen er over.

't Gesprek viel nu verder op allerlei zaken, het boerenbedrijf betreffende: op den stand van den oogst, de prijzen van 't vee en dergelijke zaken meer, waarover de boeren luid spraken en de boerinnen lachend kibbelden, maar waarnaar de jongens niet of weinig luisterden. Maar ze verveelden zich niet, want de koekjes, die op tafel stonden, smaakten best, alsmede de sigaar, een extra-lichte door oom expres voor hen uit 't dorp gehaald.

Langen tijd dronken de boeren en boerinnen bier en ze aten koekjes, maar eindelijk kwam de groote, dikke, ten boorde toe gevulde inmaakpot te voorschijn, en toen lachten zwaar en breed de boeren en gichelden de boerinnen.... en toen zeiden de boeren, dat zoo'n Stoppelhaan elken dag maar krae-jen moest, en dat zoo'n inmaakbrandewientje toch maar alles was. En ze zouden waarschijnlijk van voren af aan weer zijn begonnen over de vee prijzen en over den oogst, als niet oom 't gesprek had gebracht op de jongens.

„Die hebben vandaag gewerkt,” zei hij prijzend, „als peerden hebben ze gearbeid.”

„Ze kunnen d'r ook wel tegen,” merkte vrouw Verkerk op, „gezonde bazen.”

„Asi'j blijft tut de volgende waek,” zei Bles, „ku'j bi'j mien kommen helpen.”

„Ze gaon mergen weer weg,” zei oom.

„I'j konnen anders een daghuur maken b'j mien,” beloofde de boer.

„Hoeveel?” vroeg Jaap.

„Nou — drie kwertjes ieder.”

„Hè — 't is wat,” lachte Frans, „in een half uur verdienen wi'j drie kwertjes op 't dorp.”

„Ja, ja, die was goed,” zei oom, „dat zal ik je eens vertellen.”

En oom dichtte de geschiedenis op, welke in 't dorp die week was voorgevallen.

De boerinnen en boeren hadden schik in 't geval en ze lachten er hartelijk om.

„Ilu heb dus zoovul as comedie gespuld?” vroeg boer Bles, die als oud lid van een boerenrederijkersbond graag 't gesprek daarheen had.

„Jao,” antwoordde Jan.

„Ook an gedaon,” blufte de dikke boer, „vroeger, jaoren gelejen, toen 'k nog thuus was. Toen hadden wi'j in 't dorp onder mekaor een rederijkerskamer. Die heette: „Praoten nao werken.” Ik ken d'r nog altied een stuk van, da 'k vaak heb veurgedragen.”

„Jao, dat vergaet i'j gleuf ik nooit!” zei vrouw Bles, die met deze opmerking een uitnoodiging aan haar man bedoelde, 't stuk voor te dragen.

„Nee, zoo old ak word, vergaet ik dat nooit,” verzekerde de dikke boer.

„Draog 't is veur?” vroeg boer Warnsink, alsof hij 't stuk nooit gehoord had.

„Ja, ja,” drongen allen, ook de jongens.

„Ja — dat mo'j is heuren.”

„Now, a'j 't graag wilt, veurruut dan,” blufte boer Bles. Allen zwegen.

Boer Bles stond op; schraapte de keel; wischte zich 't zweet af; kuchte een, twee malen, zette 't rechterbeen vooruit, stak krijgshaftig zijn dikke buik vooruit en beide armen ter zijde en begon, na eerst meegedeeld te hebben, dat 't een stuk was door een van de rederijkers gemaakt. 'n Prachtig vers!

En nu zei boer Bles, de oude Rederijker, het vers op, of liever hij schreeuwde het er uit. 't Was een verhaal van een krijgsman, die in een bloedigen veldslag, gewond geworden, stervend was achtergebleven en in zijn laatste ure zich pijnigde met deze vraag: „Leeft mijn broeder nog, die ook meestreed?” De onzekerheid omtrent zijns broeders lot laat hem geen rust en bloedend uit vele wonden, kruipt hij eindelijk het slagveld rond, van den eenen naar den anderen doode, om te zien, of zijn broeder ook tot de gesneuvelden behoort. Eindelijk vindt hij uitgeput zijn nog stervenden broeder. Deze herkent hem en elkaars handen vattend en innig drukkend, sterven zij samen den heldendood.

Met kracht van geluid schreeuwde boer Bles reeds den eersten regel uit:

Volstreden was den zwaren worstelstrijd . . .

en daar hij iederen volgenden regel met meer vuur, met meer kracht, met meer geweld uitgalmde en bij iederen regel wilder uitsloeg zijn handen — vond oom Haverman 't reeds vrij spoedig noodig glazen en flesschen wat naar 't uiterste einde der tafel te schuiven.

Eindelijk had dan de stervende jongeling zijn broeder gevonden en bij den regel:

En in zijn doodsstrijd nog greep hij zijns broeders handen sloeg boer Bles, die alle bewegingen van den krijgsman zoo breed mogelijk nabootste, zoo wijd zijn dikke armen uit, dat hij vrouw Warnsinks hoofd beetnam en het stellig van de rechte plaats getrokken zou hebben, had de bij-de-handte vrouw den woesten

voordrager niet bijtijds een flinken klap op zijn handen gegeven.

„Zeg, ik ben die broer niet,” riep ze, maar boer Bles hoorde 't niet eens, zoo zat 't vuur in zijn hoofd. Onvermoeid ging hij verder, en onvermoeid zwaaiden zijn armen in zoo'n wijden cirkel, dat de omzittenden al verder en verder waren teruggeschoven en nu op een kluitje bij elkaar zaten, buiten bereik van boer Bles' heldhaftige armen.

Wijd had boer Bles reeds bij den eersten regel zijn oogen opengesperd en wijder en wijder gingen die open, al wijder en wijder, en ten laatste was er van boer Bles oogappels bijna niets meer te zien, zoo ver waren ze onder 't bovenste ooglid weggeschoven. Maar bij den laatsten regel:

Zoo stierven bei den koenen krijgsmansdood —

toen vielen de oogen plotseling dicht en de wijd uitgebreide armen zakten slap in elkaar en boer Bles boog 't hoofd ter aarde — en bleef zwijgend zoo staan — een langen tijd.

„Mooi, mooi!” riepen toen de omstanders, begrijpend, dat 't stuk uit was.

Toen richtte boer Bles zich weer op en ging zitten en wischte zich 't zweet, dat tappelings liep langs zijn rood hoofd af en zijn drieschte oogen vlogen de gezichten over, vragende: „Hè, hoe was dat?”

„Prachtig,” zei oom Haverkamp. „Jonge, jonge, dat 's een warm baantje.”

„Warm!” herhaalde Bles, „of 't warm is. Maar zoo moet je het doen. Je moet alles laten zien, wat er gebeurd. Dat moet je laten zien met je oogen en met je handen en armen en beenen. Nou ben ik geknipt om voor te dragen; 'k heb alles mee, mijn breed postuur, 'k ben groot en dik. En dat moet je zijn. En dan m'n stem, die is zoo sterk als zes.”

„Ik zal 't niet uithollen,” zei boer Verkerk, die tenger van bouw was, „mensch, mensch, ik dacht, dat je van mekaar sprong.”

Nu, dat hadden ze allen gedacht.

„Jongens?” vroeg tante, die ook wel eens graag met haar gasten op het tapijt kwam, „jongens, vertoon die kunsten nog is van van de week. De kleeren liggen allemaal nog bij elkaar voor op de deel, dicht bij 't waschhuis. Dat 's nou aardig voor den laatsten avond.”

„Willen we?” vroeg Jan.

„Mij goed,” antwoordde Jaap, „maar dan is 't aardiger om comédie te spelen.”

„Wat!” riep boer Bles uit, „comediespelen! Ku 'j dat ook?”

„O best,” antwoordde Frans.

„Welk stuk?” informeerde boer Bles.

„O, dat weten we zelf niet,” antwoordde Jan, „we maken even wat op de deel.”

„Ja, doe het eens,” drong tante aan.

„Kom dan maar,” zei Jaap, en hij sprong op. „Allo, een prachtige comédie.”

„Ja, een prachtige comédie,” herhaalden de vrienden, en ze liepen hun vriend na de keuken uit en de deel op.

„Dat verkleeden zal nog wel een tijdje duren,” dacht tante, en daarom vroeg ze Dientje nog eens in te schenken en ze presenteerde zelf nog een koekje en oom gaf sigaren en boer Warnsink, die tot nog toe weinig gesproken had, zei tegen zijn vrouw: „Jenneke, Jenneke, a 'k er mergen maor uut kan kommen.”

Terwijl de boerenfamilie druk redeneerde en veel lachte en dronk en smulde, kleedden de jongens zich en bespraken het tooneelstuk, dat ze zouden opvoeren.

Nu met die bespreking waren ze spoedig klaar.

Ze hadden al zoo dikwijls op Vastenavond en op verjaardagen tooneelstukjes ten best gegeven in den huiselijken kring — nu zou dat ook wel gaan.

Tante werd ongeduldig. Ze moest eens even kijken, hoe de jongens het toch maakten en ze stak haar hoofd buiten de deur de gang in, maar daar stond Jaap juist gereed om binnen te stappen, den hoogen hoed op zijn hoofd.

„Brrrr... brrr...” gilde tante en stoof de keuken in.

„Mensch,” riep oom, „wat heb je?”

De vrouwen sprongen op.

„Water!” riep vrouw Bles.

Toen schoot tante in zoo'n onbedaarlijken lach, dat ze 't haast op haar zenuwen kreeg, maar een weinig gekalmeerd, zei ze: „Wel menschen-kinderen, ik schrok me haast dood. Ik doe de deur open en daar staat pardoes vlak voor me een van de jongens, ik weet nog niet wie, met een hoogen hoed op. Nou zag ik alleen die hoed, en daar schrik ik nou zoo van. Maar stil — daar komt ie.”

De deur werd opengeduwed en binnen trad Jaap, gekleed in de lange, zwarte, afgedankte jas van oom; den hoogen hoed op.

Met groote stappen liep Jaap 't vertrek in; de boeren zetten groote oogen, boer Bles sloot den duim van iedere hand in een vestzak en monsterde Jaap met een kennersoog en zijn heele gezicht scheen te vragen:

„Hoe zou die 't er afbrengen?”

Jaap zei niets. Met de oogen naar den grond geslagen, liep hij zwigend langs de verlangende, afwachende menschen heen.

„Ha — hi, hi — hi,” schaterde eensklaps boer Bles het uit. „Hi! kan d'r niet uut kommen.”

„Sstt,” deed tante, uit medelijden met Jaap en uit vrees, dat haar neef haar verwachtingen zou beschamen.

Jaap kleurde even — kuchte — kuchte nog eens weer, snoot zijn neus — en zei toen nog niets.

„Hi, hi, hi!” lachte boer Bles weer blufferig, „i! mot naor een rederijkenkamer Jaap, i! komt d'r niet uut, i! stikt d'r in.”

Nu lachten allen, behalve tante.

„Stil maar,” suste ze, „'t kump wel.”

Nu vatte Jaap, die werkelijk geen begin wist te vinden, zijn zakdoek uit zijn zak en hij haalde met een diepen zucht wat moed naar binnen en begon op treurigen toon:

„Ja — ja — 't is wat te zeggen, 't is wat te zeggen. Wat heeft de ouwe vrouw een verdriet van dien jongen! En daarvoor heeft ze nou zoo hard gewerkt, dag en nacht, maar hij wil maar niet oppassen, hij wil niet oppassen. Altijd buiten de deur, altijd. Nou is hij in geen dagen meer thuis geweest, in geen dagen. Wie weet waar hij weer uithangt. Maar, wat hoor ik daar?”

Stil — stappen bij de deur.

Zacht wuift de deur open en binnen strompelt voet naar voet met gebogen rug een oud, armoedig gekleed vrouwtje, de ongelukkige moeder van den slechten zoon.

Die ongelukkige moeder was — dikke Frans.

Allen lachen — schaterlachen om de ouwe in afgedankte rokken en jakken gekleede moeder.

Maar „sstt”, doet tante weer, „sstt.”

„G'navond mijnheer,” zei de ouwe.

„Zoo moedertje,” zei de mijnheer, „ben je daar?”

„Ja, mijnheer.”

„Zoo, ben je daar?”

„Ja, mijnheer.”

„Zoo.”

Stilte!

De mijnheer kucht — zet zijn hooge op.

't Moedertje snuit den neus met haar rok.

„Is je jongen al terecht?”

Dan begint eensklaps de ouwe te huilen, te huilen, alsof eensklaps al haar harteled zich opdrong naar haar oogen, maar achter haar handen moest 't gezicht lachen, lachen om 't komieke van het geval.

„Arm moedertje,” troostte de mijnheer, „'t is verschrikkelijk, verschrikkelijk. Och — och — och.”

Stilte weer.

't Ouwe vrouwtje bleef huilen.

„Weet je wat?” zei de mijnheer, „drink maar eens en hij haalde uit de kast een kan en een glas en vulde 't glas met melk en reikte het de schreiende vrouw toe, die gretig dronk, staande met den rug naar de toehoorders om haar lachend gezicht niet te toonen. De melk klokte haastig door de keel.

„Dank u, mijnheer.”

„En — is je jonge nog niet terecht, moedertje.”

„Nee, mijnheer.”

„Nog niet terecht?”

„Nee, mijnheer . . .”

„'t Is wat te zeggen.”

„Ja, mijnheer.”

Weer schreit de ouwe.

„Och — och!” klaagt de mijnheer meewarig en hij gaat naar de tafel, neemt een handvol koekjes, reikt die de ouwe toe en zegt met een stillen innigen lach op zijn guitige tronie:

„Daar, eet, eten is goed voor een mensch, die verdriet heeft.”

Boer Bles barst in lachen uit; zijn dikke buik schudt.

„Wat een narigheid!” roept hij uit.

„Vrouw Haverkamp, dat kost je je koekjes.”

„Zeg eens, komediespelers,” vraagt tante dan ook, „kump die jonge haast terug, 't zal tied worden.”

Nu lachen allen, dat ze schateren, maar dat duurt niet lang, want de deur gaat open en Hein komt op, ook al huilend.

„Guns, mensch,” roept vrouw Wansink uit, „al weer een, die schreit, die mot ook weer koekjes hebben.” Die schreiende Hein moest de zoon van de vrouw voorstellen.

„Hei je je broer al?” vraagt de ouwe moeder, met vollen mond.

„Nee, moeder.”

„Nog niet?”

„Nee, moeder.”

Moeder schreit weer, Hein met haar mee.

„Jeminee, jeminee!” schreeuwt vrouw Bles, „al weer eten.”

De mijnheer haalt een tweede handvol en reikt die Hein toe, die gretig zijn verdriet tracht weg te eten. En terwijl moeder en zoon daar zwijgend staan met kouwende monden, gaat weer een deur open en de ontaarde zoon stapt binnen — gescheurd de broek, geen jas aan 't lijf.

„Jonge, jonge, jonge,” roept de moeder uit, be . . . be . . . ben . . . . maar ze kon niet verder, want een half gekouwd koekje schoot haar keel in en ze krijgt het zoo benauwd, dat de ontaarde zoon angstig uitroept:

„Moeder — moeder, ga je dood — ik ben immers terug, moeder . . . !”

Onbedaarlijk lachen de toehoorders, maar moeder komt bij en de ontaarde zoon krijgt nu ook een handvol koekjes, „als belooning,” zegt de mijnheer, „voor dat hij weer terug is bij zijn moeder en nog zooveel van haar houdt.”

„Gedaan nu, gelukkig!” roept tante door haar lachen heen, en ze haalt de trommeltjes met koekjes naar zich toe.

„Is dat ook een eten?” zegt de ouwe moeder, die haar koekjes op heeft.

„’t Is schande,” zegt Bles.

„Ja schande, alles eten ze op!” roept de mijnheer en hij pakt de ouwe moeder bij den kraag en wil haar de deur uitgooien, maar de ouwe moeder krijgt hulp van haar beide zoons en onder groot gelach gaat de mijnheer, die zoo goed is geweest met de koekjes van tante, de deur uit.

Ze worstelen en vechten en schreeuwen, tot ze in de gang zijn.

Dan werpen ze de deur dicht en verdwijnen op de deel, waar ze hun pret uitproesten.

„Jonge,” zegt Jaap, „daar heb jelui geboft, hoeveel koekjes heb je wel achter je kraag?”

„Een heeleboel,” antwoordt Frans, „maar zeg, laten we ’t nog een keer spelen. Dan mag jij moeder zijn en kun je ook eten.”

„Goed,” zegt Jaap; „trek je vrouwenkleeren maar uit.”

Vlug heeft Frans die uitgetrokken en Jaap zich als ouwe moeder gekleed; Frans werd de mijnheer.

Nu kwam Frans op.

Doch hij had nog geen woord gesproken, of de boerenfamilies begrepen, dat met verwisseling der rollen ’t stuk opnieuw zou gespeeld worden, en daarom zei tante: „Zeg — begin maar niet hoor; dat kost mij te veel koekjes. Maar hier, die mijnheer van daar net heeft nog niets gehad, geef hem deze maar.”

En tante reikte Frans, die ijlings heen liep, een trommeltje, voor de kleinste helft met pleskes gevuld, toe.

„Jongens, wij hoeven niet eens te spelen!” riep Frans, toen hij op de deel bij de jongens was, „die krijg ik mee van tante om even op te eten.”

„Mooi!” riepen de jongens en in een ommezien hadden ze de koekjes op.

Toen ze zich weer in hun eigen kleeding gestoken hadden, zei Jaap: „Jongens — weet je wat we doen moesten. Wij moesten tante nu onze cadeaux geven. Dat vind ik juist zoo aardig. ’t Is nu toch feest. Morgenvroeg is ’t zoo stijf, zoo . . . zoo, ik weet niet.”

„Best,” zeiden de jongens, „en jij moet ’t maar geven.”

„Maar ’t ligt onder de bedstee,” zei Frans, „hoe krijgen we het daar van daan? Je weet wel, ’t was bij mijn kleeren gepakt.”

„O, daar weet ik wat op,” antwoordde Jan, „we gaan gewoon naar de kamer en zeggen, dat we nog een comediestuk zullen spelen; en als ze wat zeggen of wat vragen, dan geven we gewoon weg geen antwoord. Kom maar.”

„Wie zal ’t geven? Frans of Hein?”

„Wel, Jaap maar,” gaf Jan ten antwoord, „’t is zijn eigen tante.”

„Dat geeft nou niks,” meende Jaap. „Nee, ’t is juist aardig, als een van jelui ’t geeft. Als ik ’t geef, dat is zoo gewoon.”

„’t Komt er immers niets op aan,” zei Frans, „’t is van ons vieren en wat doet het er nou toe, wie ’t dan och geeft.”

„Wel ja,” bracht Hein in ’t midden, „ik weet ’t goed gemaakt; we geven ’t alle vier.”

„Alle vier?” vroeg Jaap, „hoe wil je dat aanleggen?”

„Wel,” antwoordde Hein, „we dragen ’t met ons vieren, en als we binnen komen, dan geven we ’t aan tante.”

„Maar wie zegt dan wat?” vroeg Frans.

„Ja, dat ’s waar ook, wie zegt dan wat?” herhaalde Hein.

„Ook alle vier maar,” meende Jaap.

„Goed,” zei Jan, „maar wat?”

„Ja, ja,” aarzelde Hein. „Wel, zoo beginnen we:

„Tante, tante dat is voor u . . . .”

„Nee, voor jou. U dat is leelijk, dan hou je tante voor den gek,” bracht Jaap in.

„Nou goed, dan voor jou,” zei Hein.

„En dan?” vroeg Frans.

„Wel, omdat je bent een goeie vrouw,” dichtte Jaap er bij.

Dat leek de jongens.

„Is dat genoeg?” vroeg Hein:

„Tante, dit is voor jou,
Omdat je bent een goeie vrouw?”

„Nee, en dan nog,” liet Jan volgen, „tante heeft ons ’t Vierspan genoemd, dan er nog bij:

„Het vierspan heeft heel veel plezier hier gehad.”

„Die is goed,” riep Jaap en onmiddellijk dichtte hij nu dezen regel:

„En dit is voor jou tante — hoe vin je dat.”

„Goed,” riep Frans, „ken jelui het nou?”

„Tante, dit is voor jou

Omdat je bent een goeie vrouw;

Het vierspan heeft heel veel plezier hier gehad,

En dit is nou voor jou tante, hoe vin je dat?”

„Mooi!” riep Jaap, „en nou nog iets op oom.”

„Nee, op die niet,” meende Frans; „de pijp zit immers in de naaidoos; als tante die openmaakt, vindt ze immers ’t cadeautje voor oom. Dat ’s nog veel leuker.”

„Vooruit dan, de keuken in,” riep Jaap.

Daar gingen ze. De keuken was weer vol van rook en vol van geluiden.

„Hoera!” schreeuwde boer Bles opgewonden.

„Hè! wij kunnen veurdragen,” riep Jaap den boer toe, „ons spel brengt nog eens wat op! Wij kunnen eerst speulen.”

„Nou,” riep de boer lachend, „en aeten ku’j baeter.”

De jongens liepen door naar de kamer.

„Waar mot dat hen?” vroeg tante.

„Een nij’ stuk,” antwoordde Jaap — en de jongens liepen door.

Spoedig kwamen ze terug, dragende, alsof 't een heele vracht was, het in een papier gepakte cadeau.

„Wat mot dat nou weer?” vroeg vrouw Verkerk nieuwsgierig.

De jongens naderden de tafel. Geen van hen zei wat, ook niet, toen ze reeds dicht bij tante waren.

„Ze stikken d'r weer in!” riep boer Bles.

„Begin dan!” riep Hein.

„Nou — toe — veurruut!” riep Jaap.

Frans begon en toen die bezig was, vielen allen in. Maar 't ging zoo door elkaar, dat niemand een woord verstond.

Doch — toen ze 't pakje aan tante overreikten, begreep een ieder, wat er gebeurde.

„Dat is aardig!” riep vrouw Warnsink.

Tante was wel een beetje verlegen, begrijpende, dat 't pak een cadeautje voor haar inhield.

De jongens schoven terug naar hun stoelen.

Tante opende 't pakket en dat doorziende, begon ze zoo waar te huilen, 't goeie mensch,

„I'j krieg niks!” riep boer Bles oom toe.

Oom glimlachte.

Tante opende de doos en zag de pijp.

Gezwind greep ze die er uit.

„Mooi!” riep ze, „an ow hebben ze ook gedacht, hier!”

Oom bekeek zijn cadeau en hij keek de jongens een voor een aan.

„'t Volgend jaar mag illu terugkommen heur,” zei hij.

„A'j weer een piep mee brengt,” riep boer Verkerk.

Allen lachten.

„Ik dank ollu wel,” zei oom.

„Ik ook, heur,” zei tante, „'k ben d'r erg met in mien schik; maor i'j hadden het niet motten doen.”

„Dat zeggen ze altied,” als ze 't hebben, jongens,” spotte boer Verkerk.

En 't was goed, dat toen allen lachten, want oom draaide verlegen met zijn pijp en tante met haar naaikistje, want ze wisten niet, wat ze zeggen moesten.

Ze waren blij, dat ze ongemerkt, toen allen lachten, hun cadeau konden wegzetten.

„Maar wanneer heij die toch gekocht?” vroeg tante.

„Die zun meegekomen met ons goed,” antwoordde Jaap.

„En als 't ow nou niet bevallen was hier,” vroeg oom lachend.

„Dan hadden wij 't weer metgenomen,” gaf Jaap tot antwoord.

Den verderen avond werd gezellig pratend en drinkend doorgebracht. Tot slot kwam 't brood en de ham en de kaas met een kop lekkere koffie erbij.

„Slaap nu maar lekker,” zei tante, die met dankbaren blik de jongens aldoor had aangekeken, want ze vond 't zoo echt aardig, de vroolijke, goedhartige tante, „slaap nu maar lekker voor den laatsten nacht. Hoe laat vertrek jelui?”

„Bijtijds tante,” antwoordde Frans. „Om elf uur gaan we weg. Moeder wil graag, dat ik voor twee uur thuis ben.”

„Dat begrijp ik,” zei tante, „je hebt ook maar eens in 't jaar je verjaardag.”

„En als je 't volgende jaar weer komt,” zei boer Bles, „zal ik zorgen, dat ik den Stoppelhaan heb en dan kom je bij mij.”

„Goed,” antwoordde Jaap, „en dan leer ik een voordracht.”

„Je bent er nog niet dik genoeg voor,” zei boer Bles, „nog wat jaartjes wachten.”

En zoo gekscheerende gingen de boeren en boerinnen naar huis.

De jongens klommen hun kamertje op en spoedig sliepen ze in.

Doch Jaap werd den volgenden morgen heel vroeg wakker en wekte zijn vrienden Hein en Jan. En op hun teenen slopen de drie vrienden het opkamertje af en gingen naar de deel, waar ze Hannes ontmoeten.

„Zoo vroeg?” zei de knecht, „de zon is pas op. Wat moet dat zoo vroeg.”

„Frans is jarig,” antwoordde Jaap en nu moeten we nog even een leuken morgen maken.”

„'t Is waar ook!” riep Hannes uit, bij wien plotseeling de herinnering levendig werd aan het hem gisteren door Dries medegedeelde, „'t is waar ook. Jelui vriend is jarig. Wat wil jelui doen?”

„We zullen hem bekronen.” antwoordde Hein. „Klein Fransje zal verrast worden met een prachtig geschenk. Kom maar.”

En hij liep de jongens voor naar buiten.

't Was vier uur. De zon verrees heerlijk schoon boven de heuvelkruinen, die zij rozig verlichtte. De

morgendauw lag op de velden en akkers. Doch langzaam trok zij op, als wilde ze zijn dicht bij de groote zon daar boven. De vrienden gingen den landweg op en spoedig waren ze op de vele kleine paadjes, die de akkers doorsneden en ze plukten vele en velerlei bloemen, die ze tusschen het koren vonden en op de velden en later op de bermen van den weg.

En voor het vijf uur was, waren ze thuis.

Toen ving de groote arbeid aan. Ze haalden van den zolder en uit de schuur hooi en stroo en vlochten heel handig het stroo en het hooi ineen tot een reusachtigen krans, die ze straks het dikkertje om zijn hals zouden hangen.

„Mooi, mooi!” riepen oom en de knechts, die het kunstwerk hadden zien ontstaan, „mooi, heel mooi.”

En werkelijk was 't een mooie krans, gewerkt van geel hooi en stroo, doorwerkt met allerlei bloemen van verscheiden grootte, vorm en kleur.

„Straks, als hij wakker is, zullen we hem de lading hooi en stroo geven,” riep Jaap lachend uit. „Wat zal de jubilaris gelukkig zijn.”

„Kom,” stelde Hein voor, „laten we met den krans naar het kamertje gaan, misschien is hij al wakker geworden.”

„'t Zou best kunnen,” zei Jan, „kom maar.”

De drie vrienden liepen met den grooten krans de keuken door, tot voor de deur van het opkamertje. Daar bleven ze staan en luisterden.

„Ja, hij is wakker,” fluisterde Jaap, die een oor

tegen de deur had gelegd, „ik hoor zijn voeten-gestommel op den vloer. Kom, naar binnen.”

Jaap deed de deur open en de drie vrienden traden binnen.

„Geachte jubilaris!” begon Jaap deftig. Hein, die de krans droeg, trad naar voren en zei, terwijl hij in gebogen houding staan bleef:

„Geachte jubilaris.”

Toen schraapte Hein zijn keel en herhaalde heel gewichtig: „Geachte Jubilaris!” Hij stond inmiddels te lachen, dat hij schudde, terwijl Jaap en Jan zich met moeite konden bedwingen.

„Geachte Jubilaris
Omdat u jarig is....”

Hein proestte.

„En zoo gezond als een visch”

schreeuwde Jan,

„Krijg je een krans,
Die van ons drieën is”

riep Jaap en de drie lachten, dat ze schaterden en hingen Frans den krans om het hoofd.

„Hoera, hoera, hoera!” schreeuwden de vrienden „Hoera, voor dik Fransje, hoera.”

Oom en tante en de knechts kwamen aanloopen. Ze wilden getuigen zijn van de feestelijke ontvangst, die de vrienden den jubilaris bereidden. Doch voor het boeregezins op het opkamertje gekomen was, hadden

de vrienden den jubilaris opgetild en droegen hem het trapje af, de keuken in, luid zingende:

Lang zal hij leven
Lang zal hij leven
Lang zal hij leven
In de gloria.

Frans hing te lachen tusschen de opgestoken armen der vrienden; de krans schudde heen en weer aan zijn nek.

„Hoera, lang leve Frans!” riep oom.

„Hoera,” schreeuwde Dries.

„Optocht, in optocht!” riep Jaap. „Kom oom, kom tante, kom Dries en Hannes, kom allemaal.”

En ze gingen met den jubilaris, die nog maar aldoor hing te lachen tusschen en op zijn vrienden de deel op. Oom en tante en de knechts volgden.

En zingend „een lang zal hij leven” ging het een paar malen de deel rond. Die goedige tante lachte, dat haar de tranen over de wangen liepen. Voor den grooten stier, die zijn vel stond te schuren tegen den reppel, bleven de jongens staan op een kort „halt” van Jaap.

„Mijnheer de stier,” zei Jaap, „Ziehier mijnheer Frans. Hij is nou de geachte jubilaris. Hij heeft een krans om van . .

„Bè!” bulkte eensklaps met een langen uithaal de stier.
 „Hij is nijdig!” riep Jan, „omdat jij een krans van hooi en stroo om hebt, Frans. Hoor je dat? Nou, hij heeft gelijk. 't Beest heeft zeker honger, en nou loop jij met zijn eten als sieraad om je nek. 't Is schande, schande. Een jubilaris te bekransen met het voedsel van den arme.”

En met een ruk had Jan den krans beet en stak hem den stier toe, die zijn bek wijd opende en de krans tusschen zijn tanden pakte.

Nijdig schudde de stier zijn kop heen en weer, de bloemen uit den krans vlogen de deel over en de menschen lachten om het grappige geval.

„Hij is nog nijdig om de grap met het kalfje,” riep Hein. „Zie hem den kop schudden en grimmig kijken.”

„Tante, die inmiddels was weggegaan, verscheen in de gangdeur en riep:

„Mijnheer de jubilaris. Kom binnen met je gasten. De thee is klaar.”

Allen stoven naar binnen; de jongens natuurlijk voorop, en gingen op de stoelen zitten, die tante reeds om de tafel had gezet.

„Jelui rijdt om elf uur weg,” zei oom, „dan hebben we den tijd nog. Wij gaan van morgen naar het stoppelveld. Maar we komen tegen half elf thuis om jelui goeien dag te zeggen.”

Toen het eerste ontbijt, dat nu vroeg in den morgen werd genuttigd, was afgelopen, gingen oom en de knechts naar het veld.

De vrienden bleven nu met tante en de meid achter in de boerderij.

„Jongens,” vroeg tante, „nu wil ik jelui, voor je weg gaat, nog eens tracteeren, wat zal het wezen voor den laatsten morgen?”

„Pannekoek,” riep Jaap.

„Ja, pannekoek,” zei Frans. En daar Hein en Jan eveneens pannekoek begeerden, zei tante:

„Afgesproken, ik bak pannekoek en dan in elk wat lekkere plaatjes spek.”

„En een paar zonder spek,” zei Jaap, „want ik lust ze ook graag met wat stroom.”

Tante beloofde dus eenige zonder spek te bakken.

„Ga maar wat naar buiten,” zei tante, „en ravot maar eens flink, dan heb je tegen den tijd, dat de pannekoeken klaar zijn, flinken honger.”

De vrienden trokken naar buiten. Waar zou het nu heen, gedurende de enkele uren, die hen nog scheidden van het vertrek van de boerderij, waarop ze zulke *Prettige Dagen* hadden doorgebracht.

Ze besloten wat te spelen in de weide en slootje te springen.

„De honger zal dan wel komen,” zei Jaap.

Toen het acht uur was geslagen, klonk de stem van tante, die hen naar binnen riep.

„Ik begin aanstonds te bakken,” zei ze. „Kom vast binnen, dan kunnen wij nog wat praten.”

De vrienden gingen naar binnen, en zetten zich op een stoel, dicht bij den beslagpot. De houtjes op het vuur brandden reeds; de roode vlammetjes knetterden.

Spoedig sisten de eerste plaatjes spek voor den eersten pannekoek.

„Kom,” stelde Jaap voor, „laten we wat zingen. 't Is de laatste morgen, dat we hier zijn.”

Jaaps voorstel vond bijval en terwijl de pannekoeken sisten en het vuur knetterde, zongen de vrienden het eene lied na het andere, waarnaar tante, de mouwen hoog opgestroopt, met vreugde luisterde.

Toen de zesde pannekoek, nu zonder spek, siste in de pan, zei tante eensklaps: „Dat is waar ook. Ik heb geen stroop thuis. Wie van jelui wil even in het kruidenierswinkeltje, achter het klooster, in een potje wat stroop halen.”

„Ik wel!” zei Frans en hij stond op. „Geef me het strooppotje maar, tante.”

„Willen we meegaan?” vroeg Jaap. Frans lachte.

Denk je, dat ik den weg niet terugvinden kan?” zei hij.

„Neen, dat je de stroop opkijkt,” lachte Jaap.

Een minuut later was Frans met het strooppotje en enkele centen op weg naar den winkel, waar hij spoedig van het gevraagde was voorzien. Pas was hij op den terugweg, nog voor het kruidenierswinkeltje of hij ontmoette een jongen, die in een der omliggende kloosterhuisjes woonde.

„Hei!” zei de jongen, die knauwde van een boterham.

„Hei!” schreeuwde Frans terug. Toen bleven de jongens elkaar een oogenblik aanzien, zonder iets te zeggen.

Frans wilde doorloopen. Doch nu vroeg de andere: „Zeg, wat heb je daar in dien pot?” — „Wat gaat jou

dat aan?” was de wedervraag. „Ik heb stroop voor tante gehaald, als je 't graag weten wilt.”

„En ik heb een boterham met Zwitsersche kaas er op,” zei nu de jongen.

„Doet me plezier!” schamperde Frans en hij liep door.

„Hei strooplikker, wacht eens even,” schreeuwde de jongen nu.

Minachtend keerde Frans zich om en riep: „Knabbel jij je brood maar op, gele rat.”

„Gele rat!” snauwde de jongen, „gele rat. 'k Ben zoo min geel als jij. Maar als ik een rat ben, zul je begrijpen, dat ik je stroop lust.”

En hij ging nu dicht voor Frans staan.

„'k Heb hier een boterham met Zwitsersche kaas er op, zooals je weet. Die zal ik nou eens lekkertjes in je strooppot steken.”

„Dat moet je doen,” dreigde Frans.

„En waarom niet?” vroeg de jongen en voor Frans antwoord gaf, doopte hij diep de boterham met Zwitsersche kaas in Frans' strooppot.

En toen gebeurde wat er gebeuren moest.

Frans zette den strooppot neer en een vechtpartij begon.

Doch daar de jongen in de eene hand zijn Zwitsersche kaas-boterham met een groote kluit stroop eraan, vasthield, en ook met die hand sloeg, waren het gezicht van Frans en ook zijn kleeren spoedig met stroop besmeerd. Ook had de jongen nog een stuk brood in zijn mond en toen hij nu met zijn gezicht vlak voor dat van Frans was, beet deze: hap! een stuk van de boterham af.

Wat werd de jongen kwaad.

Hij pakte steviger Frans beet en beide gezichten werden tegen elkaar gewreven, waardoor de stroop en de Zwitsersche kaas er op bleven kleven.

Ten slotte bleef Frans overwinnaar.

En toen hij boven op zijn tegenstander lag, begon hij te lachen.

„Wat zie jij er uit!” riep Frans, „je gezicht zit vol kruimels brood en vol stroop en Zwitsersche kaas. Je lijkt wel getatoeëerd.”

„En jij dan, jij!” riep de jongen, die op zijn beurt schik had in Frans' gezicht. „jij met je stroop- en Zwitsersche kaas gezicht, ziet er ook mooi uit.”

Beiden lachten.

„Wil je eens zien, hoe je er uit ziet?” vroeg de jongen. „Kom mee voor de ruit van den winkel, dan kun je je eens zien.”

De beide jongens gingen voor de ruit staan en lachten nu om hun potsierlijk uiterlijk.

Daar kwam een oude heer aanstappen.

„Kieken, jongens?” vroeg hij.

„Ja,” zeiden de jongens en ze stonden al naast elkaar, recht hun gezichten op den vreemden heer, die hen even kieken wilde.

„Een — twee — drie!” zei de mijnheer-fotograaf. „Al klaar. Dag jongens.”

„Krijgen wij ook een portret?” vroeg Frans.

De mijnheer lachte, schreef de adressen der jongens op, beloofde hun een portret en ging heen. Doch — hij heeft nimmer van zijn bestaan aan Frans doen blijken.

Wat lachten de jongens en tante, toen Frans thuis kwam, en ze prezen hem zeer, omdat hij, wat ze aan zijn gezicht heel goed konden zien, zijn potje met stroop zoo dapper had verdedigd.

„Alweer een souvenir voor je verjaardag,” zei Hein.

„Jongen, Frans, je wordt vandaag wel gezegend.”

Met een krans, met Zwitsersche kaas en met stroop,” vulde Hein aan. „'t Is een prachtige dag.”

Toen Frans zich had gewasschen en terug was in de keuken, waren oom en de knechts reeds van den akker thuis.

Nu begon de smulpartij.

„'t Is je laatste maal, hier,” zei tante, „doet je best, jongens.”

„En — kom jelui met de Kerstvacantie terug?” vroeg oom. „We hadden dat afgesproken, zooals je weet.”

„Ik wil wel!” zei Jaap.

En de drie anderen verzekerden, dat zij ook gaarne kwamen.

„Een winterweek op de boerderij zal je ook wel bevallen,” zei Dries. En oom voegde er bij: „Misschien zullen het evenals nu voor jelui „Prettige Dagen” zijn.”

Na het ontbijt maakten de jongens zich gereed tot vertrek. Hun goed was reeds den vorigen avond door Hannes en Dries naar de dorpsheerberg gebracht, waar de vrachtrijder het zou inladen.

Nu stonden ze klaar in de groote keuken, naast elkaar, alsof ze daar neergezet waren, en de boeren-familie stond door elkaar tegenover hen.

„Nou,” zei Jaap.

„Nou,” zei Hein.

Maar daar bleef het bij.

Oom was de eerste, die wat sprak.

„Jongens,” zei hij, „we hebben een prettige week met jullie doorgebracht. Heel graag zien we je weer terug op de boerderij. Je mag de Kerstweek weer terugkomen, hoor.”

„Maar — onder een voorwaarde,” zei tante. „Je mag niet te veel eten, hoor. En vooral het dikkertje moet zorgen, dat hij wat minder pannenkoeken naar binnen speelt.”

De menschen lachten, doch niet van harte.

Ze waren allen zenuwachtig, nu het scheidensuur was aangebroken.

Dries dacht aan hun goede diensten, die zij de weduwe hadden bewezen en die herinnering deed hem zeggen:

„Als jullie terugkomt in de Kerstweek, kom je bij mij ook eens pannenkoek eten. Dan ben ik getrouwd en woon ik in een eigen huisje.”

„Ja,” zeiden de jongens.

Hannes zette zijn pet nu eens in deze, dan weer in die richting en zei, dat het warm was.

Tante trok zenuwachtig aan haar schort.

„Nou jongens, 't wordt tijd,” zei oom, die begreep, dat ze daar zoo toch niet staan blijven konden.

„Dag, Jaap, goeie reis en wel de complimenten thuis.”

„Dag, oom,” zei Jaap. „En wij bedanken —”

„Geen bedankje,” riep oom, „geen bedankje. „Jelui hebt op den Stoppelhaandag je kost verdient.”

Toen gaf oom de vrienden een hand.

„Jelui mag ook terugkomen,” zei hij.

„Ik zal jullie wel missen,” zei tante, terwijl ze de vrienden beurtelings een hand gaf. „'t Was hier zoo heel wat anders. Vast terugkomen, hoor, in de Kerstweek.”

„Ja, ja,” riepen de jongens, „vast en zeker.”

Dries en Dientje schudden de jongens hartelijk de hand. Hannes was als gewoonlijk stil.

„Het beste,” zei hij eenvoudig.

De boerenfamilie liep met de vrienden mee tot op het erf. Op de deel gluurden de jongens nog even naar de jonge biggetjes en Jaap wuifde den stier toe.

„Dag, mijnheer,” zei hij tot het beest.

„Zie het kalfje jou nakijken, Frans,” zei Jaap. „Als we terugkomen kent hij je niet meer. Doch — misschien is er dan wel weer een ander, om die op je bed te zetten.”

Op 't erf werden weer handen en complimenten en beloften gegeven.

Daarna liepen de jongens weg.

Doch telken keer keerden ze zich om en zwaaiden met hun hoeden, en toen ze al een heel eind weg waren, zoover, dat ze de boerenfamilie niet eens meer konden beroepen, schreeuwden ze nog, zoo hard ze konden:

„Dag oom, dag tante, — dag! allemaal dag!”

— — — — —

Enkele uren later hield de vrachtwagen stil voor de dorpsherberg en onze vrienden stapten uit.

„Daar heb je ze, daar heb je ze,” riep een dorpsjongen, die met zijn vrienden sprong over de voer-

bakken, die op het herbergplein stonden. De dorpsjongens draafden op het viertal af.

„Plezier gehad?” vroeg ze.

„Nou,” riepen de vrienden.

„Maar blij, dat je weer bij ons bent?” vroeg er een spottend.

„Weet jelui niet, dat Frans jarig is?” vroeg Jan.

De dorpsjongens vergaten het, doch nu feliciteerden ze Frans zoo luidruchtig, dat de veldwachter, wiens

huisje naast de dorpsherberg stond, even buiten kwam om Poolshoogte te nemen.

De jongens zagen hem.

„Kom hier,” riepen ze, „kom hier. Kom Frans feliciteeren. Hij is jarig.

De veldwachter keerde zich verontwaardigd om en liep zijn huis binnen.

„Nou is hij nog niet blij,” zei Jaap. „We zijn nu weer bij hem terug en Frans is jarig en nog kijkt hij leelijk. Je kunt het hem ook nooit naar den zin maken,”

„Kom,” zei Frans, „nu ga ik naar huis.”

De drie andere jongens verlangden ook hun familie te zien, om deze te vertellen van hun jolige, woelige week.

„Jonge, vader,” zei Jaap, „wat is dat een heerlijke week geweest. Eerst die heerlijke reis op den rug van den ouwe en toen we daar zoo gezellig onder hem op den weg lagen. Weet u 't nog, vader! Die leelijke tolbaas, die lachte en dat kind, dat schreeuwde. Het begon zoo grappig vader, zoo grappig en gezellig. En die overige dagen zijn heerlijk, heerlijk geweest.

En nu raakte Jaaps mond los. De geschiedenis in de put werd in geuren en kleuren verteld; de historie met het kalfje en de wedloop in de wei — al die heerlijke herinneringen werden door Jaap met gloed en vuur aan de luisterende menschen medegedeeld.

Maar heel lang kon Jaap niet thuis blijven, want de Prettige Dagen zouden ze immers besluiten met een vroolijk vriendenpartijtje ter eere van Frans' verjaardag.

Toen Jaap dan ook een poosje thuis had doorgebracht, trok hij naar de woning van Frans, wiens moeder de vrienden reeds vol ongeduld wachtte.

Frans' moeder had wafels gebakken en limonade klaar gemaakt en de vrienden zaten spoedig te smullen aan het heerlijke gebak.

Frans' vader en moeder, broers en zusters waren natuurlijk ook van de partij en allen luisterden met klimmende aandacht naar hun avonturen en ontmoetingen in de voorbijge Prettige Dagen.

Kleine Frans zuchtte nog bij de gedachte aan hun ontmoeting met de Zigeuners en hun uren gevangen in de diepe put. Doch ook deze herinneringen ver-

vulden de jongens met vreugde, al hadden de muizen-historie en die geschiedenis met het kalfje en de wedloop in de wei en de Stoppelhaanavond de grootste bekoring gehad.

„Zie je hem nog!” riep Jaap uit, toen het Stoppelhaanfeest op het tapijt kwam, „zie je hem nog, den dikken boer. Kijk zoo stond hij: wijdbeens, ver open-gespalkt het bolle gezicht. Jonge jonge, wat schreeuwde hij bij den laatsten regel:

„En stervend nog greep hij zijns broeders handen.” Ik dacht werkelijk dat de dikke boer uit elkaar zou springen.”

Zoo koutende en smullende kwam de avond. Toen de lamp eindelijk was aangestoken en nogmaals een flesch heerlijke limonade was opengetrokken, zei Frans' moeder op ernstigen toon: „Nu moet ik jelui eens wat vragen: Je hebt heel veel plezier gehad in de afge-loopen week. Je hebt genoten en pret gemaakt. Maar wou ik je vragen: „Hebben Jaaps oom en tante ook zooveel vreugde van hun vriendelijkheid beleefd?”

„O ja, ja!” riep Jaap, „ze hebben ons uitgenoodigd de Kerstvacantie bij hen door te brengen.”

„Is dat waar?” vroeg Frans' vader. „Ik heb alle reden hieraan te twijfelen. Ik heb een brief van je oom gehad, Jaap.”

„Een brief?” herhaalden de jongens.

„Een brief, ja!” bevestigde moeder. „En die ik straks aan jelui zal voorlezen,” zei vader. „Doch eerst zullen we wat anders laten zien. Moeder, je weet wat ik bedoel.”

Frans' moeder ging heen. En daar vader heel ernstig

bleef kijken, zwegen de jongens en keken elkaar aan.

„Wat zou er toch wezen?” vroeg ieder van hen.

Daar kwam moeder terug.

„Hier!” zei ze, „nu kun je zien, welk verdriet je je oom en tante daar ginds hebt aangedaan.”

En nu haalde ze voorzichtig uit de doos, die ze bij zich droeg, een taart, een groote, roode taart, legde die voor de jongens neer en zei: „Lees maar wat er op staat.”

De jongens bogen zich, de hoofden dicht bij elkaar, over de tafel heen en daar zagen ze de woorden:

PRETTIGE DAGEN,

in suiker op de taart gebakken.

„Hoera, hoera!” riep Jaap, en de jongens riepen 't hem na . . . „Hoera voor oom en tante, hoera voor de Prettige Dagen op de Boerderij.”

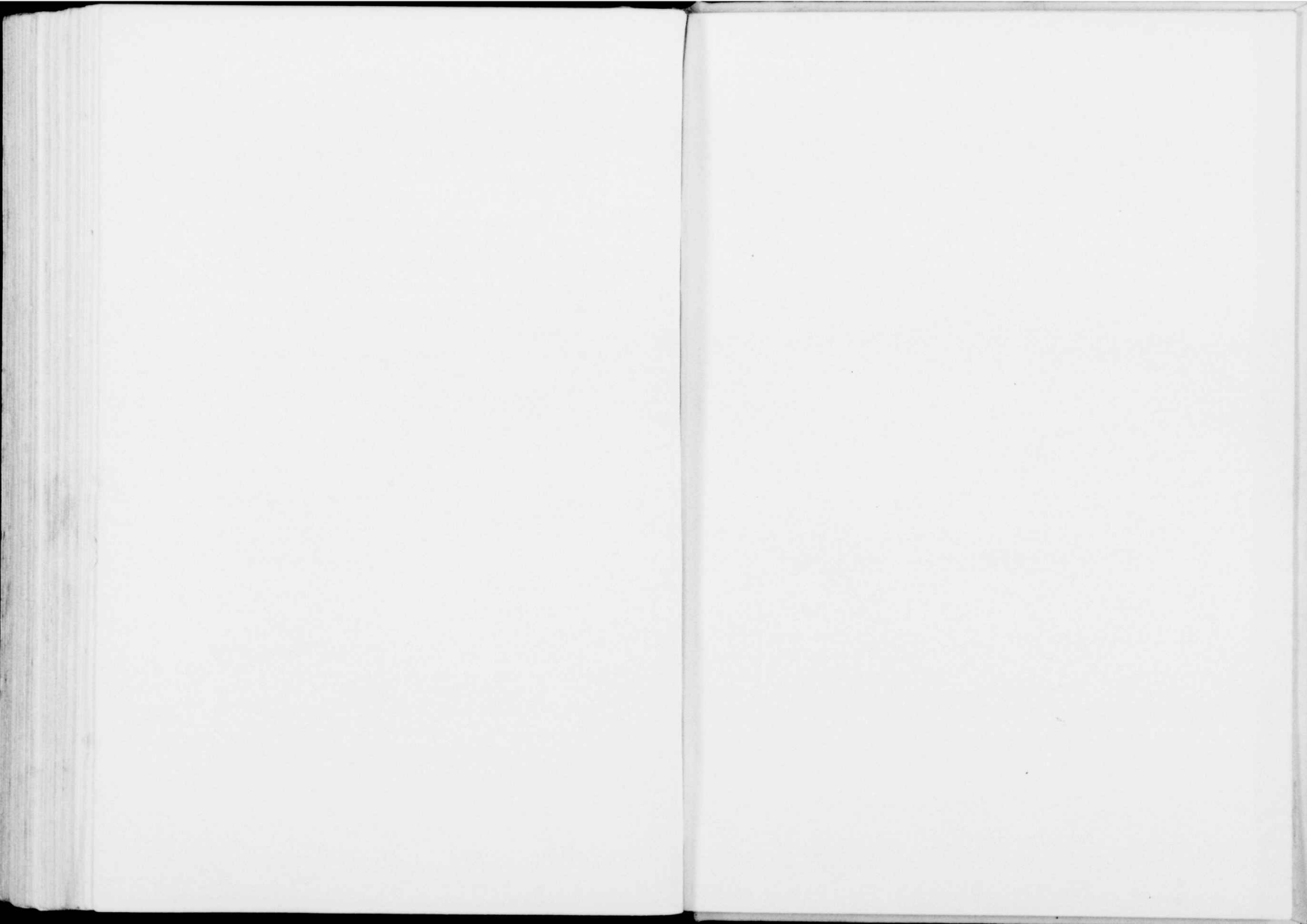
Dien avond gingen de vrienden laat naar huis, vol hun hoofden en hun harten van heerlijke herinneringen, van pret en jool en ernst; vol heugenis aan weiden en akkers en heuvels, aan vogelengezang en blauwe luchten en zonneschijn.

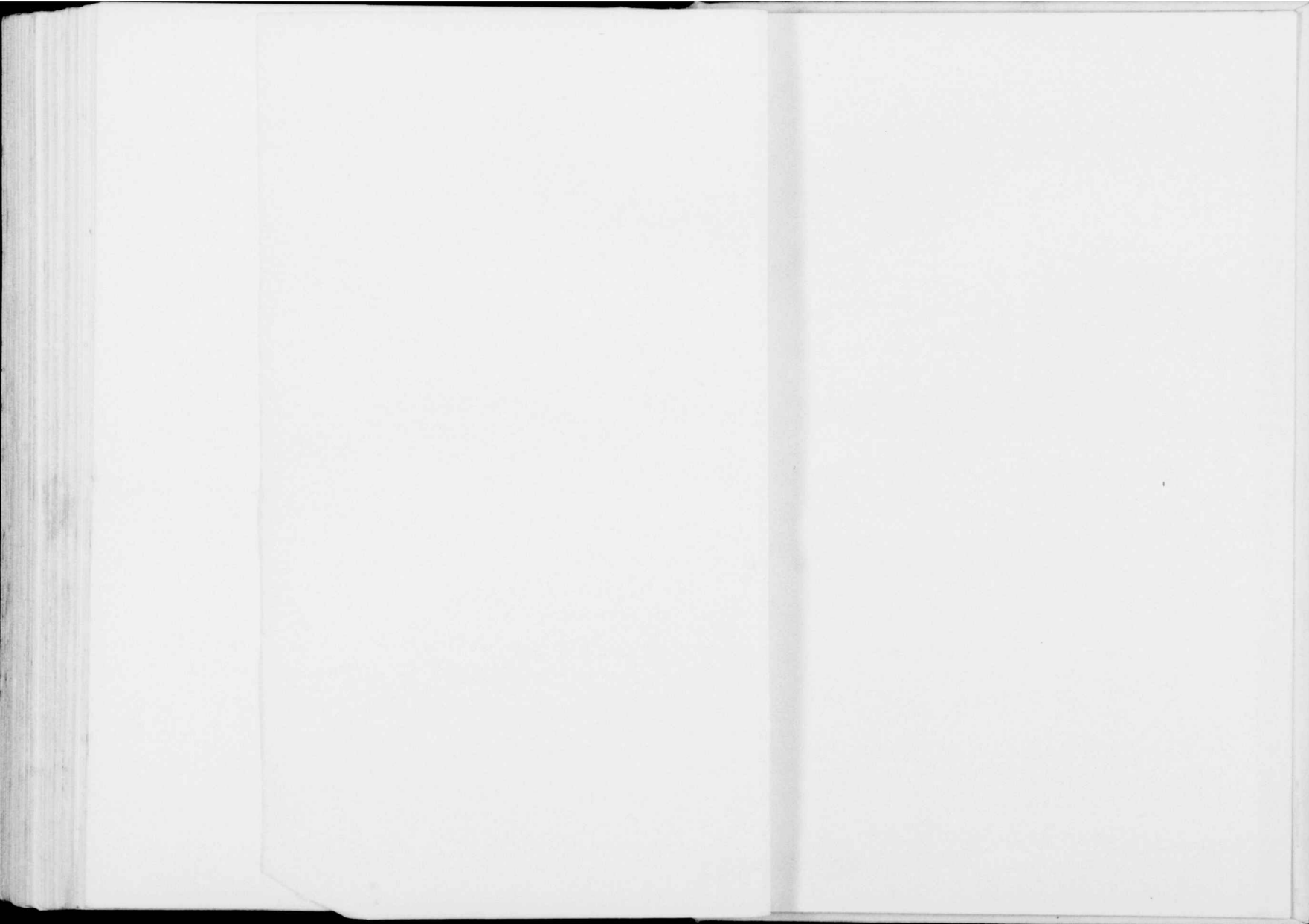
Onvergetelijk heerlijk was de week geweest, vol lach en vreugde en zonneschijn en ook met veel ernst.

En levendig zou in de herinnering blijven al dat heerlijk genotene in die blijde, die

PRETTIGE DAGEN.

EINDE.

R-

Two